



Vill ge ut sextitalspop

KULTUR. Åländsk pop från sextio-talet, musik från tio singelskivor, vill **Patrik Dahlblom** samla och göra tillgänglig på cd. Han letar också andra inspelningar med åländska band som är möjliga att ge ut.

SIDAN 10

Godtrogen hyresvärd drabbades dubbelt upp

Snuvades på både hyra och möbler

NYHETER. Kvinnan hyrde ut ett hus på landet två gånger och gick på en dubbelnit. De första gästerna åtog sig att renovera i huset mot nedsatt hyra men därav blev inget. Inget arbete gjordes och inga hyror betalades. Sedan försvann både hyresgäster och möbler.

Men kvinnan gick med på att hyra ut huset ytterligare en gång - med samma nedslående resultat. Efter en bra början slutade även den-

na hyresgäst att betala hyran och när kvinnan inspekterade huset efter att gästen vräcks blev hon förskräckt. Det var smutsigt och ostädat, skåpdörrar saknades och heltäckningsmattan i vardagsrummet var bortriven.

Kvinnan säger i dag att hon var godtrogen och naiv. Hon trodde gott om sina hyresgäster och såg inga varningsklockor någonstans. För kvinnan är det svårt att få ut någon er-

sättning för skadade inventarier. Det är svårt att lägga fram bevis, som håller i rätten, på att gästerna verkligen gjort sig skyldiga till de skador som de beskylls för.

- Skriv protokoll över bostadens skick innan den hyrs ut och ta gärna fotografier, är ett expertråd för att förhindra att liknande problem uppstår.

SIDORNA 2 OCH 3

Polis fälldes för misshandel

NYHETER. En åländsk polis fälldes i går i Åbo hovrätt för misshandel i samband med en fängstransport våren 2004.

Mannen friades av tingsrätten 2006 men domen överklagades och hovrätten valde alltså att ändra det beslutet och döma honom skyldig. Något straff dömdes polisen inte till men däremot blir han skyldig att betala en ersättning för sveda och värk på 50 euro. Det yrkades i samband med överklagandet på att polisen skulle avsättas från sin tjänst. Hovrätten valde dock att inte kräva att mannen slutar som polis.

Därmed är det inte sagt att mannen får behålla jobbet. Arbetsgivaren skall nu ta ställning till domen och har dels tjänstemannalagen och dels interna regler att falla tillbaka på vad den fortsatta anställningen beträffar.

SIDAN 4

Åland får sin första konsumentförening

NYHETER. Nu får Åland sin första konsumentförening, Konsumentforum Åland.

Konsumentforum kommer att bevaka medlemmarnas intresse både gentemot det privata näringslivet och vad samhällsnyttiga tjänster beträffar. Föreningen räknar också med att bli den instans som agerar då missförhållanden bör rättas till.

- Det har betydligt större tyngd om vi med hundratals medlemmar till exempel klagar på att TV-sändningarna inte fungerar än om en enskild person gör det, säger **Lars Markkula** (s), initiativtagare till föreningen.

SIDAN 4

Landskapet fick rätt om provgropar

NYHETER. Landskapsregeringen har gjort rätt när det gäller de omdiskuterade groparna i Långbergsöda. Det konstaterar Högsta förvaltningsdomstolen som inte tar upp markägaren **Klas Mörn**s besvär till prövning.

Kulturministern **Camilla Gunell** (s) tycker att det är bra att konflikten har fått ett slut. Men Klas Mörn har fått skog förstörd som en följd av utgrävningarna och vill att landskapet ska ta sitt ansvar.

SIDAN 5

Skydd föreslås för Bio Savoy

NYHETER. Bio Savoys bör skyddas enligt lagen om skydd för kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Det föreslår byggnadsvårdssällskapet som är en underförening till Ålands Vänner. Föreningen har lämnat en skrivelse i ärendet till landskapsregeringen.

SIDAN 11



Foto: ERKKI SANTAMALA



Vikingasegel. Anna Nørgård från Roskilde Vikingskibsmuseum kommer i höst att sätta gång med att väva ett råsegel till ett vikingaskepp.

- Det är ett mycket drygt arbete. Men på Åland har man faktiskt vävt segel ända fram till mitten på 1800-talet, säger hon och beundrar den åländska, lite lockiga ullen.

Foto: LINA ANTMAN

Ull för hela slanten!

REPORTAGE. Under torsdagen och fredagen ordnades det första, nordiska ullseminariet för folk inom alla branscher som har med får och ull att göra - allt från fåruppfödare och forskare till traditionella hantverkare och moderna kläddesigners.

- Det har varit jätteroligt! Jag har fått inspiration till mer idéer än jag kan förverkliga, säger kläddesignern **Bine Melby** från Norge.

Entusiastiska besökare från Nordens alla fårproducerande hörn fanns representerade på seminariet.

- Det åländska lammköttet är jättegott, tyckte Ólafur Dýrmundsson från Island. Och det är mycket sagt, för islänningar brukar spara på lovorden om det inte gäller det egna lammköttet.

SIDORNA 12 OCH 13

porträtt 8-9

"Rätt bok i rätt tid för rätt barn är magi."

ELSPETH RANDELIN

krönika 19

"Som matälskande, stolt ålänning är man nära tarmvredets gräns."

FRED FORSELL

sport 20

Blödersjuka **Wilhelm Ingves** är ensam om att ha sjukdomen och spela toppfotboll.

debatt 27

Oona Pipping stöder människor i Burma genom att klä sig i rött.

Vilken smäll för godtrogen hyresvärd

Fick ingen hyra och blev av

Hyresvärderna fick en dyrköpt läxa och hennes vilja att tro gott om alla har naggats i kanten. Två hyresgäster i rad har lämnat obetalda hyror och tagit med sig bokhyllor. Efter den sista saknades skåpdörrar i köket och en dörr i källaren och huset var helt nedsmutsat.

– Det är otroligt komplicerat, för att inte säga omöjligt, att få ut någon ersättning för förstörda saker och för obetald hyra när den tidigare hyresgästen är mer eller mindre medellös, säger hyresvärderna.

Det här är Kristinas (fingerrat namn) egen berättelse av hennes upplevelser med två olika hyresgäster.

Det hela började när Kristinas mamma blev sjuk och måste flytta till kommunens servicehus. Hennes hus blev tomt och tanken var att Kristinas dotter skulle flytta in.

Dottern och hennes sambo målade och fixade men när de upptäckte fukt i källaren blev de tveksamma inför framtiden. Eftersom dottern var gravid ville hon inte bo kvar i huset som eventuellt var mögelskadat. Expertis tillkallades som gick igenom huset och en noggrann renoveringsplan gjordes upp.

Skulle renovera

Kristina hyrde då ut huset via en annons och hoppades på att få en hyresgäst som kunde åta sig att renovera fukt- och vattenskadorna mot lägre hyra. Efter en del om och men hyrde ett ungt par huset och Kristina var nöjd.

– De skulle ta sig an renoveringen och erbjöd sig att senare köpa huset. Jag slappnade av och litade helt på dem. Jag tänkte att de säkert gör ett bra jobb om de senare köper huset, berättar Kristina.

Enligt hyreskontraktet skulle paret redovisa för sina insatser enligt den uppgjorda renoveringsplanen men trots påstötter fick Kristina aldrig se någon redovisning.

Flyttade

Kristina mådde inte alls bra den här tiden på grund av en efterhången borrelia och var inte speciellt engagerad i det som hände och skedde i moderns hus. Hon fick ingen hyra men var införstådd med det med tanke på den överenskomna renoveringen. De unga paret var ansvarigt för övriga löpande utgifter som el, vatten och olja.

Då paret bott cirka nio månader i huset fick Kristina besked om att de tänkte flytta. Hon kom då överens med kvinnan att de skulle träffas följande morgon och gå igenom de gjorda renoveringarna. Men när Kristina kom till huset var det redan tomt och paret borta. Senare visade det sig att inga större reparationer hade gjorts. Heltäckningsmattan i vardagsrummet hade tagits bort och golvet i badrummet hade börjat brytas upp men arbetet hade inte slutförts.

Kristina säger att paret tog med sig möbler som fanns i huset när de flyttade in. Hon fick dock tillbaka möblerna eftersom hon kunde spåra dem via transportbolaget.

Bra i början

När paret flyttat tänkte Kristina hyra ut sin bagarstuga

men den är stor och hyran därefter och en kvinna som tittade på den ansåg sig inte ha råd. Kristina erbjöd då sin mamas hus som nu stod tomt och de gick tillsammans och tittade på det. Kvinnan fick behålla nyckeln för att hon ville titta sig omkring lite mer och senare flyttade hon in utan att informera Kristina.

– De tre första hyrorna betalade hon utan problem direkt till mig mot kvitto. När hon kom drack vi kaffe tillsammans och hon var öppen och trevlig, säger Kristina.

Den första månaden fick hon bo hyresfritt eftersom hon fyllde på olja – en jätteutgift på en och samma gång och hyresfriheten gavs som en vänlig gest av Kristina.

Efter tre hyresbetalningar ville kvinnan betala hyran till banken istället och bad om kontonumret.

Släppte kontrollen

– Jag borde kanske ha blivit misstänksam då men blev det inte. Men jag släppte kontrollen och granskade inte betalningarna på kontot varje månad. När jag väl tittade såg jag att hyran inte betalats på flera månader.

Inte heller elräkningarna visade sig vara betalda. Elandelslaget hade inte godkänt kvinnan som kund på grund av tidigare problem med betalningarna och istället sändes räkningarna till Kristina i hennes mors namn.

– Jag förde dem till hyresgästens brevlåda utan att ana oråd, säger Kristina.

Eftersom hyran varit obetald flera månader tog Kristina kontakt med hyresgästföreningen och även rättshjälpsbyrån och fick veta att obetald hyra är ett skäl till uppsägning varefter kvinnan sades upp.

Kvinnan bönade och bad – per mess – att få stanna kvar i huset men några hyror betalade hon inte och Kristina stod fast vid uppsägningen.

Ostädat

När huset inspekterades efter att kvinnan flyttat ut blev Kristina förskräckt.

– Det var smutsigt och klibbigt överallt, hon kan inte ha städat på länge. Luckor från köksskåp var borta, en del hängde sneda kvar. Det hade ritats på tapeterna och en del väggar hade målats i en ohygglig lila färg. En del möbler var skadade medan andra saknades.

Två försvunna bokhyllor blev senare ett fall för rätten där kvinnan stod åtalad för förskingring men åtalet förkastades eftersom man inte kunde bevisa att kvinnan verkligen tagit hyllorna.

Kristinas mor avled se-



Ostädat. Det var helt ostädat efter att den sista hyresgästen lämnat huset, smutsigt och kladdigt nästan överallt enligt hyresvärderna. Så här såg spisen ut. Foto: PRIVAT



Trasigt. Möbler som hyresvärderna hade i huset lämnades i söndrigt skick medan andra var försvunna. Heltäckningsmattan i vardagsrummet hade tagits bort men inget annat hade lagts ut istället. Den råa cementen var framme. Foto: PRIVAT



Bråte. Utanför huset lämnades en del bråte vind för våg.

nare på serviceboendet och dödsboet efter henne delades upp. Kristinas syster fick moderns hus och har för avsikt att renovera det.

Kristina säger att hon fått sig en dyrköpt läxa.

– Hur kan man vara så godtrogen och naiv och låta sig luras så? Jag var glad över att huset blev bebott och såg inga varningstecken någonstans. Nu har jag insett att man bör vara mycket mer misstänksam, man skall bland annat kontrollera om tänkbara hyresgäster har några betalningsanmärkningar. Man skall också noga dokumentera hur bostaden ser ut innan den hyrs ut och ha vittnen som kan stärka ens påståenden.

HELENA FORSGÅRD
helena.forsgard@nyan.ax

Råd till hyresvärdar

Skriv protokoll över

Antalet hyresgäster som inte sköter sina hyror har ökat.

Det säger Marstads vd Monica Hansen.

Mariehamns stads bolag Marstad är en stor hyresvärd och i de allra flesta fall är hyresgästerna skötsamma.

Men bolagets vd Monica Hansen säger att antalet problemfall ökat. Det handlar främst om obetalda hyror men även annat har dykt upp – till exempel att lägenheterna lämnas i smutsigt och ovårdat skick eller att något är sönderslaget.

Om hyran lämnats obetald en månad skickar Marstad omgående ett uppmaningsbrev. Om hyran inte betalats på två månader blir hyresgästen uppsagd.

En liten möjlighet att bo kvar finns dock:

– Om hyresgästen kontaktar oss och vi kan komma överens om en betalningsplan, som sedan följs, får han eller hon bo kvar, säger Hansen.

Svarar ärligt

Det händer rätt ofta att privata hus- och lägenhetsägare kontaktar Marstad för att få

information om en hyresgäst som bott i bolagets lägenheter.

– Vi svarar ärligt eftersom vi själva vill ha ärliga svar.

Eva Ringwall är ordförande för Ålands hyresgästförening och hennes råd till hyresvärderna är följande:

☐ Läs hyreslagen. Det är viktigt att känna till sina skyldigheter och rättigheter. ☐ Kreditupplysning från fogdeämbetet kan begäras på hyresgästen – gör det före kontraktet skrivs.

☐ Skriv ett lagligt kontrakt, (finns att köpa i bokhandeln eller kan laddas ner från

med möbler



Foto: PRIVAT

bostadens skick

hyresgästföreningens hemsida).

□ Gör en lägenhetsbesiktning och skriv ett protokoll över bostadens skick och dess brister som både hyresvärd- och hyresgäst undertecknar. När hyresförhållandet avslutas synar man bostaden med utgångspunkt från protokollet. Om man slarvar med besiktningen mellan bytena av hyresgäst och något är skadat i lägenheten kan man få svårt att bevisa vem av hyresgästerna som är skyldig. Om lägenheten hyrs ut möblerad är det viktigt att noga dokumen-

tera vilka möbler och andra inventarier som finns i lägenheter. Ett bra sätt är att ta fotografier som båda parterna bestyrker, till exempel genom att skriva namn och datum på baksidan.

Rekommenderas ej

Hyresvärderna ansvarar för bostadens skick och för normalt slitage.

– Det finns fall där hyresvärderna utnyttjar sina hyresgäster och låter dem stå för reparationer som inte faller på hyresgästen, till exempel om taket läcker, säger Eva Ringwall.

Hyresgästen å sin sida får inte ändra om eller renovera i bostaden utan hyresvärdens samtycke.

Att låta en hyresgäst bo billigare i en bostad mot att han eller hon göra vissa reparationer är ingenting som Eva Ringwall rekommenderar.

– De fall som jag hört om har inte slutat lyckligt. Och det kan dessutom ses som ett sätt att skaffa svart arbetskraft, säger hon.

Rättshjälpsbyrån kan bistå om det uppstår problem i ett hyresförhållande.

(hf)



Ladda upp inför julen
med shopping och spa...

Följ med oss till Tallinn!

WILLIAMS

I alla Williams paket ingår buss- och båtresa t/r med sjöfrukost.

Julmarknad & SPA i Tallinn 6–9 december

Följ med oss till den vackra Hansastaden Tallinn. Besök den traditionella julmarknaden och njut av sköna spabehandlingar på Hotel Top Spa Pirita.

Avresa: 6/12, 3 dagar. Pris 348 €/person.

I priset ingår även del i övernattningshytt på M/S Nordlandia, sjöfrukost ombord, del i dubbelrum på Hotel Pirita Top Spa inkl. frukost samt del i övernattningshytt på M/S Victoria.



En resa i matens tecken med Mikael Björklund

Följ med på en kulinarisk resa och bli inspirerad av Ålands egen kändiskock! Vi besöker Stockholms Stadshus inför Nobelfesten.

Avresa: 8/12, 1 dag. Pris 130 €/person. I priset ingår även besök på Stockholms Stadshus inför Nobelmiddagen, lunch, spännande provsmakning på hemresan samt tre rätters à la carte ombord på M/S Eckerö.



Popkonst och operetten Läderlappen

Se utställningen "I love Pop Art" på Walde-marsudde och njut av operetten Läderlappen på Boulevardteatern i Stockholm.

Avresa 27/10, 1 dag. Pris: 106 €/person. I priset ingår även inträde samt guidad rundtur på Walde-marsudde, lunch, biljett till operetten Läderlappen. Sista anmälningsdag 15/10!

ECKERÖ LINJEN

I alla Eckerö Linjens paket ingår personbiljetter tur/retur på Eckerö Linjen. Hotellpaketen inkluderar även frukost på hotellet.



Må bra weekend – Waxholms Kastell

Med god mat, goda viner och sköna behandlingar. TV-aktuella Mita Magnusson håller föredrag om kostrådgivning enligt GI.

20/10, 2 dagar. Pris ex. två pers: 488 €. I priset ingår även båtresa t/r till Kastellet, del i dubbelrum på Kastellet, frukost, lunch, tre rätters middag inkl. utvalda viner samt föredrag. OBS! Tillägg för eventuella spabehandlingar.



Nu är det äntligen dags för Resebulletinen!

Resebulletinen kör igång igen i samband med viltbordet! Från Vårdö/Geta den 7/10 och från Mariehamn/Lumparland den 14/10. Följ med på en trevlig viltbordskryssning för bara 25 €! I priset ingår även bussresor och viltbord. Ring oss för bokning och mer information!

Ålandsresor
RESEBYRÅ

Dina resor bokar du hos Ålandsresor Resebyrå
Torggatan 2, tel. 28 040

Hovrätten går emot tingsrättens beslut

Polis fälldes för misshandel

En åländsk polis fälldes i går i Åbo hovrätt för misshandel i samband med en fångtransport.

Mannen hade tidigare friats av tingsrätten.

Hovrättens beslut baserar sig på en händelse från år 2004 som ledde till ett mål i tingsrätten i Mariehamn 2006.

I mars 2004 uppstod bråk mellan två häktade män i polisens piketbil. Den polisman, som fanns i bilen ingrep då genom att, enligt det ursprungliga åtalet, ta struptag på den ena häktade, pressa honom mot en gallervägg i bilen och ge honom ett knytnävsslag på kinden.

Då fallet var uppe i tingsrätten i juni 2006 yrkade åklagaren på fällande dom för misshandel med motiveringen att polisen i fråga inte varit tvungen att ingripa så våldsamt och att han dessutom hade kunnat begära assistens av kollega.

Inte enig

Tingsrättens dom 2006 var friande, man ansåg att polisen hade rätt att ta till en viss mängd våld eftersom de häktade hade varit stökiga och motsträviga. Men tingsrätten var inte enig. Två röstade för och två röstade emot att fälla polismannen, vilket räckte till för att fria honom.

Den häktade man som häv-

dade att han blivit misshandlad dömdes 2006 enhälligt att betala 1.000 euro böter för motstånd mot tjänsteman.

Mannen överklagade domen till hovrätten och yrkade också på att polismannen skulle straffas för misshandel och avsättas från sin tjänst. Dessutom ville han ha 1.000 euro med ränta i ersättning för sveda och värk och psykiskt lidande.

Inget straff

Hovrättens beslut i går blev alltså att polismannen i fråga dömdes för att ha gjort sig skyldig till misshandel. Något straff dömdes han inte till men däremot att betala en er-

sättning för sveda och värk på 50 euro.

Hovrätten hade kunnat besluta om att polismannen i fråga skall avskedas från jobbet men rätten valde att inte kräva det.

Hur det går med mannens fortsatta tjänst hos polisen blir nu en fråga för arbetsgivaren som har dels tjänstemannalagen och dels interna regler att falla tillbaka på.

Söka prövningstillstånd

Polischef **Camilla Hägglund** ville i går ännu inte kommentera fallet eftersom hon ännu inte hade läst hovrättens domslut.

Domen från Åbo hovrätt kan inte automatiskt överklagas.



Överväger vidare åtgärder

Advokat **Guy Björkqvist** skall nu titta närmare på domslutet för att sedan ta ställning till om han skall begära prövningsrätt i Högsta domstolen.

Arkivfoto: MAJ-LEN LINDHOLM

Men om fallet till exempel kan anses utgöra ett prejudikat kan man ansöka om ett prövningstillstånd i Högsta domstolen.

– Jag överväger att eventuellt göra det för beslutet att polisen lämnas obestraftad, säger advokat **Guy Björkqvist**, som företräder den man som blivit misshandlad.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
tittle.tornroth@nyan.ax

Öra-frågan bordlades

Som Nyan tidigare berättat planerar Hammarlands kommun att köpa in ett område på cirka 20 hektar som landskapet äger på Öra. I det natursköna och attraktiva området planera tomter för fast boende.

På området arrenderar Ålands fackliga semesterorganisation ett fritidsområde av landskapet och i de planer som kommunstyrelsen tidigare godkänt ingår ett nytt avtal med semesterorganisationen som skulle möjliggöra en flytt av dess arrendedområde till nordöstra delen av Öra. Det område som semesterorganisationen i dag arrenderar anses nämligen vara ett av de mest attraktiva för det planerade fasta boendet.

Enligt kommunstyrelsen borde man lösa arrendefrågan innan köpet som förhandlats fram med landskapet avslutas. Detta

för att alla parter skall veta vad som gäller.

Vid torsdagens möte skulle man dels ta ställning till det nya avtalet med semesterorganisationen och dels besluta om markköpet och ge ett anbud till landskapsregeringen. Under sommaren har kommunen förhandlat med landskapet i frågan.

Alla ledamöter var dock inte beredda att avgöra frågan på torsdagen. Framför allt var det avtalet med semesterorganisationen som fick en del att tveka. På förslag av **Anne-Maj Mattsson** (c) bordlades frågan till nästa möte. Då kommer den upp upp i samma form som på torsdagen, vid en bordläggning görs ju ingen ny beredning.

Fullmäktige kommer att sammanställas på nytt för att ta ställning redan den 11 oktober.

JAN KRONHOLM

Tilläggsanslag för Hammarbo

■ **HAMMARLAND.** Fullmäktige godkände enhälligt ett tilläggsanslag på 10.000 euro till Hammarlands ungdomsförening vid sitt möte på torsdagen. Pengarna skall användas för Hammarbo. Anslaget

skall bekosta de åtgärder för att förbättra dräneringen vid fastigheten som försäkringsbolaget ställt krav på efter den vattenskada som ungdomsskolans klubbbrum drabbades av tidigare i år. (jk)

Nämnder består i Hammarland

■ **HAMMARLAND.** Det blir ingen sammanslagning i detta skede av fritidsnämnden och biblioteksnämnden i Hammarland. Kommunfullmäktige beslöt på torsdagen att avvisa förslaget som framförts i en

motion inlämnad av **Tore Jansson**. Därmed gick fullmäktige på samma linje som kommunstyrelsen. I motionen föreslogs att nämnderna skulle sammanslås inför den kommande fullmäktigeperioden. (jk)

Fullsatt på poker-ÅM

■ I helgen arrangeras öppna poker-ÅM.

– Nu har vi 50 spelare och fullsatt, skriver turneringschef **Jan-Erik Karlsson** i ett pressmeddelande.

Turneringen hålls på Casino paf i Mariehamn och bland de tävlande finns 25 ålänningar. Vissa av dem kan räknas som turnering-

ens förhandsfavoriter, till exempel **Marcus Grunér**, **Simon Stenbäck** och **Tony Brändström**. Turneringen startar lördag klockan 15 och spelat pågår fram till midnatt. På söndagen fortsätter spelet fram till dess att slutsegraren koras på eftermiddagen. Huvudvinst är 3.000 euro. (ab)

Rundbergs bygger båttvätt

Rundbergs bil och service bygger en båttvätt som ska vara färdig att tas i bruk till våren.

Efter flera avslag har landskapsregeringen nu beviljat bidrag till projektet.

Initiativet till en båttvätt kom från ÅSS och MSF, men de var inte villiga att driva tvätten själva. Rundbergs bil och service kopplades in och man fick grönt ljus från landskapet som såg det som en miljöinvestering. Rundbergs beställde pontonen som tvätten ska stå på, men sedan avslag landskapsregeringen ansökan.

Nu har laandskapsregeringen ändrat sig och beviljar ett bidrag på 30 procent av den totala investeringen på drygt 80.000 euro. Landskapsregeringens del av investeringen blir drygt 24.000 euro. Landskapet motiverar sitt ställningstagande med att båttvätten är en betydande miljöinsatsning för Åland eftersom utsläppen av gifter i naturen minskar.

Rundbergs vd **Roger Rundberg** säger att man nu går vidare med projektet och att båttvätten kommer att stå klar vid Gröna udden i Mariehamn till våren.

På vilket sätt är tvätten en miljöinvestering?

– Tanken är att båtägarna ska sluta med giftiga bottenfärger och börja tvätta istället.

ANDERS SIMS

Begränsad framkomlighet

■ På grund av asfaltfränsningsarbeten blir det begränsad framkomlighet i Mariehamn under nästa vecka, måndag till onsdag. De berörda gatorna är Ålandsvägen (från Skillnads-gatan söderut till Lervik), Norragatan (mellan Ålandsvägen och Torggatan), Storgatan (i trakten kring Neptunigatan), Östra Skolgatan (från Nygatan till Norragatan), Scheffersgränd och delar av Nygatan.

Ny asfaltering anläggs sedan fortast möjligt på nämnda avsnitt. (ml)

Nya klassrum i Ytternäs skola

■ Fyra nya klassrum för 280 elever ska byggas i Ytternäs skola 2008-2009. Det beslutade stadsfullmäktige tidigare i veckan.

Kostnaderna beräknas till cirka 1,9-2,5 miljoner euro. Mariehamns stad kommer att ansöka om landskapsandelar för projektet. (ak)

Backman vickar äldreomsorgsledare

■ **SUND.** Hälsovårdare **Agnetta Backman** har utsetts till vikarierande äldreomsorgsledare i Sund under tiden 19 september 2007 till 7 september 2008. Backman var en av tre som sökte tjänsten. (ml)

Nyan rättar

Elever positiva till skolbeslut

■ Rubriken till enkäten med elever i Övernäs skola var missvisande i gårdagens Nya Åland. Sex av åtta tillfrågade elever var positiva till att åldersintegreringen skulle försvinna i årskurs 1-3, ett beslut som skolnämnden i Mariehamn fattade i onsdags.



Grundade Konsumentforum. Lars Markkula blev trött på dålig behandling och nonchalans gentemot honom som konsument och tog initiativet till Ålands första konsumentförening.

Nybildad förening startar 1 november

Åländska konsumenter får stöd

Åland får nu sin första konsumentförening, Konsumentforum Åland.

Föreningen kommer bland annat att granska och agera, göra prisjämförelser och informera om varor.

Om du från och med november blir illa behandlad som konsument eller tycker att något sköts eller har skötts dåligt kommer du att kunna få stöd av nybildade föreningen Konsumentforum Åland.

– Det har betydligt större tyngd om vi med hundratals medlemmar till exempel klagar på att TV-sändningarna inte fungerar än om en enskild person gör det, säger **Lars Markkula** (s), initiativtagare till föreningen.

Sändningarna från Mariehamns centralantennbolag är ett exempel han nämner, Mise är ett annat.

– Det finns ett stort missnöje med priserna, vi kommer till exempel att kolla om

transporterna överhuvudtaget är konkurrensutsatta, förklarar Markkula.

Jämförande matkasse

Konsumentforum Åland kommer alltså att granska både allmännyttiga verksamheter och tjänster på Åland och det som det privata näringslivet erbjuder - eller inte erbjuder ålänningarna. Granska och också agera.

Dessutom får vi nu en egen åländsk prisjämförande matkasse.

– Då tidningarna har jämfört priser har det lett till att arga köpmän slutat annonsera, gör vi det drabbas inte annonsmarknaden.

Stöd i ryggen får Konsumentforum genom samarbete med konsumentförbundet i Finland, Stockholms konsumenter och tidningen Råd och Rön i Sverige. Via den kontakten får föreningen också tillgång till de jämförelser som görs mellan olika typer av produkter.

Efter den första november kan medlemmar också ta reda på om en vara är etiskt korrekt, det vill säga tillverkad till exempel utan att miljön har skändats eller minderåriga använts.

Föreningen blir en självständig, oberoende och opolitisk intresseorganisation. Vem som kommer att sitta i styrelsen offentliggörs den 15 oktober och ett par veckor senare kör man alltså i gång.

Den som tecknar sig som medlem till ett årspris á 10 euro kommer att ha fri tillgång till alla rapporter och tjänster som erbjuds.

– Icke medlemmar kommer att få betala något, kanske genom att vi skapar ett så kallat 0600-nummer där samtalen kostar, säger Markkula.

En del intäkter räknar man också med att få in via olika föredrag.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
tittle.tornroth@nyan.ax

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax

En drygt 30 år lång konflikt är till ända?

Landskapet har fått rätt om groparna i Långbergsöda

Landskapsregeringen har gjort rätt gällande de provgropar som grävdes på privat mark på 70-talet.

Det slår Högsta förvaltningsdomstolen, Hfd, fast i och med att de inte prövar ett överklagande från markägarna.

Problematiken i Saltvik Långbergsöda har funnits i över 30 år. I mitten av 70-talet grävde landskapet cirka 900 gropar på privat mark i syfte att göra utredningar kring bosättningsarna från stenåldern. Enligt museibyråns dokumentation fylldes samtliga gropar igen efter ingreppen.

Men markägarna var inte nöjda och efter diskussioner med landskapet beslöts 1980 att markägarna själva kunde fylla igen groparna och sedan få ersättning, även för eventuella skador på trädens rötter. Några ersättningskrav kom dock aldrig.

I samband med ett fornlämningsärende som berörde markägaren **Johan Mörn** tog konflikten för tre år sedan ny fart då markägarna **Klas** och **Erik Mörn**, far till Johan, krävde ersättning för skador som groparna från 70-talet orsakat.

Landskapet var dock inte villigt att betala ut ersättning och hänvisade till beslutet från 1980, som ingen besvärade sig emot. Klas Mörn besvarade sig mot landskapsregeringens nya beslut och ärendet fördes till Hfd.

Dokument ger stöd

Nu har domstolen beslutat att inte pröva Klas Mörns besvär med motiveringen att Ålands landskapsregeringen inte med sitt beslut har avgjort eller ens kunnat avgöra ersättningsyrkandena i Mörns besvär. Landskapsregeringen får alltså rätt i att förhandlingarna avklarades 1980 och att något fel inte begåtts i och med de nya besluten.

Hfd beslutar också att Mörn inte ska få ersättning



Förstår markägarna. Kulturministern Camilla Gunell (s) förstår att markägarna reagerar, men hon är glad att det slagits fast att landskapsregeringen inte gjort något formellt fel. Foto: JONAS EDSVIK

för rättegångskostnader i Högsta förvaltningsdomstolen.

Kulturministern **Camilla Gunell** (s) och överantikvarien **Marita Karlsson** anser att frågan är så viktig att de kallar till presskonferens för att informera om Hfd:s utlåtande.

– Det har funnits en bestående kritik mot hur landskapsregeringen har behandlat fornlämningsfrågor. Nu har vi fått två dokument som visar att vi har gjort rätt, säger Gunell.

Det andra dokumentet hon syftar på är ett utlåtande från museiverket i riket som ger stöd till landskapsregeringens handläggning i ärendet.

Groparna – en myt

Camilla Gunell och Marita Karlsson är överens om att det är bra att saken har förts till domstol för prövning.

– Den här frågan om de icke ifyllnads groparna har känts som en myt. Vi har dokument

på att alla ska ha fyllts igen. Självklart är vi inte felfria och vi hade 30 extraanställda som gjorde jobbet. Därför erbjöd vi också ersättning om det fanns gropar som inte var ordentligt ifyllnads, säger Marita Karlsson.

– En sak som gjort ärendet ytterligare knepigt att hantera är det faktum att **Gunnar Jansson**, som i egenskap av landskapets kanslichef på 70-talet och början av 80-talet ansvarade för ärendets formella korrekthet, nu företräder Mörn.

Camilla Gunell uttrycker viss förståelse för att markägarna har reagerat som de gjort.

– Känslan av intrång på ens egen mark är stark på Åland. Men hanteringen av ärendet har skett enligt den lag som finns. Fornminneslagen står över den privata äganderätten.

Tar nya tag

Stenhålderbyn i Långbergsöda har utvecklats i samför-

stånd mellan markägarna och museibyrån. Men nu har landskapsregeringen beslutat att dämpa den turistiska aktiviteten i området och istället använda byn i pedagogiskt syfte för skolungdomar.

– Konflikten har de senaste åren legat i vägen för ett fortsatt konstruktivt arbete kring stenåldersbyn. Men nu hoppas jag att de här åren blir en parentes, säger Camilla Gunell.

– Nu får vi ta nya tag och skapa samma goda anda som fanns på 90-talet, tillägger Marita Karlsson.

ANDERS SIMS
anders.sims@nyan.ax
tfn 528 455

Står i grop.

Markägaren Erik Mörn är en av dem som drabbats av landskapets provgrävningar på 70-talet. På arkivbilden står han i en grop som inte fyllts igen av museibyrån.

Foto: HENRIK JANSSON



Drabbade markägaren Klas Mörn: "Deras handlande är bedrägligt"

Som en följd av provgrävningarna på bland andra Klas Mörns mark har träd ruttnat.

Trots utslaget i Hfd vill Mörn att landskapet ska erkänna att man gjort fel.

Klas Mörn som besvarade sig till Hfd tycker att det är märkligt att landskapsregeringen skickade en besvärshänvisning när det tydligt inte fanns något beslut att besvara sig mot.

Varför tog du upp den här saken på nytt efter så många år?

– När groparna grävdes var det ungskog i området och nu när vi har avverkat har vi

märkt att granar har ruttnat som en följd av att rötterna skadats vid provgrävningarna.

Anledningen till att markägarna inte själva grävde igen hålen när de var lovade ersättning är att det inte var lätt att veta var groparna låg, enligt Klas Mörn. Det aktuella området är på flera hundra hektar.

– Vi fick inga kartor som visade var man hade grävt. Nu har vi hittat groparna lite sporadiskt och de finns heller inte med på de kartor som vi nu fått. Det visar att inventeringen varit dålig.

– Jag tror att de bara fyllde igen groparna i de om-

råden de gjorde fynd.

Lämnar du den här historien bakom dig nu?

– Jag skulle vilja se att man på landskapsnivå tar sitt ansvar för det här. Nu väntar jag och ser ved de tänker göra, sedan finns det olika alternativ som jag inte vill gå närmare in på.

– Har man förstört på någon annans mark så borde man åtminstone kunna erkänna att man gjort fel. Det har gått åt mycket kraft och humör åt det här.

Klas Mörn anser att hela historien är dåligt skött.

– Landskapsregeringens handlande är bedrägligt.

ANDERS SIMS



Kritisk till agerande. Markägaren Klas Mörn vill att landskapet ska erkänna de fel som gjorts. Han anser att flera fel gjort under ärendets gång. Foto: ANNIKA ORRE



Här visas Åland24.

Gå in på internet. Skriv in www.aland24.ax i adressfältet. Välj det inslag du vill se. Svårare än så är det inte.

På måndag kör Åland24:s sändningar i gång

Måndagen den 1 oktober. Då sänds Åland24:s första inslag någonsin.

Alla med en internetuppkoppling eller ett IPTV-abonnemang kan se dem.

När Åland24 inleder sina sändningar på måndag är det webb-tv och Åloms IPTV som visar den nya kanalen.

På IPTV finns Åland24 som "video on demand" vilket innebär att de kunder som har IPTV kan välja att se Åland24-program ur en lista, ett slags arkiv. Åland24:s program kommer liksom TV Ålands program att vara gratis för IPTV-abonnenterna.

Skilnaden mellan mellan "video on demand" och webb-tv inte är så stor. I båda fallen väljer man vilket program man vill se ur en lista, webb-tv ser man dock på dataskärmen medan man kan titta på IPTV i soffan med fjärrkontrollen i handen. IPTV är helt vanlig tv, liksom kabeltv och mark-sänd tv, skillnaden är bara att den distribueras via bredbandsnätet.

Är man intresserad av att skaffa IPTV kan man vända sig till Ålcom.

Nya inslag varje vardag

Med början på måndag är det meningen att Åland24 skall lägga ut nya inslag varje vardag så det lönar sig att gå in på hemsidan www.aland24.ax dagligen. En länk till hemsidan kommer också att finnas på Nya Ålands hemsida.

Så småningom hoppas Åland24 på att även Smedsböle, MCA och andra lokala antennbolag skall börja distribuera kanalen.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax

Ålands framtid träffar inflyttade

■ Ålands framtid bjuder in till seminarium och debatter. Söndagen den 30 september ordnas en debatt med rubriken "Har det åländska jordbruket en framtid?" på Ålands naturbruksskola klockan 19.00. Alla partier är inbjudna att sitta i panelen.

Måndagen den 1 oktober ordnar partiet en informationskväll för inflyttade ålänningar. På träffen i Självstyrelsegården klockan 18.00 berättar lagtingskandidaten **Harry Jansson** och AMS-chefen **Lasse Karlsson** hur det åländska samhället fungerar.

Ålands framtid bjuder också in samtliga partiledare att debattera självstyrelsen och frågor som hänger samman med den. Debatten äger rum tisdagen den 2 oktober klockan 19.00 i lagtingets auditorium. Debattledare är **Olof Salmén**. (as)



Maj-Len Lindholm
Epost: majlen.lindholm@nyan.ax
Telefon: 528 449

familjen

Dagens namn

MIKAEL OCH MIKAELA

Gratulerar 40 år

CAROLA ZETTERSTRÖM

Namn: Carola Zetterström, född Sirén.
Född: den 1 oktober 1967 i Hammarland.
Bor: i Jomala Möckelö
Yrke: förskollärare
Familj: maken Richard samt döttrarna Ida och Elin.
Intressen: motorsport, USA-bilar, resor och fotografering.
Födelsedagen: firas med öppet hus i hemmet på födelsedagen från klockan 15.00.



ABF-Åland

■ Om du vill ha en lättare kost och följa hälsorekommendationerna med grönsaker och sallad vid varje måltid så har du nytta av att komma och lära dig göra olika sorter av ekologiska grönsaker. En kortkurs anordnas av ABF-Åland i Strandnäs skolas undervisningskök lördagen



den 6.10 kl 10 till cirka kl. 13. Kursledare blir Sigbritt Fagerström. Anmälningarna tas emot av Lotta Funck, som är delägare i grönsaksdistributionen Solklart och sköter om att fräscha, alternativt odlade grönsaker, finns till att laga av på kursen, på tel.0457-3434117 senast torsdag 4.10.

tusen tecken

Klosterbesökaren fick se den helige mannen krypa på knä och leta på marken.

”Vad har du tappat?” frågade gästen vänligt.

”Min nyckel”, svarade den helige mannen.

Då de ställde sig båda på alla fyra och letade.

Efter ett tag frågade gästen:

”Exakt var tappade du den?”

”Inne i klostret.”

”Varför letar du då här ute?”

”Det är ljusare här, svarade den helige dåren.

Vad är det för en nyckel som den helige dåren tappat?

Allvarets nyckel?

Ja, det kanske det är.

Annars skulle han gå in gå in och leta. På allvar!

Eller är det Kravens nyckel han tappat? Krav på förstånd.

Krav på regler och kontroll. Det ser så ut.

Men lekens nyckel har han kvar!

Där ligger han på knä och låser upp världen och får oss att le.

Och den helige dåren hittar något stort!

Han hittar sitt leende. Han finner sin lek. Och en lekamrat.

Jag tror att det är då vi möter Ängeln, när vi med stort allvar och ända till slut söker på fel ställe. Leker långt borta från Kraven och Kontrollen.

På söndag är det Mikaelidagen – änglarnas dag.



Kent Danielsson
kent.danielsson@mac.com

Bokagentur stannade kvar - trots gränsen



Han har tröttnat. Han flyr skattegränsen och registrerar sin bokagentur i Åbo.

Så lät det 1996. Men Carl-Johan Welander flyttade inte, han fortsatte att driva sitt företag från Åland.

– Det var inget hot eller tomt prat, jag var till Åbo för att titta på lämpliga lokaler, säger han i dag.

Företagaren Carl-Johan Welander bar på boklådor från företaget Fem förlag på en bild på Nya Ålands första sida den 25 september 1996. Läsarna fick veta att han ”packar och flyttar för att slippa skattegränshandeln”.

– Vi har väntat i över ett och ett halvt år på klara besked, och nu ser det ut som om det skjuts upp igen. Inte kan man bygga upp ett företag om man hela tiden skall leva med den här osäkerheten, sa Carl-Johan Welander då.

Gör fortfarande

Welanders bokagentur Axiotex skötte enligt artikeln försäljningen och distributionen av det svenska företaget Fem förlags jultidningar och böcker i Svenskfinland – och gör så fortfarande.

När artikeln skrevs levererade Fem förlag böcker och tidningar till Axiotex, som hade sitt kontor i Nya Ålands tidningshus i Dalbo. Bokagenturen skickade dem i sin tur vidare i mindre paket till jultidningsförsäljare runt om i Svenskfinland.

Men för att slippa allt tras-



På flykt. 1996 hade företagaren Carl-Johan Welander allvarliga planer på att registrera sin bokagentur i Åbo för att slippa undan skattegränshandeln. Planerna förverkligades dock inte.

sel med skattegränsen tänkte Welander överge Åland och istället registrera sin agentur i Åbo. Skattegränsen förde inte bara med sig en del extra pappersarbete utan även extra kostnader och Welander konstaterade i artikeln att Axiotex betalat 4.000 mark i extra tullkostnader sedan Åland och Finland gick med i EU.

– Om jag kräver att mina svenska leverantörer betalar dokumentifyllandet och tar hand om expeditionskostnaderna så kan vi glömma affärerna, sa Welander då.

Inte tomt prat

I dag säger Carl-Johan Welander att hans planer för drygt tio år sedan inte var tomt prat. Han hade verkligen för avsikt att registrera agenturen i Åbo och han var även i trakterna kring staden och tittade på

tänkbara lokaler. Men flyttningen blev inte av.

– Själv hanteringen kring skattegränshandeln ändrade så pass mycket och blev smidigare så att jag kunde fortsätta driva företaget från Åland, säger han.

I dag har Welanders bokagentur cirka 90 procent av all sin handel på fastlandet och han köper packtjänst i Sverige så att varorna kan skickas direkt till Helsingfors.

– På så sätt klarar jag mig undan med mindre pappersarbete. Om jag hade fortsatt att först ta varorna från Sverige till Åland och sedan skickat dem vidare till fastlandet hade jag hamnat på både tull- och skattegränshandeln. Nu klarar jag mig med bara en skattegränshandeln och den görs när jag tar en del av varorna från Helsingfors till Åland.

Carl-Johan Welander säger att han lärt sig att leva med skattegränsen ”om än med långa tänder”.

– Inte har vi någon nytta av den, den ger bara merarbete och det finns en del som jag ännu inte förstår. Varför skall vi betala moms via tullen? Det leder bara till dubbel bokföring.

Welander fick både ris och ros för att han gick ut i pressen och klagade på skattegränsen.

– En del var spydiska till mina planer på att flytta och tyckte inte att det var så ”åländskt” att göra så. Men om mitt agerande bidrog till att själva skattegränshandeln blev smidigare så var det ju till någon nytta, säger han.

HELENA FORSGÅRD

► DÖDA



Vår kära

Anna Helga Alice Sommarlund

f. Eriksson

* 11 november 1908

† har stilla insomnat 17 september 2007

I kärt och ljust minne bevarad

Kurt och Siw
Johnny och Susan
Janina
Johanna och Julia

Solveig
Susam
Sofia och Stefan

Det stannar något kvar när allt förgått
som i den stilla natten guld mot blått.
En blick, som lyser varm och djup och mild
ett tonfall, en förnimmelse, en bild.
Det som ej finnes mer är ändå kvar
i minnets rena ljus som förr det var.
Det stannar genom år och tidevarv
det blir till lugn och tröst och sparar arv.

Jordfästningen har skett i stillhet.
Tack för vänligt deltagande.



Lille Linus föddes den 26 september kl 02.36. Han var 50 cm lång och vägde 3.515 gram. Han är son till Marie-Louise och Björn Mattsson. Storebror heter Leo och är snart 14 månader. Familjen bor i Sund Strömbolstad.

Foto: ERKKI SANTAMALA



En flicka föddes den 26 september kl 23.46. Hon var 49,5 cm lång och vägde 3.360 gram. Hon är dotter till Joachim och Heidi Lundberg. Den lilla flickan har en storebror, Esaia, som blir 2 år den 19 oktober och en änglasyster som heter Saga. Familjen bor på Klockarvägen i Hammarland.

Foto: ERKKI SANTAMALA



Elin Nordling, 8 år, har fått en lillebror. Han föddes den 25 september kl 09.03 och var 50,5 cm lång. Vikten var 4.115 gram. Föräldrarna heter Marina Häger och Göran Nordling. Familjen bor på Ytterbyvägen i Jomala.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Vad för städgrejer behöver jag?

Fråga: Jag skall flytta hemifrån, kan jag få tips på vilka städredskap jag behöver. Så få som möjligt. Allt nytt?

Svar: Grattis! Spännande!

Att städa kan vara riktigt kul om man känner för det. Med bra redskap och effektiva rengöringsmedel kommer man långt. Marknaden är proppfull med olika "grejor" som försäljarna tycker att man måste ha. Se bara på reklamerna i tv. Hur ska man klara sig utan alla mirakelmedel, redskap och trasor? Det går hur bra som helst, tycker jag.

Bassortiment

Scaffa dig en grundutrustning.

Till det räknas: Sopborste och sopskyffel. Prova sopa redan i butiken så att du får en som är bekväm att sopa med. Damm-sugare, kolla effekt och se till att det finns extra tillbehör så som möbelborste och smalt rör. Golvraka, gärna en som är ledad nertill så att den är smidig att tvätta golv med också under soffan och bokhyllan. Fönster-raka, modell mittemellan så att den passar även till små fönster. Skurborste eller skurblock, vilket man själv tycker om. Städ-duk, skilda för golv, fönster, disk, toalett och tvättställ.

Det gäller att inte sprida toalettbakterier runt omkring sig, därför kan man med färgkoder på städdukarna hålla ordning på



dem. Toalettborste, känn på borsten innan du köper. Hård borste gör att vattnet sprättar omkring.

Rengöringsmedel

Ett allrengöringsmedel, svagt alkaliskt, neutralt, fungerar i de flesta fall. Vill man ha specialrengöringsmedel så finns det ett enormt utbud. Jag tycker att man skall ha lite

starkare medel till toaletterna och sen brukar jag lägga torkdukarna, disk- och toaletterasor i blöt i klorin ett tag för att ta död på bakterier. Dock skilt för sig. Städdukar tvättas gärna i 90 grader emellanåt för att hållas fräscha.

För övrigt så klarar man sig långt med diskmedel.

Fönsterputs kan man köpa i färdiga sprejflaskor, jag brukar köpa windus pulver och blanda själv. Man behöver inte ett städmedel för varje sak, däremot tycker jag att man kan göra det hela lite roligare med till exempel ett rosa städmedel. Man kan idag också välja rosa städdukar och limegröna städredskap. De kostar lite mera men om det gör städningen roligare kan man väl unna sig det.

Ergonomi

Ergonomi läste jag i skolan och det tycktes väldigt tråkigt. Faktum är att det är mycket viktigt att välja ergonomiskt riktiga städredskap. Spara på kroppen och låt redskapen sköta det



Bra grejer. Jobbet blir roligare med bra städgrejer. Tina Dahlblom-Landell tipsar i dag om rätt utrustning och snabbstädning. Arkivbild: STEFAN ÖHBERG

tyngsta arbetet. Syna noga alla redskap i affären och kräv att få testa. Det blir jobbigt att tvätta fönster om fönsterrakan alltid lämnar ränder efter sig.

Damm-sugaren skall vara lätt att dra efter sig, suga effektivt, gärna gå att reglera effekten på samt ha ett skaft som passar just dig. Det skall också gå att justera, sambon kanske är längre än du. Färgen kan vara en kul detalj. Det finns många bra billiga redskap. Om du är osäker rekommenderar jag dig att gå till en butik där de är specialiserade på städredskap, de kan ge många goda råd och prisalternativ. Dessutom kan de demonstrera redskapet och hur du skall röra dig för att städa så lätt som möjligt. Glöm inte städhandskar för att skydda händerna från att torka ut.

Lite tips

Smartha tips, Finlands svenska Marthaförbund, ger goda råd. Snabbstädning, Om du inte

hinner eller orkar dra fram dammsugaren kan du sopa golven med en sopborste som du trätt en nylonstrumpa på. Den blir statisk och drar effektivt damm åt sig.

Luktfri dammsugare, sätt några hela kryddnejlikor i dammsugarpåsen.

Borsta rent, använd en tandborste för att rengöra runt kranar och andra svåråtkomliga ställen.

Hundhår, avlägsnas lätt med en fuktad, tunn trasa (typ chifonet).

Och så från mig. Vänd på bordduken om den bara är lite smutsig. Snabbstäda toalettstolen genom att spreja medel över sittningen och porslinet, torka av med toalettpapper. Skölj disktrasan varje gång du använt den, så håller den sig fräsch längre. Ordna upp skor och stövlar så ser det genast trevligare ut i farstun och städa lite alla veckor istället för att ta slut på dig just före jul, vi är snart där igen.

Tina



Tjejer visar styrka. Postens pengar sitter som ett smäck. Nu ska det börja hända massor. Det intygar Power Club-tjejerna Åsa Ulfves och Ulrika Carlsson.

Powertjejer tar krafttag

Det är full fart framåt i Power Club i höst. Tack vare att klubben får ta emot Postens julmärkesmedel har man råd att anställa en aktivitetsledare. En nyhet för hösten är också "Måndagsklubben" som hålls på Tvärsan.

Power Club, för ungdomar i årskurs 4 till 6, och Teen Smart, för högstadiungdomar, har en fullspäckad höst framför sig. Alla medlemmar ska skriva på ett kontrakt där man lovar att inte bruka droger, inte röka, inte mobba, inte skolka, slåss eller stjäla. Sedan bär det iväg på roligheter. Speciellt resorna brukar bli fullbokade långt i förväg.

Måndagsklubben

En nyhet är drop in på måndagskvällar på Tvärsan. Maximalt 30 ungdomar kan släppas in. Man kan ringa i förväg på 0457 / 344 55 00 för att kolla om det är fullt.

– Hur det går med den nya satsningen på måndagsklubbar återstår att se, säger verksamhetsledaren Ulrika Carlsson.

Så här ser programmet ut: 29.10 Halloweenpyssel + film. 26.11 Spelkväll. 10.12 Lussekak + mys. 17.12 Julgodis + film.

Tjejerna i organisationen gläder sig speciellt åt att Postens julmärkesöverskott, en rejäl summa, kommer dem tillgodo vid årsskiftet. Dessa gör det möjligt att anställa en aktivitetsledare, Åsa Ulfves, från Vasa.

Åsa är 19 år och studerar vid Ålands hotell- och restaurangskola. Hon är anställd på timbasis.

Bland höstens aktiviteter märks:

18 oktober kl 19.30. Filmvisning "Natt på museet".

19 oktober kl 18.30. Discobowling på Idrottsgården.

Föreläsning

En föreläsning för vuxna med Christoph Treier arrangeras den 1 november kl 18.00 under rubriken "Hur påverkas våra ungdomar av föräldrars soffprat"

KIKI ALBERIUS-FORSMAN
kiki@nyan.ax
tfn 528 451

Kom ihåg

■ **Agility.ax:** Det finns fortfarande några platser kvar till agilitykursen med Mikko Aaltonen. Sista anmälningssdag 5.10. Mera information och anmälningar www.agility.ax eller telefon Maria 040 514 7954.

■ **Ahveniset:** Hei kaikki 3-6 –vuoti-aat! Suomenkielinen lastenkerho lauantaina 29.9 kello 12-14 St. Mårtensgårdenissa. Syskyistä puuhastelua Inkan ja Hillemarin johdolla. Ilmottautumiset ouh. 050 3511 797.

Hej alla 3-6 –åringar! Finskspråkig barnklubb lördag 29.9 kl 12-14 på St. Mårtensgården. Höstpyssel med Inka och Hillemar. Anmälningar tel. 050 3511797.

■ **Alopecigruppen:** Träff tisdag 2.10 kl 19.00 i HandiCampen, Skarpansvägen 30, DUV (norra ingången). Se www.handicampen.ax/grupper för mera information. Hjärtligt välkomna!

■ **Eckerö marthaförening:** Månadsmöte tisdag 2.10 kl 18.30 i Ekergården. Gamla och nya medlemmar hjärtligt välkomna.

■ **Epilepsigruppen:** Träff tisdag 2.10

kl 19.00 i HandiCampen, Skarpansvägen 30, hallen (östra ingången). Se även www.handicampen.ax/grupper för mera information. Hjärtligt välkomna!

■ **Fri Från Narkotika:** Bjuder in allmänheten till DROGPOLITISK DEBATT tisdag 2.10 kl 18.30-20.30 på Ålands Hotell- och Restaurangskola.

■ **Geta marthaförening:** Möte onsdag 3.10 kl 19.00 hos Gunnel Sundberg.

■ **Kastelholmsnejdens byalag:** Alla danssugna på hela Åland! Kom med på gillesdansen på Källbo skola i Godby söndag 30.9 kl 19.00. Motion för kropp och knopp. Förhandskunskap: gammeldans.

■ **LC Åland Södra:** Klubbens fisketävlingen i lördag inställd. Nytt datum lördag (prel.) 6.10. Samling kl 12.00 vid Marsund. Anm. till Lasse Häggblom; tel.0457 382 8380. OBS! Års-månadsmöte torsdag 4.10 kl. 19.00 på Ulfby Källarkrog. Vid förhinder meddela vänligen klubbmästaren.

■ **Mariehamns marthaförening:** Månadsmöte tisdag 2.10 kl 13.00 i Villa

Carita. Genomgång om stadgeändringsförslaget. Gamla och nya medlemmar välkomna.

■ **Saltviks församling:** Pensionärsträff i Mariagården torsdag 4.10 kl 11-13. Gäst: Rolf Landström visar bilder och berättar om Anderna, ring för transport. Ö. Saltvik, Lotta taxi tfn 43 671 eller Sussie taxi tfn 43 413. V.Saltvik, ring Birgitta tfn 0457 548 3036 för busstransport.

■ **Södra Lemlands Marthaförening:** Möte på Solkulla tisdag 2.10 kl 19.00. Välkomna!

■ **VSV:** Månadsmöte på Solbacka tisdag 2.10 kl 19.00.

■ **Ålands Reumaförening:** Avkopplande akvarellmålning med Raina, tisdag 2.10 kl 13.00. Några platser finns kvar till kursen "Lättare Liv" med Birgitta H. Kursen börjar måndag 8.10 kl 13.00.



FÖRELÄSNING: ORMEN I PARADISET

Om utveckling och orsaker till den ökande andelen överviktiga i samhället. Vilka åtgärder finns och vad kan man göra för att förebygga och behandla övervikt?

Miki Agerberg är vetenskapsjournalist och författare. Ormen i paradiset baserar sig på faktakunskap från flere av både Sveriges och världens ledande experter i ämnet. Tid: onsdag 3 oktober, klockan 18.30-20.30 Plats: Självstyrelsegårdens auditorium Föreläsningen är kostnadsfri.

I samarbete med Ålands Landskapsregering, social- och miljöavdelningen.

FREDAGSSIMNING. Kom och simma i Allaktivitetshusets bassäng! Familjesim fredagar mellan 18-19, simning för vuxna 19-20. Pris:10€/familj, 5€/vuxen, 3€/pensionär Förhandsanmälningar dagtid till nummer 12201.

KAFFE MED DOPP. En timmes simning i vår bassäng, därefter står kaffebordet dukat i matsalen. Målgrupp:Seniorer Ny gruppstart torsdag 18 oktober kl 13.00 Kostnad: 80 €/9 gånger. Anmälningar till Clary Åkerfelt tfn: 12201

www.folkhalsan.fi/aland

Ekonomi- och skuldrådgivning

- 10 år -

Hur få pengarna att räcka till?

Överskuldsatt?

Då kan du ha nytta utav oss – kostnadsfritt.

Ring tfn 12 602 eller e-posta: maj-len.palmqvist@folkhalsan.ax eller kim.hansson@folkhalsan.ax



Vi vann med Nyankortet!

Biljetter för två personer till



Vivaldis Årstiderna m.m

Tisdag 16.10.2007 kl 19.00 St Görans kyrka, Mariehamn

Lena Abdul
Gun-Maj Lehtonen
Anne Sipinen

Mariehamn
Mariehamn
Järsö

Grattis!



Biljetterna skickas hem till vinnarna

PORTRÄTTET / Elspeth Randelin, 51 år, skolbibliotekarie

När världen mötte kärleken

Elspeth Randelin ville uppfinna världen.

Strax efter att hon sagt det rättar hon sig själv. Nej, hon ville upptäcka världen. Hon blir frustrerad varje gång hon säger fel, egentligen vet hon ju vad som är rätt.

Men låter det inte bättre?

Att uppfinna världen.

Hennes personlighet ändras beroende på vilket språk hon talar. Gapskrattar gör hon bara med sina engelsktalande väninnor.

– Jag tror att jag kopplar av mer på engelska. Speciellt humorn är annorlunda eftersom den ofta är underförstådd.

Då hon umgås med sina engelsktalande vänner vet hon att de känner till hela henne, inte bara den inflyttade delen.

– Inte ens min man känner till hela min historia. Jag skulle kunna, om jag ville, hitta på hela min bakgrund och ingen skulle veta.

En väninna frågade om hon vill att hennes dotter skall göra likadant: gifta sig med en man från en annan kultur och lära sig ett nytt språk.

– Först sa jag spontant nej. Men sen ändrade jag mig. Man måste följa sitt hjärta. Min väg har bara inte varit den lättaste.

Elspeth Randelin föddes i England och flyttade till Australien med sina föräldrar som tre-åring. Hennes pappa var lärare och hennes mamma skrev barnböcker.

– Australien är så långt bort. Jag gjorde en lista i mitt huvud på alla platser som jag ville se. Rom, Pisa, gå genom Moskva under Sovjet-tiden...

Hon fascineras av det gamla. Australien har bara ett par hundra år på nacken och där hittade hon inte perspektiven.

– Huset vi bodde i var 140 år och man sa att det var gammalt. Men jag sökte saker som är flera tusen år.

Hon utbildade sig till lärare, precis som sin pappa och trots att hon senare insett att det inte var rätt yrke för henne. Hon upptäckte och uppfinnar världen under flera år, bodde i en kappsäck och hade sin bas i en liten stad i norra England.

Med åren besökte hon nästan alla platser på listan hon gjorde upp i huvudet som barn.

– Listan tog aldrig slut, nya platser kom hela tiden till. Men Åland och Stockholm fanns aldrig med.

”Plötsligt fick jag ta hand om en buss, en busschaufför och en busslast full med sjömän från Mir.”

I Italien hittade hon historia och byggnader som var flera tusen år.

– Jag trodde nog att jag skulle landa i Italien, det trodde min familj hemma också.

Men så fick hon fick sommarjobb på Åland genom **Soli Mörn** som hade stugby. Elspeth kom tillbaka sommaren därpå. Den sommaren kom också Tall Ships Race till Åland.

– De behövde engelskspråkiga guider och jag fick en broschyr som jag lärde mig utantill som en papegoja. Alla som hade busskörkort blev också inkallade för att hjälpa till och plötsligt fick jag ta hand om en buss, en busschaufför och en busslast full med sjömän från Mir. Det visade sig att ingen kunde engelska. Det var bara busschauffören som tyckte det var roligt. Och busschauffören, det var Bernt det.

– Jag visste inte att han bara varit inkallad busschaufför under Tall Ships Race, jag trodde han arbetade som busschaufför. Den samma

ren åkte jag väldigt mycket buss, men aldrig att jag hittade honom.

I slutet av sommaren blev hon bjuden på kräftskiva och lärde sig dricka snaps.

– Jag har aldrig mått så dåligt i hela mitt liv som den natten. Tidigt på morgonen skulle jag och en kompis ta bussen tillbaka till stan. Jag hade på mig samma kläder som jag sovit i och såg ut som jag kände mig. Gissa vem som var busschaufför.

Bernt bjöds av Soli på Elspeth avskedsfest, och i oktober organiserade Soli Bernt som busschaufför till Luxemburg där Elspeth fanns. På den resan förlovade de sig.

– Vi hade varit i varandras sällskap ungefär 24 timmar innan vi förlovade oss. Det är inget jag vill rekommendera.

Värt att rekommendera eller inte. Bernt och Elspeth håller fortfarande ihop.

– Antagligen beror det på att vi är lika kära nu som då.

På sommaren återvände hon till Åland och efter en vecka fick hon jobb i lagret på Mariehamns parti, trots att hon inte kunde språket.

– Jag flyttades ganska snart över till kontoret och sorterade fakturor hela sommaren. På sommaren fanns inga Mediskurser i svenska och jag och de andra på kontoret satt i ett L-format rum. De satt i den ena gaveln, jag satt ensam i den andra.

Arbetet var tungt och ensamt. Hon minns fortfarande arbetstiderna: 7.30 till 16.00.

– Men bättre bas kunde jag inte ha fått. Då jag började svenskursen på hösten insåg jag hur mycket nytta jag haft av att hela tiden höra svenska.

Och hela tiden längtade hon efter barn.

– Barn är ingenting som kommer på beställning.

Hon ville klara av resandet först, men hon har alltid vetat att hon vill bli mamma.

– Vi försökte få barn i flera år. Ju mer vi längtade desto svårare blev det.

Att längta efter barn visade sig vara det mest

smärtsamma tillstånd som finns.

– Jag såg gravida och bebisar överallt. Många känner nog igen den känslan. Säkert har bebisarna funnits där hela tiden, men jag såg dem inte förrän jag började längta.

Till slut fick de hjälp i Åbo och Anna föddes. Några år senare kom John, ”helt av sig själv”.

– Det går inte att beskriva känslan då det äntligen lyckades.

Under mammaåren försvann jobbet och det var egentligen bra. Hon ville ändå gå vidare. Hon fick ett halvtidsjobb i Geta som bibliotekarie och småningom utvecklades jobbet så att hon ansvarade för böckerna i flera av Ålands kommuner.

– Under flera år visste ingen i familjen var jag egentligen var på dagarna, så mycket pendlade jag från bibliotek till bibliotek. Min bil såg ut som en bokbuss.

Så fick hon tips om att jobbet som Ytternäs skolbibliotekarie skulle bli ledigt.

– Jag visste genast att jag ville, måste få det jobbet. Med vissa jobb är det så. Jag ville tillbaks till skolan.

Vi sitter i en blå soffa mitt i Ytternäs skolbibliotek och pratar. Innan vi börjar letar Elspeth efter tändstickor och tänder ett ljus på bordet framför oss. Hon tycker om att ha det trevligt runt sig.

– Då jag läser sagor för barnen tänder jag också ljus. Det är bra att ha något att samlas kring. Rektorn säger att jag en dag kommer att elda upp hela skolan, men ingen av barnen rör ljusen. Jag har aldrig behövt ha regler för ljusen, jag tror barnen också gillar dem.

Trots att hon arbetar i ett rum fyllt med ord skriver hon inte själv.

– Att skriva på svenska är pest och pina.

För många år sedan opererades hon. Hon var nyfiken på vilket språk hon först skulle använda då hon vaknade upp och bad sköterskorna notera det.

– Det första jag frågade var ”kan jag få vatten”. På svenska. Det var fascinerande.

Det har varit jobbigt att byta språk, trots att Elspeth hittat ”underbara uttryck” som ”lagom” på svenska.

– Länge blandade jag mellan ”hej då” och ”hejsan” och sa hej då när jag hälsade. Jag har aldrig skämts över att inte kunna svenska men det är frustrerande att inte hitta rätt ord. Det värsta av allt är att höra sig själv på en telefonsvarare och höra felen. Jag vet ju!

Det finns ord som hon övat på länge. ”Hufvudstadsbladet” till exempel. ”Bibliotekarie” var också svårt, länge sa hon att hon ”jobbade på bibliotek”.

– Siffran mellan 6 och 8 är svår. En bekant har löst det genom att till exempel be om sex korvar, och en till.

För ett och ett halvt år sedan ramlade Elspeth i skolans trappa.

– Det var en idiotiskt fall som berodde på att jag hade för bråttom. En sena i axeln skadades.

Första advent i fjol gick dottern Anna och Elspeth till kyrkan för att lyssna på en konsert. Reflexvästarna hjälpte inte.

– Killen som körde bilen är väldigt trevlig, men han tittade åt ett annat håll och vi hade ingenstans att ta vägen. Ena spegeln träffade min arm och den bröts.

En bruten arm borde inte vara hela världen, men det var samma arm som skadades i trappfallet och nu vill den inte läka.

– Det blev en riktigt lång och tråkig historia. Vi hade just fått en hundvalp och det var strax innan jul, min brutna arm blev besvärlig för hela familjen.

På åtta månader har Elspeth inte kunnat köra bil, och hon jobbar fortfarande deltid.

– Då jag ser på nyheterna och de säger att ”ingen skadades allvarligt” tänker jag att någon säkert brutit en arm eller ett ben. Det är kanske inte allvarligt, men kan ändå innebära tunga vardagliga problem.

I och med olyckan har Elspeth fått ta del av ålänningarnas välvilja, något som visade sig vara en kulturkrock.



Fakta/Elspeth Randelin

Namn: Elspeth Randelin

Bor: Finström Pålsböle

Ålder: 51

Familj: maken Bernt, dottern Anna och sonen John

Gör: är skolbibliotekarie i Ytternäs skola

Kan...lite av mycket

Vill...lära mig mer av mycket

Hoppas...bli frisk efter att ha drabbats av komplikationer efter en bilolycka

– Alla kommer fram till mig och säger att jag haft ”tur i oturen”. Vad är det? Det uttrycket går inte att översätta och finns bara på svenska. För mig var det här ingen tur alls. Folk älskar att ta fram det dåliga scenariot. Det är ett helt annat sätt att tänka än jag är van med.

Det är kombinationen av böcker och barn som Elspeth brinner för och orsaken till att hon älskar sitt jobb.

– Böcker i sig är inte så häftigt. Men rätt bok i rätt tid för rätt barn är magi.

Målet är att inget barn skall ha gått ut Ytternäs skola utan att ha blivit berörd av en bok.

– Jag ser det både som ett personligt misslyckande och ett misslyckande från skolans sida om ett barn slutar här utan att ha skrattat eller gråtit då de läst en bok.

Elspeth har lånat sin rektors uttryck: Allt är möjligt. Det som är omöjligt tar bara lite längre tid.

– Det är en stor utmaning för mig att hitta rätt bok åt rätt barn. Jag får en kick då jag ser att boken träffat rätt. Tyvärr är det ofta pojkar som har svårare att hitta rätt bok, jag vet inte varför.

Att lära barn läsa och ge dem läsupplevelser anser Elspeth är ett medmänskligt ansvar.

– Som vuxna har vi ett enormt ansvar över att dela med oss av våra läsupplevelser. Det är något alla borde bli bättre på.

Kanske handlar Elspeths engagemang om att ge varje barn en möjlighet att uppfinna världen.

KARIN ERLANDSSON
karin.erlandsson@nyan.ax
tfn 528 467

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax





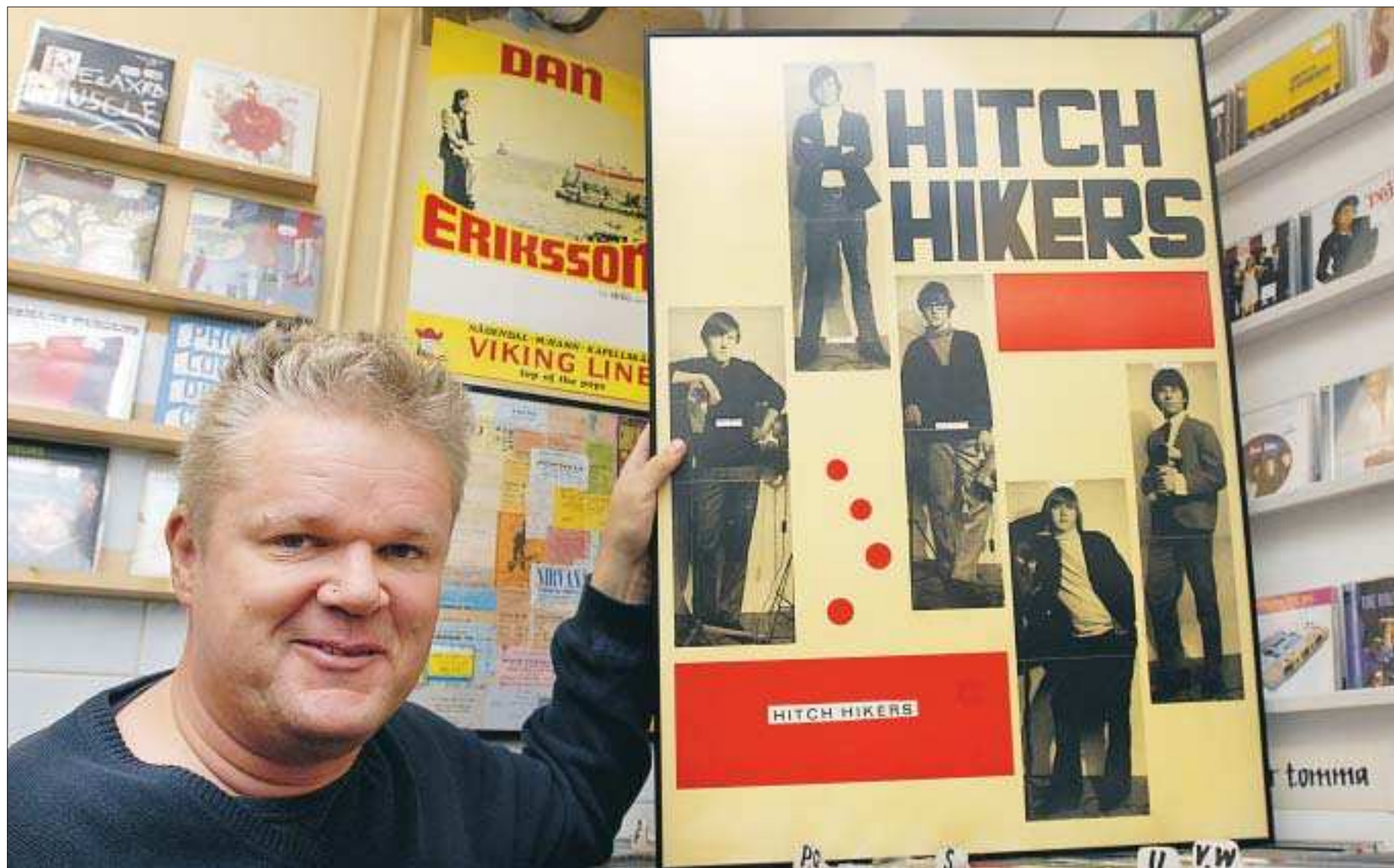
Jan Kronholm
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

”Kaurismäkihatarna avskyr Kaurismäkiälskarna. Det har sällan med Aki Kaurismäki att göra.
JOHAN CRONEMAN I DAGENS NYHETER

Samlar sextitalspop till cd

Patrik Dahlblom vill ge ut inspelningar med åländska band



Sextiototal. Patrik Dahlblom med en del tidstypiska affischer för sextiotalsbanden.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Hög nostalgifaktor, visst, men inte bara det. Patrik Dahlblom tycker att det är fullt motiverat att samla åländska popsinglar från sextioalet och göra dem tillgängliga i cd-format.

Han konstaterar att det utöver det nostalgiska i skivprojektet också finns en del musikaliska kvaliteter att ta tillvara och också lite musikhistoria.

– Ta till exempel bandet Hitch Hikers, med bland andra Curre Quarnström, som 1966 spelade in en singel på ett finskt skivbolag. Skivans a-sida innehåller en låt som kunde beskrivas som trallvänlig pop, men på b-sidan finns ”Meditation”, som är en av de första bluesrockinspelningarna i Finland.

Så föddes idén

Patrik Dahlblom som är delägare i Ålands skivbörs har länge haft bra koll på vad som finns av åländska skivinspelningar. han har ju också själv ett förflutet inom den åländska populärmusiken.

– Kommersen med gamla skivor är ju inte längre vad den varit och när det varit lugnt i Skivbörsen har jag funderat på möjligheten att samla de gamla popsinglarna på en samlings-cd.

Skivbolag

Tanken har nu tagit konkret form och Patrik har varit i kontakt med Owe Midner som driver skivbolaget Ri-



Hitch Hikers. En bild tagen framför orkesterbilen 1966. Från vänster trumslagaren Kari Tuominen, basisten Johan ”Moxie” Söderlund, gitarristen Curre Quarnström, sångaren Dan Eriksson och organisten Håkan Rikberg. Foto: SVERKER STRÖM

verside Records i Stockholm. Midner gav för något år sedan ut två samlingsskivor med svensk dansbandsmusik och på dem finns också åländska Stockdoves, med bland andra Tage Styrström, representerat med två låtar. Midner kände till dem eftersom han var med och spelade in bandet redan 1967-68.

– Fördelen med att ha ett skivbolag inkopplat är dels att en skivutgivning kräver en del initialkostnader och dels att man lättare kan ordna med distributionen. Midner, som varit så länge i branschen, har dessutom alla de kontakter som behövs för att få loss rättigheterna till musiken, säger Dahlblom.

Vad finns det då att samla på en cd?

– Det finns en hel del. Från

1965, då Anacondas med bland andra Kille Williams och Bosse Malmsten gav ut sin första skiva och till Dan Eriksson som kom med sin sista skiva 1971, utkom tio åländska singlar. Det blir 20 låtar sammanlagt.

Kan bli två skivor

Från början tänkte sig Patrik Dahlblom en skiva med just 20 låtar, men efter hand har han utvidgat projektet till att nu också omfatta inspelningar som inte finns utgivna, men som ändå är så proffsigt gjorda att de håller att lyssna på.

– Bland annat finns det i radions arkiv musik som bandats in med Stockdoves.

Ifall det går att få fram tillräckligt med material av detta slag kan det hända att utgiv-



Stockdoves. ”Sommarminnen” bandades 1967 i studion Dieken i Fruängen i Stockholm. Från vänster organisten Bror Eriksson, trumslagaren Manfred Häggblom, sångaren Tage Styrström, inspelningsteknikern Thomas Sandberg, basisten Åke Henriksson och gitarristen Karl-Erik Williams. Fotografen är okänd.

ningen kommer att omfatta två cd-skrivor.

När kan vi då vänta oss att skivorna skall dukas upp i handeln?

– Om allt flyter på bra kan det bli någon gång på våren, kanske i bästa fall redan i februari, säger Patrik.

Han är också intresserad att få information om inspelningar som han eventuellt inte känner till eller bildmaterial kring banden.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466



Anacondas. Sixten Jansson målning ”Dansminne” som han ställde ut i Ålands konstmuseum för ett par år sedan har, enligt konstnären, sin förebild i en dans med Anacondas på Valborg i Lemland.

Foto: ANDREAS DIENERT

Ramona Nordberg är finalist i den

finlandssvenska meloditävlingen Melodirazzian som nu närmar sig final och **Markus Nordberg** finns bland låtskrivarna. Lördagen den 13 oktober väljs årets vinnare. En jury står för hälften av rösterna och radiolyssnarna den andra hälften. Man kan rösta genom att ringa eller skicka sms.

Utöver Ramona medverkar då följande solister: **Linda Backgren-Holm, Heléne Nylund, Tomas Fant, Christian Forss och Bo-Håkan Söderholm** Låtskrivarna är utöver Markus: **Stig Snickars, Bo-Håkan Söderholm, Thomas Enroth, Johan Lindholm, Viktoria Sten och Janet Åkerback-Söderholm**

Bidragen och röstningsnumren presenteras Radio Vegas Danspoppen varje fredag kl. 21 fram till finalen. Röstningen pågår till den 13 oktober kl. 23.30. Information även på www.artisto.fi och på vega.yle.fi □

Om Katrina, Anna Beata

och andra litterära österbottniskor på Åland skriver journalisten och författaren **Ann-Gerd Steinby** i sin kolumn i det senaste numret av tidskriften Skärgård som utges av skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi. Numret har Österbotten som tema.

Steinby skriver att Ålands mest berömda österbottenska inflyttare heter Katrina: ”Hon steg i land i det allmänna medvetandet år 1936, när hennes skapare **Sally Salminen** vann någonting som hette svensk romanpristävling, utlyst av förlagen Holger Schildts i Finland och Wahlström & Widstrand i Sverige”.

Steinby skriver också om **Anni Blomqvist** och noterar att Annis mormor Anna Kristina – förebilden för Anna Beata i romanerna – var född i Övermark år 1846.

Bland de medverkande i numret finns också **Jan Kronholm**, Nyans kulturredaktör, som skriver om **Pentti Kronqvist**, skapare av det arktiska museet Nanoq i Jakobstad och deltagare i flera arktiska expeditioner.

Skärgård har utkommit i trettio år och firade jubileet med ett seminarium på Kökar i juni. Tidskriftens hemsida kan nås via www.abo.fi/skargarden. □

Nordisk urpremiär skall det bli den

13 oktober på Åbo Svenska teaters studioscen. ”Tell Me on a Sunday” av **Andrew Lloyd Webber** har regisserats av **Markku Nenonen**. I huvudrollen som flickan på jakt efter kärlek, vänskap och karriärklipp i New York ses **Marika Westerling**. Hon är denna höst aktuell även som Bella i ”Skönheten och Odjuret” på Helsingfors Stadsteater.

”Tell Me on a Sunday” är en publiksuccé redan före premiären. Av höstens biljetter är cirka 70 procent bokade. □

Skyddsanhållan för Savoy

Omedelbart åtgärdsförbud kan bli följden



Vill bevara. Therese Nordlund, ordförande i byggnadsvårdssällskapet, tycker att det finns alla skäl att bevara såväl Bio Savoys exteriör som interiör.

Bio Savoy bör skyddas enligt lagen om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Det anser Ålands byggnadsvårdssällskap som lämnat in en skrivelse till landskapsregeringen i frågan. Enligt lagen kan en anhållan om skydd innebära att landskapsregeringen utfärdar åtgärdsförbud för byggnaden.

I sin anhållan hänvisar byggnadsvårdssällskapet till de arkitektoniska värden som den av **Erik Bryggman** ritade biografstugan bär på.

– Vi föreslår att Savoy skall skyddas både till sin interiör och exteriör, säger **Therese Nordlund**, ordförande i sällskapet som är en underförening till Åland Vänner.

Nordlund säger att Savoyfastigheten är unik i sin stil, veterligen den enda funkisbyggnaden i hela Mariehamn.

Känd arkitekt

Att Erik Bryggman är en viktig representant för funkisen har också sin betydelse.

– Om det skulle handla om en byggnad ritad av **Alvar Aalto** så skulle det vara självklart att skydda den, men också Erik Bryggman var en stor arkitekt på sin tid.



Funkis. På den här bilden med bortretuscherad takvåning ses Erik Bryggmans biofastighet i sin ursprungliga form.
Foto och bildmanipulering: MINNA JOHANS



Interiör. Erik Bryggman ritade också biografens inredning. Här en av hans näckroslampor.
Foto: STEFAN ÖHBERG

Therese Nordlund menar att det är viktigt att bevara någonting ur varje epok i en stads historia.

– Det finns alltför många exempel på att man moderniserat och förändrat, senare insett skadan och försökt återställa, men ändå bara kunnat göra en kopia. Här har vi nu en byggnad med interiör i originalskick som kan rustas upp men ändå bevaras.

Hon hänvisar också till hur fint det nedgångna Glaspalat-

set i centrala Helsingfors blev när det rustades upp och påminner också om Socis öde i Mariehamn. Ifall Socis rustats upp skulle man i dag se huset som en verklig pärla.

Det säger lagen:

Enligt gällande lag om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse kan landskapsstyrelsen (numera landskapsregeringen) ta skyddsärenden till prövning på framställning av ”byggnadens ägare, den

kommun inom vilken byggnaden är belägen eller förening eller stiftelse som verkar för bevarande av kulturella traditioner.” Landskapsstyrelsen kan också på eget initiativ ta skyddsärenden till prövning.

I lagens sjätte paragraf sägs att landskapsstyrelsen efter att ett ärende om skydd anhängiggjorts ”såvitt fråga kan vara om i denna lag avsedd byggnad”, utfärda förbud mot att vidta åtgärder som kan äventyra byggnadens kulturhistoriska värde. Förbudet skall gälla på viss tid, högst sex månader och det kan om synnerliga skäl föreligger förlängas med högst sex månader.

Enligt lagens första paragraf sägs att man för att bevara det åländska kulturarvet kan skyddsförklara ”byggnad, byggnadsgrupp och bebyggda områden som har väsentligt kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde”. Skyddet kan också avse bara en del av en byggnad.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax

Välkommen.

Nya Åland
☆☆☆
Morgontidningen.



OMTANKE ÄR VÅR POLITIK.
www.socialdemokraterna.ax



Skördefesten på Åland 2007

Stort tack alla som deltog i arrangemanget av Skördefesten samt till våra sponsorer och samarbetspartners.

Tack även till **WILLIAMS** för att ni arrangerade alla bussturer och minitåget i Eckerö.

Vinnare i tävlingar under Skördefesten:

”Välkaste” gården 2007 - **Bolstaholms gård**

Utlottning bland Skördefestpassen - **Teodor Sjöblom**

Vinnare i Fågelskrämmatävlingen - **Ålandsfuchsian**

Vinnare av den som röstat på fågelskrämmorna - **Mats Örbom**

Ålands Kockars förening
Ålands Landskapsrätt 2007 - Gratäng på abborre och äpple - **Kaj Lundberg**

Vinnare av den som röstat på Landskapsrätten - **Evelii Kalvik**

Skärgårdssmak
Allt gott av äppel - Fasters äppelpaj, **Lis Karlsson**

Ålands Försöksstation
Vinnare i tipsrundan - **Carina Aaltonen** och **Marika Marttinen**

Ålands 4H
Gissa hur många Getpärlor - 484 st - **Anna Carlsson**
Vinnare av collageutställning - **Daghemmet Trollsländan**

Ålands Skogsvårdsförening
Utlottning av röjsåg - **Doris Holmqvist**

Villa Kuckeliku
Måbra-helg på Villa Kuckeliku - **Lena Wilson-Laaajali**

Östergårds i Byttböle
Vinnare i tipsrundan: fredag - **Kaisa Viitala/Anders Lundberg**, lördag - **Annika Mattsson**

Limnäs Gård
Gissa antalet lökar - 662 st - **Stina Westerholm**

G&D Solbacka Smycken
Vinnare av äppelträdet - **Ragnhild Eklund**

Plasto
Sandslottstävling - **Teo Stjärnfelt, Jonathan Mattsson, Erik Schubert och Leonard Nordlund**.

Teckningstävling - **William Egenfelt**

Rösta på favoritslott - **Nick Schubert**



STUDIER FÖR SPECIALLÄRARE 60 SP

Studierna inleds i början av år 2008 och genomförs som deltidstudier 2008 - 2009. Utbildningen riktar sig till personer med klasslärarbehörighet. Personer med högre högskoleexamen jämte lärarbehörighet samt personer med högre högskoleexamen kan även antas. Orten för närläsningsperioderna kan variera. Delar av utbildningen kräver tjänstledighet.

Urvalsprov arrangeras 15 - 16.11.2007 i Vasa och 19 - 21.11.2007 i Helsingfors.

Information om utbildningen finns på www.vasa.abo.fi/pf eller ges av amanuens Jannika Backholm, tfn. 06-3247322, e-post: jannika.backholm@abo.fi.

Ansökningsblanketter finns på www.vasa.abo.fi/pf eller kan beställas från Pedagogiska fakultetens kansli, e-post: ann-may.nordmyr@abo.fi.

Ansökningstiden utgår fredagen den 26.10.2007 kl. 16.15. Poststämpel beaktas inte.

Sänd in din ansökan jämte bilagor till Pedagogiska fakulteten, Strandgatan 2, Pb 311, 65101 Vasa. Märk kuvertet "speciallärare". Mer information hittar du på:

www.vasa.abo.fi/pf

Tfn: +358 (0)6 3247 111, e-post: fornamn.efternamn@abo.fi
Adress: PB 311, FI - 65101 Vasa

ERFARENHET | KUNSKAP | VILJA

LAGTINGET
170

STADSFULLMÄKTIGE
509

BARBRO(S)

RÖSTA.

Val 2007

I år är det verkligen bäddat för ett riktigt spännande val. Inte enbart för de politiska partierna som står väl förberedda med välslipade argument. Den åländska mediekartan har samtidigt ritats om och de åländska hushållen står även där inför ett val.

Öppet hus

**för kandidaterna till lagtings-
och kommunalvalet**

onsdagen 3 oktober kl 16–20

Du är välkommen in till oss på annonsavdelningen för att i lugn och ro gå igenom din marknadsföring. Tar du med dig bilder och texter så hjälper vi dej med en annons på plats.

Det går också bra att ringa, tel 23 444, eller e-posta till: annons@nyan.ax



Läckra skapelser. Fluffiga boor av långhårigt fårskind, läckra klänningar i koskinn och, som här, varma, tuffa vadmalsjackor med lurvigt fårskind runt halsen är några av de klädesplagg norska kläddesignern Bine Melby har i sin senaste kollektion.

Nyan-Nappet
ÅLANDS LÄNGSTA FISKE-
TÄVLING PÅ GÄDDA

JUNIOR X-TRA

Alla juniorer som lämnar in ett resultat i september månad deltar i utlottningen av två platser till en fiskedag med KUUSAMO och Jussi Kuitunen!

1 JUNI – 31 OKTOBER

NU SKALL DET FISKAS!

I samarbete med:

Jakt- och fiskebutiken Äventyret Ab
SUNES Jakt & Frifrid
FISKARBODEN
SOMERO
Nya Åland
ÅLVKÄRLEBY FISKECAMP
ECKERÖ LINJEN
LOWRANCE
ÅLVKÄRLEBY SPORTFISKE



Lyckat. – Jätteroligt! Det här gör vi igen nästa år! säger Maija Häggblom från Ålandsfåret.

Vad sägs om en boa i fluffig ull?

Ull har i alla tider varit viktig för oss nordbor och teknikerna att producera och ta vara på både ull, skinn och kött har utvecklats både med tiden och nationellt. I dagarna träffades ett fyrtiotal ulldesigners, forskare, hantverkare och producenter från hela Norden för att byta idéer med varandra på Åland.

– Fantastiskt inspirerande! säger norska kläddesignern Bine Melby, och avslöjar att hon har frysen full med "gumsepungar".



Mums! Den åländska lammgrytan får klart godkänt av Olafur Dýrmondsson, nationalkonsulent i ekologisk fårproduktion och lantbruk på Island. – Jag provar alltid lammkött när jag rör mig ute i världen, det bara måste jag!

Doften av varm, fet ull hänger tung inne på Hotell Elvira i Eckerö. Kläddesignern och husdjurskonsulenten Bine Melby från Kongsvinger, som ligger ett par stenkast öster om Oslo, står och fingrar fundersamt på en tofs krusig, brun ull.

– Vilket Mekka! Jag har önskat mig ett sådant här tillfälle i många år nu.

Bine Melby är en av fyrtio-talet entusiastiska deltagare i det nordiska ullseminarium som i dagarna hölls ute i Eckerö.

– Vi som arbetar med ull i Norden är inte så många. Det är vanligen ganska små miljöer man rör sig i och därför är det så roligt att träffas och kunna byta idéer och kunskaper med varann.

När hon formger kläder utgår hon sig helst från ma-

en designer som gör kläder, skor, väskor och mycket annat i fiskskinn – fantastiskt!

Fårpungar i frysen

Det är första gången Bine Melby besöker Åland, och med sig hem i bagaget tar hon en salig blandning av idéer, kunskaper och inspiration.

– Nu har jag samlat på mig ännu mer fantastiska idéer jag inte har tid att förverkliga, säger hon med ett skratt.

Hon har också trivts med att umgås med andra ullfantaster.

– Det är inte alla gånger man rör sig bland folk som inte höjer på ögonbrynen och rynkar på näsan när man berättar att man har frysen full av mumsiga gumsepungar. Det är inte alla som är lika förtjusta i det som jag, säger hon och skrattar hjärtligt.

Väver vikingasegel

Gamla segel är danskan Anna Nørgårds specialitet – till vardags väver hon tidsenliga segel för Vikingeskibsmuseet i Roskilde.

– Just nu står jag inför ett ganska maffigt projekt. Jag ska väva ett råsegel till ett vikingaskepp, och det kommer att göras på en rekonstruktion av en vikingatida vävstol där man bland annat står och väver. Seglet kommer att vara 25 kvadratmeter stort när det är klart och

det tar lång tid att väva det – jag räknar med att bli klar om ungefär ett år.

Hon är mycket nöjd med ullseminariet på Åland

– Det har varit fantastiskt roliga dagar!

Kommer i repris

Också arrangörerna är nöjda.

– Det är första gången det ordnas ett tvärsektoriellt seminarium för nordbor som arbetar med ull och får i olika former, säger Maija Häggblom, ordförande i föreningen Ålandsfåret, som tagit initiativet till ulldagarna.

Bland deltagarna återfinns allt från fårproducenter och hantverkare till forskare och moderna formgivare.

– Det gemensamma för alla som är här att de jobbar på något sätt med ull.

Själv jobbar Maija Häggblom både som forskare, fårproducent och hantverkare.

– Det är jätteroligt att träffa andra som sysslar med får. Alla verkar väldigt nöjda och vi har redan bestämt att vi ska göra om det. Men då blir det troligen i något annat av de nordiska länderna, vilket får vi se. Men konceptet blir det samma.



Får på tapeten. Framstående ulldesignern Tommi Pohjakallio från Helsingfors, numera Lappo, och fårproducenten Martin Stoltze från Bornholm hade mycket att diskutera under ullseminariet.

Text och foto.
LINA ANTMAN
lina.antman@nyan.ax

Se det med egna ögon!

Start måndag 1 oktober
på webben och IPTV

www.24.ax





Ella Grüssner Cromwell-Morgan
Epost: redaktion@nyan.ax

vin & mat ”

Bry var pensionerad djuphavsfiskare, och berättade om sina strapatser på de rytande haven med katten som enda sällskap. ELLA GRÜSSNER CROMWELL-MORGAN

Djuphavs-fiskarens vinskatt

Många ljusglimtar från min Nya Zeelandsvistelse finns varsamt bevarade i min minnesbank. Jag dammar av dem ibland när jag i tanken vill återuppleva landet där jag skulle bo om inte Åland fanns. Ett av minnena har jag kapslat in extra noggrant.

Av en slump hamnade vi på en av Nya Zeelands mest välbesökta motorcykelträffar på sydön. Vi bänkade oss på en solvarm sten och njöt av myllret och mullret från alla tvåhjulingar som rullade in på området. En gammal Harley Davidsson med sidovagn kom puttrande längs den smala vägen och vid styret satt en man med långt vitt skägg och potthjäl. I vagnen bredvid satt en kvinna med böljande silvergrått hår. Det var Bry och Jo, ett par i 75-årsåldern, och det tog inte länge förrän de satte sig bredvid oss på den stora stenen. Vi pratade, skrattade och utbytte livshistorier i många timmar.

En vecka senare knackade vi på dörren till deras lilla hus i Oamaru och blev varmt emottagna av paret och deras 22-åriga halta katt. Bry var pensionerad djuphavsfiskare, och berättade om sina strapatser på de rytande haven med katten som enda sällskap. Jo berättade om deras fyra barn som bodde på nordön och aldrig hade tid att hälsa på. De hade inte sett någon av dem på fem år.

Den andra kvällen blev Bry plötsligt tyst och något högtidligt kom över hans blick. Han tittade på sin hustru som nickade långsamt. Han gick iväg och kom tillbaka med famnen full av dammiga vinflaskor. Han var vinsamlare och hade under många år samlat på sig fantastiska viner från de bästa områdena.

Han hade sparat dem för att dricka dem med sina barn, men nu ville han dela upplevelsen med oss. Vi stannade en vecka, och varje kväll öppnades nya flaskor ur hans toppsamlings. Hans ögon tårades och rösten sprack varje gång han berättade om ett nytt vin. Vi kände oss utvalda och njöt obeskrivligt. Vi håller fortfarande kontakt med det gamla paret. I det senaste brevet berättade de att den gamla katten dött och att de nu har en ny liten ullkatta som ränner runt över golven. Hon heter Ella.

Charmerande Chardonnay och en mustig Merlot

Det finns många faktorer som påverkar ett vins slutliga skepnad såsom klimat, växtplats, odlare och jordmån. Den slutliga karaktärsformningen bestämmer producenten, och hittar jag en som gör viner i min smak provar jag gärna fler ur sortimentet. Jag gillade Wolf Blass Riesling, och idag har jag provat firmans Chardonnay.

Veckans vita/Wolf Blass Chardonnay

På Wolf Blass hemsida kan man klicka in sig på en kort reklamsnutt där en mäktig örn i slow motion flyger fram över australiensisk mark för att sedan göra en graciös landning mitt på flaskans etikett. I bakgrunden ljuder en syntetiserad ljudfil vars tongångar för tankarna till slutscenen i en dramatisk långfilm där allt slutar lyckligt. Kraftfullt och stiltigt, precis som vinet självt. (Tur att producenten inte valde en kråka eller blåmes som symbol - det hade nog inte gett samma effekt).

Jag besökte deras hemsida för att leta reda på vilken vinmakare som satt sin prägel på denna fylliga Chardonnay, och upptäckte till min förtjusning att det är två kompetenta damer som ligger bakom härligheten - Kirsten Glaetzer och Wendy Stuckey. Inte för att det hade varit sämre med en kompetent man, men det är fortfarande relativt sällsynt med kvinnliga vinmakare, speciellt på europeiska vingårdar.

För att antal år sedan var de flesta viner från Australien så brutalt överekade att det var svårt att hitta frukten bakom all vaniljig trä-arom. När trenden vreds mot friska, druvtypiska, fruktdrivna stilar slutade många producenter abrupt med sin överdrivna ekbehandling och lagrade sina viner i neutrala ståltankar. Nu verkar det som om producenterna går från klarhet till klarhet och väljer ekfatsslagering för de viner som passar för det.

I denna Chardonnay är eken snyggt inbäddad bland gula äpplen, ananas, honungsmelon och smörkola. Syrorna är lugna och harmoniska och ger en fin skjuts åt fruktmognaden. Vinet ska avnjutas nu när frukt-syra-ek bildar en sådan här samsjungen trio. Om ett till två år kan syran ha förvandlats till en mesig falsettsång. Syran behövs alltså för stämbalansen. Vinet är en utmärkt måltidsdryck till smakrika, grillade och rökta fiskrätter.

Druvsort: 100 % Chardonnay
Alkoholhalt: 14 %
Producent/Vingård: Wolf Blass
Ursprung/klassificering: South Australia
Lagring: På franska och amerikanska ekfat
Förslutning: Naturkork
Hållbarhet: Drick nu eller spara 1 år
Serveringstemperatur: Runt 14 grader
Pris: 11,85 €
Artikelnummer på Alko: 578567



Veckans röda/Selaks Premium Selection Merlot

Blotta tanken på Nya Zeeländska viner av Sauvignon Blanc-druvan får mina näsborrar att fladdra så där som de gör på tjuren Ferdinand när han sitter i blomhavet under korkeken. Jag kan bara inte få nog av den grapedoftande guldglimrande aromprakten, och det harmar mig fortfarande att jag inte var inkörd i vinsvängen när jag för snart tio år sedan vistades nästan fyra månader i landet.

Endast 15 % av Nya Zeelands vinproduktion utgörs av röda viner och druvorna som dominerar är Pinot Noir, Merlot och Cabernet Sauvignon. Tyvärr har jag inte lyckats bli lika begeistrad av dessa. Visst har jag njutit av en och annan "Pinne" (Pinot Noir), men något näsborrsfladdreri har vinupplevelsorna inte framkallat (än). Distriktet Marlborough på sydön är det mest kända, och av fyra futtiga röda Nya Zeeländska viner i Alkos sortiment är tre av druvan Pinot Noir från just Marlborough. Därför var det extra trevligt att ta hem ett Merlot-vin från Hawk's bay på nordön.

Mina två första intryck av vinet var inte speciellt positiva. Färgen var matt som ett urblekt juldagin och doften gav först inget annat än en alkoholsnyting och en underlig krusbärsarom. Efter denna hopplösa inledning på vinupplevelsen blev jag helt överrumplad när delikata smaker av hallon, nejlikor, kryddbuketter och espresso bredde ut sig som en heltäckande matta i hela munnen.

Varenda smaksensor på tungan fick tillfredsställelse och de mjuka tanninerna hängde kvar som ett ihärdigt lingonbett i gommen. Vinets karaktär påminner om en Valoplicella och är gott att dricka som det är, men är ändå tillräckligt smakrikt för att passa med en rad olika rätter av både kött och fisk.

Druvsort: 100 % Merlot
Alkoholhalt: 13,5 %
Producent/Vingård: Selaks Wines
Ursprung/klassificering: Hawk's Bay, Nya Zeeland
Lagring: 9 månader på franska och amerikanska ekfat
Hållbarhet: Drick nu eller spara 2-3 år
Förslutning: Skruvkork
Serveringstemperatur: Runt 18 grader
Pris: 12,50 €
Artikelnummer på Alko: 453737



GÄSTKOCKEN HARRIET TUOMINEN

Laxrulle med pepparrot

Ella rekommenderar vinet till fet fisk eller ljust kött, gärna rökt eller grillat. Rätten får vara rik på smaker.

skivad kallrökt lax
färskost med pepparrotssmak
svartbröd och smör

Rada ut laxskivorna omlott på plastfolie till en rektangulär platta. Bred på ett tunt

lager av osten och rulla ihop som en rulltårta. Slep in rullen i plastfolien och ställ den i frysen en stund, så den stelnar och blir lättare att skära i skivor. Skär upp skivor av svartbröd, bred på smör och skär i lagom stora bitar så det ryms en laxrullsskiva på var. Rada på bricka och servera som entré.

Till
det
vita

Basilikakykckling

Till veckans rödvin rekommenderar Ella lätta kött-rätter, kraftigare fiskrätter, pasta, risotto, grillat.
4 kycklingfiléer
1 msk smör
1 purjo
0,5 tsk salt
1 krm svartpeppar
2 msk hackad basilika

Till
det
röda

0,5-1 tsk timjan
0,5 dl hackad persilja
1 msk vetemjöl
1 dl hönsbuljong
1 dl torrt vitt vin
1 dl matlagingsgrädd eller crème fraiche

Bryn kycklingfiléerna i smör i inte alltför het stekpanna eller traktörpanna. Skölj och strimla purjon och låt den fräsa med ett par minuter. Strö på salt och

peppar, lägg i kryddorna och persiljan. Vispa ut mjölet i buljongen och slä i pannan tillsammans med vinet.

Låt allt koka sakta under lock 8-10 minuter tills kycklingen är genomstekt. Rör ner grädd eller crème fraiche och koka upp. Smaka av med mer kryddor om det behövs. Servera kycklingen med kokt ris wokade grönsaker (djupfrysta) som smaksätts med t ex satysås.

Nyhet hos oss

Tyndet

från 49,50

© LE CREUSET

Öppet Vard. 9.30-17.30, Tors. 9.30-19, Lör. 10-14



Störst är inte alltid **bäst**

Nya Åland
☆☆☆

Unga läsare på K-A-L-A-S- kul kalas

Närmare två hundra skolelever i Finström bjöds i går på ett ordentligt överraskningskalas med både stå-upp-komik och trolleri på programmet.

Kalaset var slutklämmen på sommarens läsprojekt - Kul Att Läsa Allt Sommaren 2007.



Inspirerande eldsjäl.

Skolans bibliotekarie Maria Carlsson-Lönngren berömmar Barnens litteraturdagar för att möten med författare inspirerar till att läsa.

Tror ni att barn och unga läser mindre i detta datorernas tidevarv? I så fall tror ni helt fel.

– De läser massor, säger Maria Carlsson-Lönngren som är barn- och ungdomsbibliotekarie i Finström.

– Dels ges det ut mycket bra litteratur, dels har Barnens litteraturdagar inspirerat unga att läsa.

Maria Carlsson-Lönngren tog i våras initiativet till läsprojektet KALAS - Kul Att Läsa Allt Sommaren 2007. Projektet riktades till årskurserna 1-6 i Pålsböle och Källbo skolor i Finström och lyckades engagera långt över hälften av samtliga elever.

Skicklig danshistoria

– Jag har fått idén av bibliotekarierna Elsbeth Jansson i Ytternäs och Cia Nummelin i Lemland som har kört liknan-

de projekt, förklarar Maria Carlsson-Lönngren.

I går kväll var det dags att avsluta projektet och det gjorde man med eftertryck i Källbo skola i Godby.

Mångkonstnären Petter Sjöstrand från Kökar inledde med en show som omedelbart fick de närmare två hundra elevernas totala uppmärksamhet. Stand-up-komik varvades med skicklig danshistoria och senare på kvällen roade Petter med trollkonster.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 470



Full salong. Hörsalen i Källbo skola i Godby var fullsatt av läsglada elever som med rungande applåder uttryckte sin förtjusning över Petter Sjöstrands scenkomik.



Läst för katten.

Benjamin Mattsson, årkurs 3 i Källbo, har läst flitigt hela sommaren.

– Det roligaste var när jag läste sagor för min katt Proppen!

Läser dagligen.

Malin Hykkyrä har läst flera böcker i sommar men det är inte speciellt märkligt, hon läser nämligen dagligen ändå.

– Allt är lika roligt, säger Malin och mamma Siv nickar instämmande.



Läst massor. Nadja Steiner och Ebba Lönngren, till höger och i mitten, avslutade årskurs 6 i våras i Källbo med att gå med i KALAS-projektet. Nadja har läst hela 78 böcker i sommar och Ebba ligger inte långt efter.

– Men vi läser annars också mycket!

Elisa Gustafsson, till vänster, är en läsande kompis från Rangsbyskola som var på besök.

Fynda ombord!

Östersjöns bästa priser.

Oxytterfilé, biffrad helputsad i bit, brasiliansk 9,90/kg

Entrecôte, brasiliansk, port. 2x200 g 3,90

Fläskfilé, fryst 8,50/kg

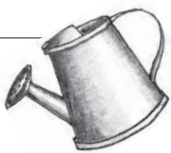
VIKING LINE

www.vikingline.ax



Titte Törnroth-Sarkkinen
Epost: titte.tornroth@nyan.ax

tittes trädgård



Nu blommar det röd-bladiga höstsilveraxet!



Gillar blommor. Runo Rosenqvist är uppvuxen med blommor och hans eget intresse väcktes redan i barndomen. Sammanlagt mellan 160 och 170 dahlior planteras ut varje vår - och tas upp varje höst.

Häcken som blommade en sommar...

I Östernäs har man i sommar kunnat se en helt fantastisk häck.

Den består av över hundra blommande dahlior och är tiotals meter lång.



Då Runo och Leila Rosenqvist inte lyckades på tag på thujaplanter i våras bestämde Runo sig för att plantera ut 135 av sina dahliaknölar.

Resultatet blev fantastiskt – en 65 meter lång häck som med sin rikliga blomning i lila, rött och orange sedan juli har fått förbipasserande att häpna och granar att njuta!

Den goda jordmånen och gynnsamma sommaren har också lett till att plantorna blivit extra höga och vackra.

I rabatter

Runo Rosenqvist har alltid varit intresserad av blommor.

Ursprunget till dahliahäcken kommer från en gammal bekant som för länge sedan gav bort 15 knölar.

– Jag har knölarerna under årens lopp och i dag har jag sammanlagt 160 – 170 stycken plantor, berättar Runo.

Om planerna på en thujahäck hade förverkligats hade dahliorna fått komma ner i rabatter i Östernäs och på stugan i Eckerö.

På alla håll. Häcken går runt den Rosenqvistska tomten. På den östra sidan har man en underbar utsikt över dahliorna och ner mot vattnet.

Det blir också knölarnas öde nästa år.

Drygt arbete

Men först väntar det lindrigt sagt dryga arbetet med att gräva upp varje enskild knöl och lägga den i vinterförvaring. Det är ett jobb som tar dagar i anspråk.

– Jag tvättar varje knöl, det är en fördel att inte ha så mycket jord, förklarar Runo.

– Sedan förvarar jag alla kallt i källaren, löst och luftigt på hyllor.

Dahliorna skall tas upp då frosten kommer. Före dess lönar det sig att ta en sväng till södra ändan av Hagtorsvägen i Östernäs och njuta av engångsfenomenet och Ålands kanske häftigaste häck!

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Foto: ANDREAS DIENERT
andreas.dienert@nyan.ax



Originell häck. Leila och Runo Rosenqvist har i sommar bott omgivna av 65 meter blommande dahlior.

Spännande härkomst

Mexico har dahlian som nationalblomma och det är också därifrån och från de centralamerikanska bergstrakterna som växten ursprungligen kommer. Under den stora botaniska vågen på 1700-talet skickade spanjorerna frön och knölar hem till Europa. Européerna blev förtjusta i dahlians förmåga att korsa sig och ge de mest olika blommor. Växten klassades, enligt Linnés system, som korgblommig och fick höra till släktet Asteraceae. Spanjorerna gav den namnet Dahlia för att hedra den svenska botanisten Andreas Dahl (1751-1789) som på den tiden var ett stort namn inom det botaniska Europa. Men frön gick också till Tyskland och där döptes växten till Georgina efter den ryska professorn Georgi. Det namnet drogs dock tillbaka till förmån för dahlia men det finns fortfarande de som kallar dahlior för georginer. Under 1800-talet blev dahlian omåttligt populär i Europa och tusentals olika hybrider odlades fram. I mitten av seklet utlyste Caledonia Horticultural Society of Edinburgh i Skottland en tävling där den som lyckades få fram en rent blå blomma utlovades en anseelig summa pengar. Det har ingen ännu lyckats med...

Man har också haft problem med att hitta ett gemensamt system för att klassa alla de tusentals och åter tusentals sorter som man under årens lopp har förädlats fram. Fortfarande i dag råder det ett lätt kaos i det systemet men man har i alla fall lyckats enas om att klassa växten efter blommornas storlek, färg och form.

Dahliorna klarar inte våra vintrar. Lite frost är inte farligt, tvärtom, knölarerna skall vara i jorden tills de inleder sin vilofas men då de väl är upptagna måste de förvaras frostfritt.

Svenska dahliasällskapet rekommenderar att man låter knölarerna ligga kvar i jorden ett par dagar efter att man har klippt av stjälkarna och sällskapet betonar också att det är viktigt att försöka få upp knölarerna hela eftersom skador kan leda till sjukdomar och röta.

Vad förvaringen beträffar varierar metoderna.

Det viktiga är att knölarerna skall få avmogna långsamt och bilda ett hårt skal i takt med att de skrupnar. Det lättaste är att förvara dem torrt, luftigt och svalt. Är förvaringsplatsen varm måste knölarerna först avmognas på en annan, svalare plats. Är förvaringsplatsen fuktig är det viktigt att skydda knölarerna med ett torrt och luftigt material som håller fukten borta, annars ruttnar knölen lätt.

Om man inte har möjlighet att vinterförvara sina knölar är dahlior lätta att driva upp från frö. De gror snabbt och är inte heller speciellt kinkiga små plantor.



Nordea Bank Finland Abp

Gissa vad? Östern kommer till västern.

Via indexlånen Nya Europa Bas och Extra är det möjligt att placera på aktiemarknaderna i Bulgarien, Kroatien, Polen, Rumänien, Slovenien, Tjeckien och Ungern med garanti för det nominella kapitalet. Löptiden är cirka fyra år.

Försäljningsperiod 17.9–19.10.2007

- Emittent Nordea Bank Finland Abp.
- Avkastning:
 - Nya Europa Bas 85 % av uppgången i referensindexet enligt lånevillkoren.
 - Nya Europa Extra 154 % av uppgången i referensindexet enligt lånevillkoren.
- Löptid cirka 4 år.
- Minsta teckning 1 000 euro.
- Emissionskurs:
 - Nya Europa Bas, rörlig, cirka 100 %.
 - Nya Europa Extra, rörlig, cirka 110 %.
- Det nominella kapitalet återbetalas i sin helhet på förfallodagen oberoende av kursutvecklingen, lånen är behäftade med risk avseende emittentens återbetalningsförmåga samt med risk att förlora den betalda överkursen (i Extra-lånet cirka 10 %).
- Ingen säkerhet har ställts för lånen.

Mer information på Nordeas kontor, av Kundtjänst 0200 5000 (lna/msa) mån–fre 8–20 eller på Internet www.nordea.fi. På samma ställen får man också börsprospektet och lånevillkoren.

Åland
nordea.fi

Nordea

Bäddmadrass på köpet när du köper din nya Hästenssäng!



Gäller under perioden 1/8-30/9

Hästens Naturally
180x200 cm inkl. BV

Spara **747€**

Hästens Comfortable
105x210 cm inkl. BJ

Spara **691€**

Hästens Continental
180x200 cm inkl. BJ

Spara **1.142€**

Hästens
Fulfilling dreams
since 1852
www.hastens.com

www.em.com

EM Åland

Dalkarby, Godbyvägen 184
Tel 32 940



Skräddarsydda finansieringsalternativ med Aktiviraha!

ÖPPET:
Måndag 9-19
Tisd-torsd 9-17.30
Fredag 10-17
Lördag 10-14



Skönt att komma hem.

1 JUNI – 31 OKTOBER



Nyan Nappet
ÅLANDS LÄNGSTA FISKETÄVLING PÅ GÄDDA

TÄVLINGSREGLER

1. Tävligen startar 1 juni och pågår till 31 oktober 2007.
2. Tävligen omfattar endast gädda fångad genom spinnfiske på åländska fiskevatten, i enlighet med gällande lag och andra bestämmelser samt god fiskesed.
3. Tävligen är indelad i två kategorier:
 - Seniorer, personer som är 15 år och äldre
 - Juniorer, personer som är 14 år och yngre.
4. Blanketter för deltagaruppgifter finns att hämta vid **Nya Åland, Sunes Jakt och Fritid, Jakt- och fiskebutiken Äventyret, Fiskarboden eller på Nya Ålands hemsida www.nyan.ax.**
5. I slutet av varje månad koras en månadsvinnare i respektive kategori, detta är den person som fångat den

längsta gäddan under föregående månad. Efter tävlingens slut kommer totalsegrare, dvs. den person i respektive kategori som fångat den längsta gäddan under hela tävlingsperioden att koras.

För att delta krävs:

- Fotografi av gäddan tillsammans med ett exemplar av Nya Åland daterat så nära fångstdatumet som möjligt
- Gäddans längd
- Fiskarens namn
- Fångstdatum
- Fångstplats (minst kommun och by)
- Bete
- Ange gärna även gäddans vikt, men det är längden som resultatet baseras på!
- Uppgifternas riktighet skall bestyrkas av ytterligare en myndig person.

MÅNADSPRISER
bestående av fina
draggpaket
värde ca 30 €

HUVUDVINST SENIOR:

Lowrance ekolod värde 375€

från **Fiskarboden**

HUVUDVINST JUNIOR:

Mobiltelefon värde 350€ från **Sonera Piste**

TÄVLINGSREGLER, RESULTAT, BILDER m.m. se www.nyan.ax

I samarbete med:



L' LOWRANCE



”Ålands kockars förening gav utmärkelsen till en inställsam ost- och potatissmet - till gastro-nomins motsvarighet till Dr Bombay. En grä-täng. Matvärldens white trash. **FRED FORSELL**

lördagsnöje



Sista dagen. En jeansbyxa för storvuxna damer visar Helena Selander som förestått Josefin, affären med damkläder från storlek 36 till 56. I dag på utförsäljningen kan man köpa en hel kasse med kläder där för 49 euro. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

I dag är sista dagen med Josefin Helena har sålt storlek 36 – 56

I dag lördag är absolut sista dagen som klädbutiken Josefin håller öppet. Det är hit storvuxna damer har kommit för att klä sig till vardag och fest.

– Runda kvinnor borde vara stolta och klä sig med större omsorg, säger innehavaren Helena Selander, som passar på att ge sina bästa tips för alla rundnätta.

Det började hösten 1982. Helena Selander ville sälja kläder åt

storvuxna damer och öppnade butiken Josefin på Strandgatan. Småningom utökade hon sortimentet och började sälja kläder från storlek 36 till storlek 56.

I sex olika lokaler i Mariehamn har butiken huserat.

– Bästa var det i Eckerölin-jens hus vid Torggatan. Då syn-tes affären bäst.

Det är inte någon större kläd-kedja som konkurrerat ut Jose-fin.

– Nej, vi har olika stil. Jag har kört mer klassiskt, av hög kva-

lité. Men, erkänner hon, klä-derna har inte varit så de allra billigaste.

I den trogna kundkretsen har många den senaste tiden ut-tryckt sin sorg över att butiken försvinner.

– Men två andra klädbutiker i huset, Niccola och Reginas, övertar mitt sortiment. Och dessutom finns det faktiskt 25 andra klädbutiker i stan så nog kan väl någon av dem också ta vid och specialisera sig på större storlekar.

Vad gör du nu som pen-sionär?

– Jag ska vara hemma och leka med katterna.

Här är Helenas Selanders bästa tips för rundnätta damer.

☐ Ha gärna starka färger.

☐ V-ringat är alltid bra.

☐ Tänk på att passformen är viktig. Plaggen ska sitta bra, inte vara för stora och inte för tajta.

☐ Våra vara modern.

KIKI ALBERIUS-FORSMAN
kiki@nyan.ax

NYANFAJTEN					
	Fem	Fyra	Tre	Två	Ett
Geografi. Ett land.	Ytan är 677.000 kvadratkilometer, folkmängden är 51 miljoner.	De styrande bytte 1989 namn på landet till Myanmar, men på svenska används ett annat namn.	Oppositionsledaren Aung San Suu Kyi fick Nobels fredspris 1991 för sin fredliga kamp för demokrati.	Omfattande protes-ter bröt ut i augusti i år när regimen be-slutat att chockhöja priserna på bränsle.	Munkarna har flera gånger under historien spelat en aktiv roll i landets politik.
Biologi. Ett djur.	Lynx lynx på latin.	Väger mellan 15 kilo och 30 kilo.	Livnär sig på fåglar och däggdjur och kan ta rådjur, får och getter. Favoriten är hare.	En sådan sågs nyligen på ett veranda-tak på Åland.	Djuret har en hår-tofs på öronspet-sarna
Ett redskap.	Används huvud-sakligen inom olika former av jordbruk.	Ljusbaserade sådana är vanliga i stadsmiljö.	Finns både i littera-turen och i ameri-kanskt Halloweenfi-rande.	En sådan har i veckan väckt starka känslor på Åland.	En anordning av-sedd att skrämma bort fåglar.
Konst. En färg.	Namnet kommer från namnet på en italiensk region.	Pigmentet tillverkas traditionellt av en naturligt förekom-mande lertyp.	Pigmentet säljs ofta i två varianter: obränd och bränd.	En restaurang med det namnet skall öppna i Mariehamn.	Mörkbrun jordfärg.
Världen. Ett årtal.	Finländarna röstar ja till EU-medlem-skap.	Expressen och Aftonbladet börjar komma ut som morgontidningar.	Fänriken Mattias Flink skjuter ihjäl sju personer efter ett bråk med sin flickvän.	Sverige tar brons i fotbolls-VM.	Estonia förliser.

OBS! Det händer

LÖRDAG 29.9

DANS
■ ■ Arkipelag restaurang-en kl 21.00. Sunrize.
■ ■ Eckerö Ekeborg kl 20.30. Tobbes orkester från Roslagen.

FISKETÄVLING
■ ■ Geta, Hällö, Knutnäs och Lisström kl 9.00-16.00. En renodlad catch & release tävling.

FÖRELÄSNING
■ ■ Öppna Högskolan, Neptunigatan 17, kl 10.00-12.00. En föreläsning om Transport, tull, formalia och försäkringar. Transmar berättar vad som är viktigt att känna till då man planerar logistiken för en utställning (visuell konst) som skall visas utanför Åland, kanske i flera länder, kanske även utanför EU. Vi får veta vad som gäller vid utförsel och införsel då verk har sålts/inte sålts efter utförseln från Åland. Vilka tjänster kan köpas och vad måste man själv ansvara för? Hur packar man? Ålands Ömsesidiga Försäkringsbo-lag berättar om försäkring av konst, utställningar och transporter.

LOPPIS
■ ■ Röda Korsgården kl 10.00-15.00. Loppis.

MARKNAD
■ ■ Missionskyrkan, Lyk-tan, kl 12.00. Brödmarknad.

NÖJE
■ ■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Van Grogg.

■ ■ Dinos kl 23.00. Made in Thailand.
■ ■ Parks bar kl 22.00. Liveband.
■ ■ Indigo bar kl 20.00. Dj-klubben Stick it on.

■ ■ Pub Bastun kl 21.00. Punk´n´roll-bandet My Mache-te från Stockholm.

SHOW
■ ■ Restaurang Pom-mern kl 20.00. Sångers från en hemlig trädgård. Petro-nella Wester med ett fyrman-naband och kör, framför nyskrivna sånger av Agnes Berg. Biljetter säljs i Hotell Pommerns reception.

SÖNDAG 30.9

LOPPIS
■ ■ Saltvik Kvarnbo, Boogården, kl 12.00-17.00. Försäljning av barnkläder, hembakat, glas, porslin m.m.

NÖJE
■ ■ Parks bar kl 22.00. Blandad musik från baren.

PSALMAFTON
■ ■ Finström Svartsmara, Matsjansbyagård, kl 19.30. Psalmafton.

MÅNDAG 1.10

NÖJE
■ ■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Br dj.

■ ■ Parks bar kl 22.00. Blandad musik från baren.

JUST NU

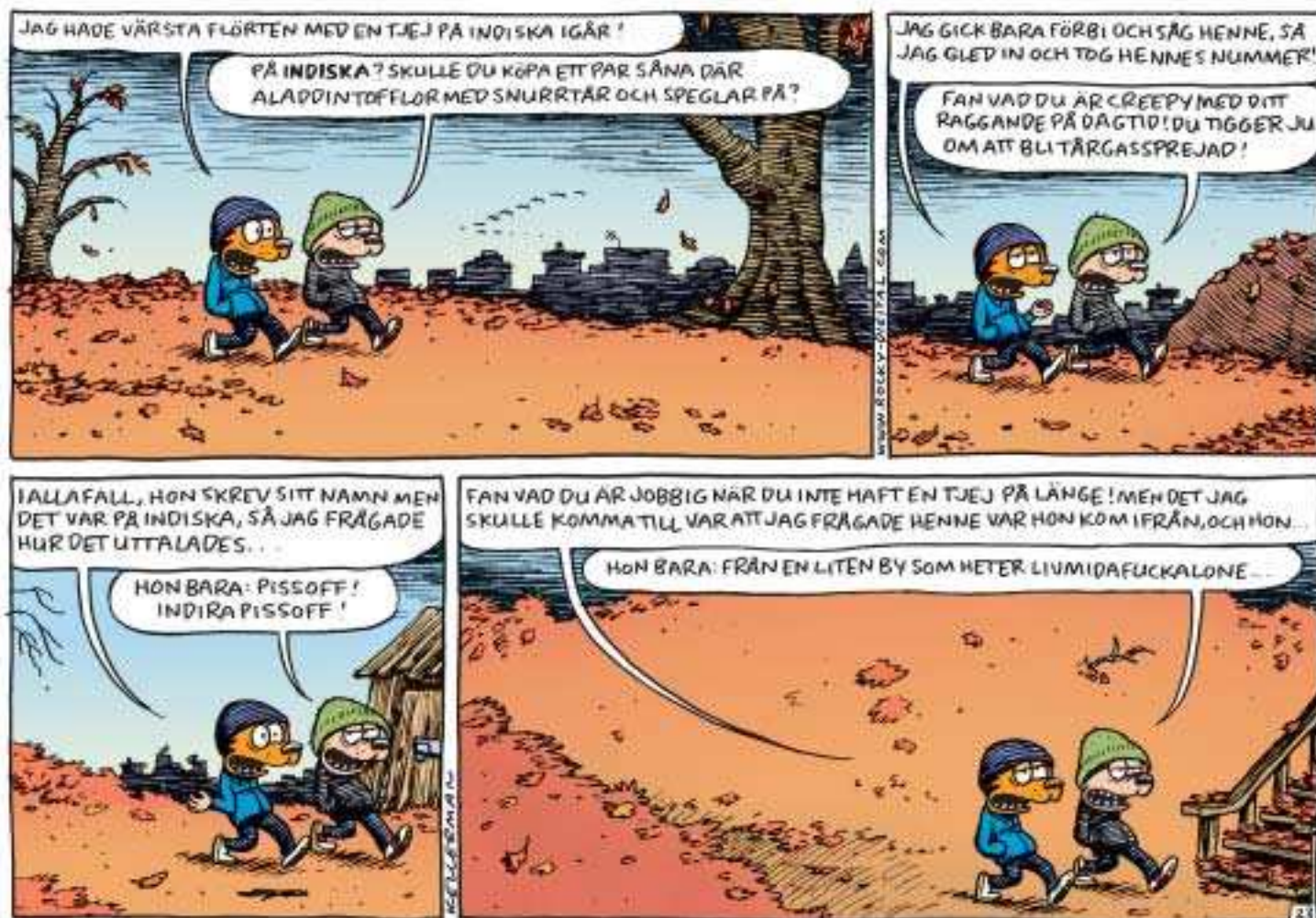
LOPPMARKNAD
■ ■ Cirkeln/Emmaus lopp-marknad, Köpmansgatan 11. Öppet måndag–fredag kl 10–17 (torsdagar till 19), lördag 11–14.
■ ■ Emmaus byggretur, Skogshyddsvägen 7. Öppet måndag–fredag kl 8–16.
■ ■ Antikvariat Pierre, Köpmansgatan 11. Öppet måndag–fredag kl 10–17 (tors-dagar till 19), lördag 11–14.
■ ■ Möbelreturen/Kata-pult, Skogshyddsvägen 7. Öppet tisdag-fredag kl 9-16.



Sångers från en hemlig trädgård. Petronella Wester framför nyskrivna sånger av Agnes Berg på Restaurang Pommern kl 20.00 i kväll. Foto: JONAS EDSVIK

MARTIN KELLERMAN

ROCKY



ZITS

BY JERRY SCOTT AND JIM BORGMAN



FRED LÖRD.

FRED FORSELL/LÖRDAGSKRÖNIKA

Bara pannkaka

Om jag vore Ålandspannkakan skulle jag vara heligt förbannad i dag. Stryk det, förresten. Jag är heligt förbannad i dag, å Ålandspannkakans och åländskhetens vägnar. Varför? Jo, det ska jag berätta:

Här har den stolta, hembygdsrättsälskande Ålandspannkakan representerat sitt landskap i ur och skur i tusentals (nåja) år; här har den slitit i sitt anletes... eh, grädde, och bjudit ut sig som en sviskonklädd plått-hora åt långa rader av otacksamma barn och åldringar utan smaklökar; här har den fyllt bukar på julmarknader, Ålandsdagar och tusentals andra jippon - och så seglar det upp en satans gratäng från ingenstans och utses till Ålands första officiella landskapsrätt.

En gratäng? Jo, du läste rätt. Det var i förrgår. Jag läste det i tidningen. Ålands kockars förening gav utmärkelsen till en inställsam ost- och potatissmet - till gastronomins motsvarighet till Dr Bombay. En gratäng. Matvärldens white trash.

Den, och inte den ärevördiga, stolta, hårt arbetande Ålandspannkakan blev Ålands första officiella landskapsrätt.

Man tror ju inte att det är sant.

Först vårjakten och nu det här.

Som ålänning tror man att man hamnat i en mar-dröm.

Som matälskande, stolt ålänning är man nära tarm-vredets gräns.

Detta är ju lika uppseendeväckande som om kafé-båten Alida skulle utses till "Mest Fantastiska Fartyg På Åland Genom Tiderna" framför näsan på Pom-mern.

Ja, ni hör ju hur löjligt det låter.

Det speciella med den här skökan till gratäng är tydligen att den är gjord på "typiskt åländska råvaror" som abborre, smör, grädde, ost, äpple och purjo.

Jamenvafan. Även om det möjligen var en ålänning som uppfann abborren, även om en kille från Godby mig veterligen byggde jordens första äpple, och även om självaste Julius Sundblom kan ha varit mannen som svarvade ihop världshistoriens första grönskim-rande purjo så **vet** ju både ni och jag att sann åländs-khet inte mäts i råvaror.

Och förresten så är väl Ålandspannkakan i så fall precis lika åländsk. I alla fall om man bortser från den mikroskopiska andelen saffran eller kardemumma som ingår i receptet (beroende på vilken variant man gräddar).

Nej, åländskhet mäts inte i råvaror. Åländskhet mäts i uthållighet, styrka, tapperhet och tradition - egenskaper som omsorgsfullt bakats in i varenda brunskimrande Ålandspannkaka som någonsin sett dagens ljus.

Och ändå. Ändå negli-gerades den så kallsin-nigt av Ålands kockars förening.

Jag skäms inte över att säga att jag grät när jag hörde nyheten.

Jag skäms inte över att erkänna att jag föll på knä, höjde mina knutna nävar mot skyn och skrek "varför, gud, varför?!"

Och jag tänkte: Var är politikerna? Var är Roger Nordlund? Var är Roger, som så förtjänstfullt skred till åländskhetens räddning i somras när museibyrån sysslade med oegentlig-heter?

Jag säger bara: Ta politi-kernas tystnad i beaktande i valet, gott folk.

Om ni inte tänker igenom var era röster hamnar kan det mycket väl hända att vi får se Ålandspannkakan förbi-ses nästa år också - och då kanske till förmån för den karelska pirogen. Eller för kalakukkon.

Är det så vi vill ha det - på vårt Åland?





Malin Tillström
Epost: malin.tillstrom@nyan.ax
Telefon: 528 478

sport



RADIO-TIPSET

KooTeePee-IFK Mariehamn
DIREKTSÄNDNING I ÅLANDS RADIO
MED START KLOCKAN 18.15 PÅ SÖNDAG.

Wilhelm tar blödarsjukan med ro

Ensam om att ha sjukdomen och spela toppfotboll

FOTBOLL. Det har varit en tuff säsong för Wilhelm Ingves. Nedflyttning till fyran med Hammarland och en stukad fot som höll honom borta i fem matcher.

Och just det, sedan blödarsjukan också. Men den tänker han inte så mycket på.

Han ville så gärna börja spela fotboll. Alla andra kompisar i första klass spelade men för Wilhelm var det annorlunda. Inte för att han kände sig annorlunda utan för att det fanns en viss risk för hans hälsa.

Det började redan vid ett års ålder.

Wilhelms föräldrar upptäckte ovanligt många blåmärken på honom. Armbågarna. Knäna. På de mest utsatta ställena.

Detta har han fått berättat för sig.

Åkte till Helsingfors

Hur de tog honom till Helsingfors där han fick genomgå en massa tester och hur det sedan konstaterades att han hade blödarsjuka. Eller rättare sagt von Willebrands sjukdom.

Det var också därför det var annorlunda för honom i första klass.

– Mamma och pappa ville inte att jag skulle börja spela. Jag ville börja när jag började skolan men fick vänta tills jag började trean. Det var juniortränaren som övertalade dem, säger Wilhelm.

Inre blödningar

Denna säsong har Wilhelm varit utlånad från IFK Mariehamn till Hammarland IK i division III. Ett ungt och orutinerat lag gjorde att de föll ner i fyran. Var han ska spela nästa år är ännu osäkert och nu tränar han med Finströmskamraterna.

Annars inledde han säsongen på ett lysande sätt och gjorde tre mål på de inledande fem matcherna. Sedan kom skadan. En stukad fot som höll honom borta i fem matcher. Detta är också något han har haft mycket problem med. Till skillnad från vad många kanske tror är det de inre blödningarna som skapar mest problem hos en blödarsjuk.

– Någon yttre blödning har jag aldrig fått. Men jag har haft problem med foten och vrickat den när jag spelat fotboll. I år när vi var på öspelen på Rhodos stukad jag foten rätt ordentligt och det tog väl lite längre tid för mig att komma tillbaka än vad det gör för andra.

Men rädd är han inte. Inte för att gå in i närmkamper i alla fall. Om han skulle ha varit det,



På Åland. von Willebrands sjukdom upptäcktes hos en släkt på Åland. Men Wilhelm vet inte om det finns något gemensamt med hans egen släkt.

Fakta/Wilhelm Ingves

Namn: Wilhelm August Ingves.

Född: 10 januari 1990.

Bor: Söderby, Lemland.

Familj: mamma Bettina, pappa Anders, lillasyster Marta och hunden Hektor.

Intressen: mest fotboll och sitta framför datorn.

Aktuell: fick diagnosen von Willebrands sjukdom när han var ett år gammal, avslutade precis säsongen med Hammarlands IK.

berättar han, hade han inte fortsatt spela.

Ung talang

Det var i skolan som juniortränaren hade sett Wilhelm spela. På rasterna när han spelade med sina kompisar. Tydligt tyckte han att Wilhelm var en talang och pratade med föräldrarna. Och de gav med sig.

– De ville låta mig spela så långt det gick. Första skadan kom när jag var 12 år och då behövde jag opereras. Men det hade ingenting med blödarsjukan att göra, säger han.

Men visst var hans föräldrar oroliga berättar Wilhelm. Speciellt när de satt på läktaren och följde honom under matcher.

– De var väl rädda att något skulle hända. Men inte överdrivet.

Men det har släppt nu. Likaså



Unik. Pappa Anders säger att Wilhelm är den enda i världen som har blödarsjukan och spelar fotboll på så hög nivå. Wilhelm vet inte om det stämmer men att det nog är troligt.

den enda restriktion han hade i början. Att han inte fick nicka.

Medicin genom spruta

Wilhelm tar sin medicin ungefär varannan dag. Han gör det genom en spruta antingen i handen eller i armvecket. Han visar med lillfingret hur lång nälen är.

Efter att han tagit medicinen är hans värden normala.

– Jag ska ta förebyggande före träning och match. Ju närmare desto bättre eftersom värdena snabbt sjunker.

Han tar sprutan i omklädningsrummet eller innan han

går hemifrån. Några biverkningar känner han inte av. Fast det beror på hur man definierar biverkningar.

– En gång kom en tränare fram och frågade om vi dopade oss. Men vi sa bara som det var, säger Wilhelm.

En del av livet

Och lite så är Wilhelms attityd till sin sjukdom. Han har levt med den hela sitt liv och den är en del av honom. Visst, säger han, hade det varit skönt och slippa tänka på att ta medicinen. Men han har vant sig.

– Blödarsjuka låter lite värre än vad det är. Att man skulle blöda för minsta lilla. När jag berättar det brukar jag oftast få förklara vad det innebär och då tycker de att jag är som en vanlig kille.

Om det skulle hända något under till exempel en match är det viktigt att sjukvårdspersonalen får reda på att han har blödarsjukan så att specialhjälp kan kallas in. Just därför har Wilhelm berättat för sin tränare att han har sjukdo-

men. Annars är det bara hans närmaste vänner som vet om det.

– Det är ju mitt liv och det är inget att skämmas över, säger han. Men det är inget jag går och berättar.

Vill bli sportkommentator

Just nu läser Wilhelm andra året på gymnasiet. Han går humanistisk linje och drömmer om att bli sportkommentator. Några direkta fotbollsdrömmar har han inte. Han vill se hur långt han kan komma och kanske leva på fotbollen till slut.

Wilhelm verkar ta dagen lite som det kommer. Någon större inverkan på livet har sjukdomen inte gett honom. Han lider ingen risk att dö i förtid och risken är så gott som obefintlig att hans barn ärver sjukdomen.

– Egentligen tänker jag inte på det och jag tror inte att mina kompisar gör det heller.

JOHAN LARSSON
johan.larsson@nyan.ax
tfn 528 462

Foto: FREDRIK TÖRNROOS
foto@nyan.ax

Dannström seglade i engelsk regatta

■SEGLING. Ålands segelsällskaps Oscar Dannström deltog i helgen i brittiska regattan Skandia Sail For Gold. Ålänningen slutade på en 19:e plats bland hela 55 seglare i laser standardklassen.

Bäst lyckades han i sitt fjärde och sitt nionde race där det blev en sjunde respektive åttonde plats, men sämre rundor med bland annat en 38:e plats som följde flyttade ner Dannström i resultatlistorna. Totalt seglade han ihop 193 poäng. Vann gjorde hemmaseglaren Nick Thompson på 51 poäng efter bland annat två segrar. (mt)

Optimistsegling under hela helgen

■SEGLING. Under helgen drar lag-FM i optimistsegling igång i Tusby. Det handlar om lagkappssegling där två lag seglar mot varandra. Ålands segelsällskap ställer upp med två lag.

– Det här är ganska nytt för oss men de är ju duktiga seglare så chans har de, säger Anders Rundberg, juniorchef på ÅSS.

De två lagen består av Markus Rönnberg, Micke Berg, Jennifer Rundberg och Stella Pipping i lag 1 och i lag 2 Emil Nordlund, Ida Wasström, Pia Bengts och Måns Lundberg. (jl)

Mäki måste ta chansen

■JUDO. Nu är det dags för Samuel Mäki att återigen försöka ta sig till OS. Efter misslyckanden både i VM i Brasilien och nu närmast under världscupen i Birmingham tävlar Mäki i Rotterdam under helgen. Även detta är en världscuptävling och för Mäkis del börjar tävlingen först på söndag. (jl)

Tjejcup i hockey börjar i dag

■ISHOCKEY. Nu är det antligen dags för Eckerö Tjejcup. Förutom IFK Mariehamn är fem andra lag från både riket och Sverige med. Första nedsläpp är i dag 11.30 och sedan är det matcher fram till 20.00. På söndag börjar det redan 08.00 och håller på till 12.30. Tjejerna är födda 1993 eller senare. (jl)

Jubileumstävling är inställd

■HÄSTSPORT. Islandshästklubben Ålenskur firar tio år och hade med anledning av det planerat in en jubileumstävling på Östergårds i Hammarland i helgen. Tävlingen är dock framflyttad till ett ännu obestämt datum.

– Det händer så mycket den här helgen. Vi kör en annan gång så vi kan göra det ordentligt, säger Annika Wisman. (mt)

ÅM i dressyr under helgen

■DRESSYR. Till helgen är det dags för ÅM i dressyr på Ålandstravet. Tävlingsarna kör igång i dag klockan 13.00 och fortsätter sedan på söndag 10.00. Segrare förra året blev Gisela Johansson på hästen Brolötens Kingstone. (jl)

Fakta/Blödarsjuka

Personer med blödarsjuka har en medfödd brist eller total avsaknad av ett äggviteämne som får blodet att levra sig. Blödarsjuka kännetecknas av en benägenhet till långvariga blödningar. De kan uppträda till synes spontant eller efter minimal skada. Blödningarna inträffar oftast

i leder och muskler, men kan också förekomma i hud och slemhinnor. De vanligaste blödarsjukdomarna är hemofili A, hemofili B och von Willebrandts sjukdom. Hemofili A och B förekommer så gott som bara hos män medan von Willebrandts sjukdom finns både

hos män och kvinnor. von Willebrandts sjukdom har fått sitt namn efter en finländsk läkare som hos en åländsk släkt upptäckte den blödningsrubbnings sjukdom.

Källa: www.socialstyrelsen.se

Vajanne sugen på start

FOTBOLL. IFK Mariehamn fortsätter att kriga om en högre plats i ligatabellen. I dagsläget är laget åtta och reser på söndag till Kotka för att möta tabellniorna KooTeePee.
– Vi har en bra historia mot dem, jag tror vi kan vinna, säger Justus Vajanne.

Lagen möttes så sent som i början av augusti då IFK var hemmalag och tog hem segern med 3–2 efter varsitt mål av Justus Vajanne, Clive Hachilensa och Mats Gustafsson. Bortalagets bägge mål stod Kim Liljeqvist för, men han är skadad varför hans delaktighet är osäker. Justus Vajanne har sedan den matchen nätat ytterligare tre gånger i IFK-tröjan och haft en fin höstsäsong.
– Jag känner mig i bra form. Det är svårt att säga varför, men vi ökade träningsmängden under sommarens och började fokusera på målformen, säger 30-åringen.
Han värvades till klubben som anfallare, men har un-

der säsongen även figurerat som offensiv mittfältare.
– Det har fungerat bra, det är också en slags anfallsposition och egentligen närmare den centerroll jag hade i Alliansi.
Bra historia
IFK har åtta matcher bakom sig utan en enda förlust, något som naturligtvis påverkat spelarna.
– Stämningen är jättebra, vi har bra självförtroende och vill göra så bra matcher som möjligt och ta nya poäng i slutet av säsongen.
På söndag kan det alltså vara dags för tre nya poäng.
– Vi har en bra historia mot KooTeePee, vi vann två gånger i fjol och i somras. Jag tror vi kan vinna, säger Justus Vajanne.
Startar du på söndag?
– Det är omöjligt att säga, man vet aldrig med Pekka (Lyyski, tränare). Men det är klart jag hoppas på start, alla vill börja.
Årets ligatabell är en jämn historia. Dock blev fjolårsetorna Tampere United närmare ytterligare en ny titel

när man under torsdagen besegrade den största konkurrenten om guldet, tabelltvåan FC Haka, med 2–1 på hemmaplan i Tammerfors. Det var jämnt in i det sista, Haka kvitterade när endast sex minuter återstod av matchen, men Antti Pohja kunde fastställa resultatet på övertid.
Tampere United toppar tabellen på 47 poäng, sju poäng före Haka när fem matcher återstår. IFK Mariehamn har 27 poäng och är bara åtta poäng från trean och fyran TPS och FC Honka.
MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478
Brukar näta. Justus Vajanne nätade i hemmamatcherna mot KooTeePee både i somras och i fjol. I helgen möter han och kamraterna i IFK laget på bortaplan.
Foto: STEFAN ÖHBERG



Premiär för IFK på hemmaplan

ISHOCKEY. Seriepremiären förra helgen gav mersmak. Två segrar på två dagar.
IFK Mariehamns tränare Mikael Rosbäck försöker tona ner förväntningarna inför dagens match.

Försäsongen har handlat mycket om att jobba med det egna spelet. Att inte falla in i motståndarnas spel och tempo. Mikael Rosbäck tycker att de har blivit bättre och bättre på att lita på sig själva.
– Det har sett riktigt bra ut. Speciellt spelet i egen zon är nyckeln för att vi ska klara oss. Vi ska ha ett aktivt försvarsspel över hela planen.
Efter den fantastiska inledningen med 8-3 i målskillnad är det istället något annat som de jobbat med i veckan. Motivationen. Att inte tro att alla matcher ska bli lätta. Och här tar Rosbäck själv ett stort ansvar.
– Egentligen ser det bra ut eftersom jag har fler spelare till mitt förfogande. På det sättet är jag inte orolig. Men de första matcherna gick över förväntan och det faller på mig att få kl-

larna att förstå att det är en ny match.
Rosbäck har pratat med spelarna om detta. Han har sett till så att de laddar ordentligt och att de inte tar någonting för givet. Enligt honom såg dessutom onsdagens träning riktigt bra ut.
– Man får ingenting gratis och vi måste jobba hårt, säger han.
Samtidigt är det svårt att inte vara taggad inför en hemmapremiär och Rosbäck vet att IFK sällan tappar poäng hemma. Han tror också att de som tar sig till Islandia kommer att få se en riktigt bra match
– Överlag är vi ett starkt hemmalag med ett klokt försvarsspel, säger han.
Till matchen mot Tuk-V ser det dock fortfarande tunt ut bland både centrar och backar. Bland annat är Johnny Haglund osäker efter att ha skadat sitt ena knä. Men Rosbäck säger att han har spelare som kan ersätta och att det kanske blir några små förändringar i femmorna
Matchstart är 20.30 i kväll.

JOHAN LARSSON
johan.larsson@nyan.ax

Bara halva serien för handbollen

HANDBOLL. IFK Mariehamns handbollsdamers serie drog igång förra helgen – dock utan några ålänningar på plats. Laget är kraftigt decimerat och har svårt att ställa ett fullt lag på benen inför varje omgång, varför de fått ett unikt erbjudande om att bara spela hälften av sina matcher.

Helgens match mellan Vassunda IF och IFK Mariehamn i division IV, Uppland, slutade 10–0. Så kommer hälften av ålänningarnas resultat att se ut under säsongen.
– Det blir lite haltande för vår del. Vi har tappat så många spelare den här säsongen att vi gjorde en förfrågan till svenska handbollsförbundet om att bara behöva spela hälften av våra matcher och lämna walk over på resten. Istället för att ringa inför varje match och lämna wo som dessutom kostar, har vi gjort klart på det här sättet innan, säger tränaren Roger Pettersson.
Han ser säsongen 2007-08 som en sabbatssäsong, där laget

har möjlighet att byggas upp med juniorer från de nedre lederna.
– Vi hamnar säkert sist eller näst sist i serien på grund av det här, men hellre det än att dra oss ur helt. Det är viktigt för handbollen att vi fortsätter och inte lägger ner bara för att det blev så här.
Birgitta Karlsson gör comeback inom handbollen, men samtidigt saknasa flera nyckelpersoner i olika positioner, till exempel finns ingen renodlad målvakt i laget.
– Christa (Martin) står i mål om det behövs, men vi tittar fortfarande runt efter alternativ, säger Pettersson.
Samtidigt faller den tongivande målskytten Fanny Ahlgren bort en tid under säsongen.
– Hon opereras i en axel i höst och behöver någon månad konvalescens efter det.
Vidare är det osäkert hur Gudbjörg Håkonardottirs säsong ser ut. Hon dras med ett trasigt knä och tiden får utvisa om det håller.
– Just nu är det lite som att köra med en tejpad bil, säger



Få matcher. Årets säsong begränsas till fem hemma- och fem bortamatcher för IFK Mariehamns handbollsdamer som inte kan ställa ett fullt lag på benen vid samtliga matcher. På bilden syns Jeanette Toivonen.

Roger Pettersson om årets lag.
Den första ”riktiga” matchen spelas på bortaplan 7 oktober mot Hallsta HF. Hemmapremiär blir den 3 november mot Films SK i Vikingahallen.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax

Sportens kom ihåg

- **FC Masters/Sjöbevakningen:** Innebandyn börjar torsdag 4 oktober 21.00 i Idrottsgården. Välkomna upp!
- **IFK-fotboll:** F 99-01 börjar träningen måndag 1 oktober 17.00-18.00 i Baltichallen.
- **IFK-fotboll:** P-F-lekis 02 börjar träningen torsdag 4 oktober 17.30-18.30 i Baltichallen.
- **IFK-fotboll:** P 00 Y börjar träningen tisdag 2 oktober 17.00-18.30 i Baltichallen.

- **IFK-fotboll:** P 00-01 S börjar sin träning inomhus torsdag 4 oktober 18.00-19.00 i Strandnässkola.
- **IFK-fotboll:** Lekis 01 Y börjar sin träning inomhus måndag 1 oktober 18.00-19.00 i Ytternässkola.
- **Ishockey:** Flickor i alla åldrar kom och prova på hockey på söndag 18.30 i Islandia.
- **JIK-friidrott:** Klubbmästerskap onsdag 3 oktober 18.00 på WHA. Grenar: 60m häck, tresteg och diskus.

- Klasser P/F 11, 13, 15 och seniorer.
- **MSF:** Propagandasegling för kölbåtar ÅSS-MSF på lördag. Jaktstart med första start 11.00.
- **ÅIBF:** ordinarie höstmöte onsdag 17 oktober 18.00 i Baltichallen. Stad-geenliga förhandlingar. Alla hjärtligt välkomna!
- **ÅID-cykel:** Söndagsträning 10.00, start vid Vikingavallen. Tur till Kungsö Batteri med MTB eller Cyclo-cross-cyklar. Tag fika med.

- **ÅID-cykel:** Spinningträff på Avancia onsdag 3 oktober 19.00.
- **ÅID-cykel:** Anmälningstiden för IF Åland gruppstart cirka 03.00 i Vätternundan 2008 förlängd till 3 oktober. Varför så tidig anmälning till Vätternundan? Jo för att det fylls på ganska fort med anmälningar för starttider i gryningen. I tisdags låg tiden på 02.44. Cyklister som vill starta i grupp tidigare på natten kan anmäla sig fram till början av november. Tidiga starttiderna gick nu på

- 21.40 på kvällen.
- **ÅID-skidskytte:** ÅM i löpskytte på lördag 14.00 vid skidskyttestadion i Jomala. Förhandsanmälan ÅID Kansli 19170/23190 senast onsdag. Vid frågor kontakta Niclas 0400-193300.
- **ÅMK-folktrace:** Tävlning söndag 11.00. Anmälning görs senast fredag 18.00, annars dubbel avgift. Anmälning görs till http://home.aland.net/folktracealand eller till sandra 040-7089882.

Diplom utdelade vid IFK-avslutning
■ **FOTBOLL.** IFK Mariehamns damer avslutade i helgen säsongen i Upplandsseriens division IV. Efter förlustmatchen mot Gamlis FF på hemmaplan, samlades spelarna för middag på Indigo där tre utmärkelser med tillhörande diplom delades ut.
Till årets spelare valdes Carin Ekström med följande motivering: ”En lång säsong med en varierande trupp. Det krävs lugn och beslutsamhet för att reda ut trassliga lägen. Hon redde ut säsongen 2007 med all heder!”
Årets framsteg stod Ann-Katrin Lindfors för. ”Nytt lag, ny kultur. Ibland även ny position. Träning ger färdighet. Färdighet ger självförtroende. Vi ser fram emot många fina år!”
Och slutligen tilldelades Tove Reymer titeln som årets skyttedrottning efter sina sju fullträffar. ”I fjol delades titeln. I år står hon ensam. Mål för såväl IFK som Åland. Växte dessutom under säsongen fram som en stor ansvarstagerska i laget.” (mt)

Storvinst i Mariehamn

■ **TRAV.** En person som lämnat in sin kupong vid Paf Casino i Mariehamn har vunnit hela 60.964 kronor (cirka 6.500 euro). Vinsten kom efter V64-omgången på Solvalla i onsdags.
Den inlämnade kupongen kostade 216 kronor och hade en rad med fem rätt samt tio rader med fyra rätt. (mt)

Tainio vann i ligacupen

■ **FOTBOLL.** Tottenhams Teemu Tainio fick en varning när hans lag slog ut Middlesbrough med 2-0 i engelska ligacupen i onsdags. Birminghams Mikael Forsell, som spelade under hela matchen, fick se sig utslagen från cupen i Blackburn. Hemmalaget vann med 3-0. (fnb)

Fotboll									
Tipsligan									
Tampere Utd–FC Haka									
2–1									
Tampere Utd	21	14	5	2	39–22	47			
FC Haka	21	12	4	5	33–18	40			
TPS	21	11	2	8	35–27	35			
FC Honka	21	9	8	4	28–20	35			
FC Lahti	21	8	5	8	33–26	29			
MyPa	21	8	5	8	21–21	29			
HJK	21	5	12	4	26–21	27			
IFK Mariehamn	21	6	9	6	25–25	27			
VPS	22	6	9	7	22–32	27			
KooTeePee	22	7	4	11	26–32	25			
FC Inter	22	6	6	10	26–25	24			
FF Jaro	22	6	5	11	24–37	23			
AC Oulu	21	4	6	11	24–40	18			
Viikingit	21	4	6	11	22–38	18			



Vi har MÅL i mun!

Direktsänd fotboll
i Ålands Radio 91,3 MHz
30.9 kl. 18.15

FC KooTeePee-IFK Mariehamn

Kommentator:
Owe Sjöblom

TV-programmet

lördag 29 september

9.00 Bolibompa [48691]
9.00 Bolibompahelg [16252]
9.05 Clifford, den lilla röda valpen (R) [4092894]
9.35 Karlsson på taket (R) [3669707]
10.00 Karamelli [4813]
10.30 Sagoträdet (R) [4055894]
10.45 Pi (R) [6797875]
11.00 Rekordbyrån (R) [66233]
11.20 Hjärnkontoret (R) [5735504]
11.50 Grand prix (R) [7882639]
12.15–12.30 Lilla Melodifestivalen: Artisterna (R) [4205165]
13.10 Var är mitt barn? (R) [2181078]
14.00 Plus (R) [42711]
14.30 Mitt i naturen (R) [9962]
15.00 Niklas mat (R) [8261]
15.30 Andra Avenyn (R) [3338]
16.00 Andra Avenyn (R) [1707]
16.30 Andra Avenyn (R) [1900]
17.00 Uppdrag granskning (R) [75707]
18.00 Doobidoo (R) [79523]
19.00 Bolibompa [3726]
19.00 Bolibompahelg [65788]
19.05 Disneydags [714829]
20.00 Barnens detektivbyrå (R) [829]
Dramaserie för barn. Del 3. Barnen ska hjälpa en flicka vars hund är stulen.
20.30 Rapport [40417]
20.45 Sportnytt [1432233]
21.00 Svensson, Svensson [981]
Svensk komediserie. Del 3 av 13. Gustav följer med Lina till hennes jobb på veterinärkliniken. Även 30/9 och 5/10.
21.30 Babben & co [36894]
Familjeunderhållning. Del 3. Gäster: Gunde Svan, Magnus Uggla och Agneta Sjödin. Även 30/9 och 1/10.
22.30 Brottskod: Försvunnen [38078]
Am kriminalserie. Del 3 av 24. Även 30/9.
23.10 Seriestart: Out of practice [8678707]
Amerikansk komediserie från 2005. Del 1 av 22. Även 4/10.
23.35 Rapport [2500788]
23.40 Rädd för hajar [3387962]
0.10 Upp till kamp (R) [6402160]
1.40 The escort [2124653]
FILM Amerikanskt drama från 2002.
3.25–8.00 SVT24 [72818837]



10.00 Go'kväll (R) [3786271]
10.45 Fråga doktorn (R) [8246542]
11.30–11.50 Perspektiv (R) [5318271]
15.15 Petter Northug – tuff i skallen (R) [8278788]
15.45 Grosvold (R) [386981]
16.25 Bästa formen (R) [9028875]
16.55 Söderläge (R) [9049368]
17.25 Babel (R) [17455]
17.55 Tills döden skiljer oss åt (R) [3199184]
18.55 Helgmålsringning [8231252]
19.00 Aktuellt [51097]
19.15 Landet runt [626165]
Veckokrönika med reportage landet runt. Del 8 av 21. Även 30/9 och 1/10.
20.00 Livet som stjärna [84349]
Kanadensisk ungdomsserie. Del 7 av 13.
20.25 Vill ha dej [6934691]
Brittisk kortfilm från 2003 om att spana in någon, en känslig process.
20.30 Babel special [6349]
Från Bokmässan i Göteborg. Möt Camilla Läckberg, Martina Haag och andra författare. Vilka böcker talar man om i höst? Vem är mässans mest omsusade stjärna? I vimlet: programledarna Eva Beckman och Johar Bendjelloul. Även 30/9 och 2/10.
21.00 Drömprinsen [61287]
Brittisk dramaserie från 2006.
21.50 Dans i Europa [3748900]
Dansserie. Landler i Tyrolen, Österrike. En film av Erich Hörtnagl.
22.00 Aktuellt [48146]
22.15 American Splendor [575287]
FILM Amerikanskt drama från 2003 om den cyniske skrivaren Harvey Pekar, upphovsmannen till undergroundserien American Splendor. I rollerna: Paul Giamatti, Harvey Pekar, Shari Springer Berman. Bredbild.
23.55 Musikbyrån da capo (R) [4502558]
Del 4 av 4. Anthony & The Johnsson på KB i Malmö den 17 maj 2005. Även 2/10.
0.25–1.25 The wire (R) [8516856]



7.30 Lilla huset på prärien [455320]
8.30 The Winx club [114436]
9.00 Sabrina [115165]
9.30 Simpsons [118252]
10.00 Simpsons [119981]
10.30 Ett geni i familjen [5981523]
10.55 Ett geni i familjen [1388610]
11.25 Scrubs [8442504]
11.55 Scrubs [6615981]
12.25 All of us [330097]
12.55 All of us [773788]
13.25 Memento [3505417]
13.50 He's a lady! [839558]
Amerikansk realityserie från 2004 om elva karlarlar som ska utforska sin feminina sida genom att leva som kvinnor i ett hus. Männen får lära sig att uppföra sig som fina damer, delta i typiska tjeaktiviteter och planera ett romantiskt bröllop. Del 1 av 6.
14.45 He's a lady! [2632233]
15.40 He's a lady! [6881184]
16.40 Nyberg & Törnblom (R) [8617707]
17.35 Du är vad du äter (R) [7880639]
18.25 Grannfejden [9299726]
19.20 I hennes majestäts hemliga tjänst [10212504]
FILM Brittisk action från 1969. James Bond fortsätter sitt uppdrag att spåra upp Ernst Stavro Blofeld, hjärnan bakom Spectre. I rollerna: George Lazenby, Diana Rigg, Telly Savalas.
22.00 Sing a long [307184]
Underhållning. Del 3 av 12. Medv: Claes Malmberg, Tommy Körberg och Pernilla Andersson. Även 30/9.
23.00 Extra, extra! [942271]
23.30 Walking tall [654639]
FILM Amerikansk action från 2004. En man kämpar för att lag och ordning åter ska råda i hans hemstad. I rollerna: The Rock, Johnny Knoxville, Neal McDonough.
1.00 The Salton sea [6902672]
FILM Amerikansk thriller från 2002 med Val Kilmer, Vincent D'Onofrio.
2.50 Crossfire trail [53106943]
FILM Amerikansk västern från 2001.
4.30–5.45 Held up [3396214]
FILM Amerikansk komedi från 1999.



6.35 Djurens ö (R) [9229097]
7.00 Barnprogram [21086875]
9.59 Nyhetsmorgon lördag [421687900]
12.30 Sverige i veckan [572436]
13.00 CBS 60 minutes [787726]
Amerikanskt nyhetsmagasin.
13.35 CBS 60 minutes [736417]
14.30 Hundjobb [585900]
Brittisk dokumentärseri. Del 8 av 13. Hunden Pugsly jagar kaniner.
15.00 Tipslördag [44378146]
Direktsänt magasin med fotboll och trav.
17.00–18.55 Direkt: Match [6884542]
20.00 Nyheterna och vädret [857310]
20.30 Postkodmiljonären [207851]
Svenskt lotteri- och frågesportsprogram med Rickard Sjöberg.
21.00 Deal or no deal – med lottodragningen [309542]
22.00 Ondskan [305726]
FILM Svenskt drama från 2003. Erik blir relegerad från sin skola efter att ha varit i slagsmål, och hans föräldrar bestämmer sig för att sätta Erik i en privat internatskola. Baserad på en roman av Jan Guillou. I rollerna: Andreas Wilson, Henrik Lundström, Gustaf Skarsgård.
23.00 Nyheterna och vädret [724417]
23.15 Ondskan, forts [3240720]
0.30 Psycho [26763837]
FILM Amerikansk thriller från 1960. Norman Bates och hans mor driver ett motell. En dag dyker en ung kvinna, som stulit en stor summa pengar från sin arbetsgivare, upp på motellet. I rollerna: Anthony Perkins, Vera Miles, Martin Balsam.
2.35 Psycho 2 [8596522]
FILM Amerikansk thriller från 1983 med Anthony Perkins, Vera Miles.
4.30 Psycho 3 [9175943]
FILM Amerikansk thriller från 1986 med Anthony Perkins, Diana Scarwid.
6.05–6.36 Lättlagat (R) [8635030]



15.00–15.30 Obs
Aktualiteter. Vi har besökt Rwanda år 13 och talat om försoning med människor som deltog i folkmordet och sådana som överlevde det
17.10 Stilbyrån
17.45 Uteliv
18.15 TV-nytt
18.25 Sportnytt
18.30 Zon5: Paffabriken
Paffabriken tillreds med ädelostsås och röstipotatis. Programledare: André Storfors och Sofia Wredlund.
19.00 Matador
Dansk dramaserie från 1978. Del 8 av 32. Konstnären. Dansk tv-serie om livet i småstaden Korsbaek mellan åren 1929 och 1943. Manus: Lise Norgaard. Regi: Erik Balling.
19.50 Huset: Kakelugnar
Gamla byggnadstraditioner och snart glömda hantverk. Manus & regi: Jenny Nyroos.
20.00 TV-nytt
20.10 Sportnytt
20.20 Tinas kök
Matlagningsserie. Del 5 av 8. Inredningsgeniet och programledaren Ernst Kirchsteiger är mannen som sprider värme i Tina Nordströms kök. Det blir chèvre och rödbetor på bordet. Ernst pappa är från Österrike vilket förklarar burken med surkål.
20.50 Ratatosk
Kulturmagasin. Upplevelser, upptäckter och tankar. Giotto, bildkonstens Dante. Philip Teir om poeter och stålmän.
21.20–22.55 Miffo
FILM Svensk komedi från 2003. Om en ung präst som blir kär i en kvinna som är stor i munnen och uppför sig illa. I rollerna: Jonas Karlsson, Livia Millhagen, Ingvar Hirdwall. Regi: Daniel Lind Lagerlöf.



8.00 Tv-nyheter [40287]
8.05 En fascinerande värld: Bollywoodstjärnor [1542165]
9.00 Tv-nyheter [48720]
9.05 Loppis [5191523]
10.00 Tv-nyheter [24271]
10.05 Lördagssällskap [2863504]
10.45 Republikens president [6715271]
11.00 Tv-nyheter [72894]
11.05 Prima [9913707]
11.50 Hemhamnen [3003368]
12.30 Basaren: Mundo [76691]
12.40 Basaren: Färger [1062542]
13.00 Tv-nyheter [96455]
13.05 Nyheter på teckenspråk [9136726]
13.10 Ettans dokumentär: Dyr medicin [2985523]
14.10 Ilona Rauhala [858233]
14.40 Familjen Serrano [1823233]
16.00 Sjukhuset i Holby City [84455]
17.00 Tv-nyheter [22287]
17.10 Droppen [9608097]
17.15 Hemgatan [8600368]
18.00 Tv-nyheter och väder [91338]
18.10 Sportrutan [9458271]
18.15 Finländsk antikrunda [38639]
I Sydskarelens museum kan man den här sommaren bekanta sig med Rysslands sista kejsare Nikolai II.
18.45 Den vida naturen: Djurens egna mediciner [5889078]
Också djur drabbas av bakterier och virus. Vissa djur har hittat lindring och hjälp i naturens stora apotek.
19.35 Yorkshiredetektiverna [3199368]



Brittisk kriminalserie. Den stora gropen. Del 1 av 2. I en liten by sker ett mord och det politiska spelet är tufft.
20.30 Tv-nyheter och väder [68813]
20.45 Lotto [4185504]
20.50 Sportrutan [729146]
21.15 Republikens president [9046558]
Ny politisk satir.
21.30 Nyhetsläckan [320]
Frågetävling om veckans nyheter med Peter Nyman som domare.
22.00 Systerkärlek [43349]
Del 3 av 8. Den nya styvmodern tar över styret i huset och flickorna ilsknar till. Pappa kämpar mot förändringarna tills han inser att han överlätit rordret till sina döttrar. En stor hemlighet avslöjas på Annas dotters dop.
22.55 Green Wing – sjukhus-blunder [5323523]
Doktor Stat-ham prövar på politik. Caroline märker att hon valt fel hyresgäst. Macs förflutna gör sig påmint. Martin blir kopplare.
23.45 Poliskommendör Blake [9805639]
Amerikansk kriminalserie. Svart ljus. Del 2 av 2. Jakten på seriemördaren går het. Polisen i Amsterdam ingriper för att få den skyldige dömd i sitt hemland, men Blakes team har beslutat lösa fallet.
0.55–1.05 Euronews [4476653]

6.00 Tv-spelet OK – den rätta frågan [8880233]

7.45 Lilla tvåans morgon [4064894]

7.46 Fimbles: Byggklossar [108686829]

8.05 Pocoyo: – var är du? [1393829]

8.15 Dikter och skräp: Tillsammans [4158287]

8.20 Merlin – den magiska valpen [3555368]

8.35 Katten också!: Glasblåsning [5694349]

9.00 Galaxen [79233]

9.01 Dr Dogg [100080349]

9.15 KatjaKaj och BenteBent: Vägvisaren [4733833]

9.20 Ett ögonblick! [6126981]

9.50 Sketch! [3496287]

10.00 Barnen i Bullerbyn [7894]

10.30 Fatta micken [3760233]

11.20 Spelnytt [4082233]

11.50 Nyheter från Nyland [3655981]

12.00 Nyheter från sydöstra Finland [93829]

12.10 Nyheter från sydvästra Finland [7662417]

12.20 Nyheter från Tavastland [7686097]

12.30 Nyheter från mellersta Finland [51894]

12.40 Nyheter från östra Finland [626397]

12.50 Nyheter från Österbotten [404177]

13.00 Nyheter från norra Finland [41417]

13.10 Tyttö lähtee kasarmiin [7938287]

FILM Finsk komedi från 1956. SV.

14.25 Vid lägerelden [227829]

14.55 Pang i bygget [137252]

15.25 Live earth: bandad konsert [4948504]

17.25 V75-travet [345894]

18.00 Busiga elever [12504]

18.50 Tv-nyheter [8095639]

19.00 Sportrutan [31287]

19.05 Tvåans höstväder [1101788]

19.10 Gröna ängar: Eini [2610271]

20.30 Saken är biff! (R) [10788]

20.45 Kummeli Retro [6226320]

20.50 Räven [1007829]

21.50 Tv-nyheter, väder och sport [2726233]

22.05 Joje-show [687287]

22.35 Hotel Rwanda [7953875]

0.35 Maria, Maria [7821030]

1.05 Tv-spelet OK – den rätta frågan [9162363]

2.00 Tellus-frågesport [5247568]

3.00–4.00 Sudoku [1647504]

4.00 Frågespel [5342112]

5.00 Sudoku [5047360]



6.30 Köpkanalen [381271]
7.30 Formel 1-studio [7717417]
7.50 Pokémon [5148962]
8.15 Höjdarna [9941271]
8.30 Nalle Puhs nya äventyr [9446691]
8.55 Disneys klassiker [9928320]
9.10 Yugioh! [6874504]
9.35 Battle B-Daman [6898184]
10.00 Kids Top20 [153610]
10.25 Mumin [3274417]
10.55 Vad ska vi äta i dag? [8785558]
11.00 Miljöpoängen [242558]
11.10–11.25 Köpkanalen [6397271]
11.30 Tilt.tv [495813]
12.00 Dolda liv [496542]
12.30 Dolda liv [261417]
12.55 Dolda liv [909207]
13.25 Top gear [4553726]
14.30 Formel 1: Tidsträning [101097]
15.30 Scooby-Doo and the Loch Ness Monster [426542]
FILM Röster: Frank Welker, Casey Kasem, Mindy Cohn. Regi: Scott Jerald och Joe Sichts.
17.00 Simpsons [290320]
17.30 Seriestart: Grand Designs [550349]
18.30 VM i enduro [219455]
19.00 Sjuans nyheter [846558]
19.10 Resultatrutan [8471368]
19.15 Underhållningens 50 i topp [9611726]
19.30 Plan goes Puls [386726]
21.00 Överlevarna [753829]
22.00 Tians nyheter [102146]
22.10 Resultatrutan [8873252]
22.20 Lotto och Joker [5553417]
22.25 A perfect world [65706707]
FILM Amerikanskt drama från 1993. I rollerna: Kevin Costner, Clint Eastwood, Laura Dern.
1.10 Formel 1: Tidsträning [3272030]
1.40 Kris [6816905]
2.40 Vinstpotten late night [1587030]
3.40–5.45 Den rätta [55208108]
5.45 Köpkanalen [73485030]



ÅLANDS RADIO 91.3 MHZ

9.00 Kulturen. Repris av måndagens, tisdagens och onsdagens Kulturen. 9.45 Musik. 10.00 Gröna fingrar. Programledare: Uffe Andersson. Repris från onsdagen. 11.00 Musik. 12.00 Frekvens. Programledare: Tony Wikström. Repris från tisdagen. 13.00 Veckans gäst. Programledare Josefina Jansson Repris från fredagen. 14.00 Pensionärstimmen. Ett program producerat i samarbete med Mariehamns pensionärsförening. Repris från måndagen. 15.00 Min Musik. Programledare: Leif Sundberg. Repris från tisdagen. 16.00 Jazz med Wallers. Programledare Ann-Christin och Kurt Waller. Repris från 23.09.07. 17.00–18.30 Kommunerna inför valet. 17.00 Sund inför valet. Programledare Camilla Karlsson. Repris från måndagen. 17.30 Lumparland inför valet. Programledare Peo Svarvar. Repris från onsdagen. 18.00 Kökar inför valet. Programledare Eva Nyberg. Repris från fredagen. 18.30–19.00 Musik. 5.30 Musik.

TV ÅLAND
INFOKANALEN

Åland så in i Norden
Östersjön omkring oss, nu i mötesrummet. När nordiska toppar möts på Åland.

➤SÄLJES

Sluttningsstomter med utsikt över Slemmern i Östernäs
1/ 1.157 m bygggrätt 400 m
2/ 1.171 m bygggrätt 400 m
Stadsplanebeteckning:BER
Tel 0457 342 0558,
050 320 7197

➤ÖVRIGT

Bortskänkes
Begagnade kontorsinventarier, dörrar m.m. bortskänkes mot avhämtning söndagen den 30 september mellan kl.10.00-16.00 hos Per Karlsson i Kulla, Sund.
 **ANDELSBANKEN FÖR ÅLAND**

➤ÖNSKAS HYRA

Vi har drabbats av en vattenskada i vår radhuslägenhet och måste flytta ut för ett antal månader. Vi vill därför hyra
en möblerad lägenhet i Mariehamn (2: a eller större).
Kontakta Lars Ingmar Johansson, tel 25331 eller Veronica Johansson, tel. 25172 (dagtid vard.) eller mobiltel. 04575267475.

➤LEDIGA PLATSER

**Ålands landskapsregering**
lediganslår följande, en arbetsplats i arbetsavtalsförhållande som
linfärjförare
till Embarsunds linstyrd färja.
Behörighetskrav: Minst tentamen för linfärjförare samt godkänt läkarintyg för sjö-tjänst.
Kontaktperson: Björn Ekblom eller Dick Mattsson tfn 018-25 000
Samt en arbetsplats i arbetsavtalsförhållande som
maskinförare
till Godby vägstation.
Behörighetskrav: BCE körkort erfordras.
Kontaktperson: Björn Ekblom eller Sten-Gunnar Lindblom tfn 018-25 000.
Ansökningshandlingarna för tjänsterna ska vara landskapsregeringens registratörskontor tillhanda **senast den 18 oktober 2007 kl. 16.15.**
Ålands landskapsregering
PB 1060
AX-22111 MARIEHAMN
www.regeringen.ax

LÄTT

9	3	5	1	6	7	8	2	4
7	8	4	5	9	2	3	1	6
1	6	2	3	4	8	9	5	7
8	9	3	6	5	1	4	7	2
6	2	7	9	8	4	5	3	1
5	4	1	7	2	3	6	8	9
4	1	8	2	3	9	7	6	5
3	7	6	4	1	5	2	9	8
2	5	9	8	7	6	1	4	3

MEDEL

3	6	4	7	9	2	5	8	1
9	8	5	3	6	1	4	2	7
2	1	7	4	8	5	3	9	6
8	9	3	1	5	6	2	7	4
1	7	2	8	4	9	6	3	5
4	5	6	2	7	3	8	1	9
6	2	8	9	1	4	7	5	3
5	3	1	6	2	7	9	4	8
7	4	9	5	3	8	1	6	2

SVÅR

2	3	5	8	1	9	4	7	6
4	1	9	3	7	6	5	2	8
6	8	7	4	5	2	3	1	9
5	7	1	9	8	3	6	4	2
9	2	6	1	4	7	8	3	5
3	4	8	6	2	5	7	9	1
1	5	4	2	3	8	9	6	7
8	6	3	7	9	1	2	5	4
7	9	2	5	6	4	1	8	3

➤KÖPES

HUS
i södra stan önskas köpa.
Tel 0457 313 5787

➤SÄLJES

LÄGENHETER TILL SALU

I Bostads Ab Ekstocken utbjuds följande nybyggda aktiелägenheter i Mariehamn till försäljning
Våning I
1 st 1 r+kök+förråd+balk. 45 m² Utg.pris 112.500 €
1 st 1 r+kök+förråd+balk. 41 m² Utg.pris 102.500 €
Våning II
1 st 3 r+kök+förråd+bastu+2 balk. 79 m² Utg.pris 197.500 €
1 st 3 r+kök+klädrum+bastu+2 balk. 88 m² Utg.pris 220.000 €
Våning III
1 st 3 r+kök+klädrum+bastu+2 balk. 88 m² Utg.pris 220.000 €
Fastigheten är belägen på västra Ytternäsvägen, nära skola, affär, bank och läkarstation.
Byggnaden innefattar 11 st lägenheter, är i 3 våningar, har öppet trapphus, en rymlig hiss samt källare med teknikrum, cykelrum och ytterligare lägenhetsförråd. Lägenheterna är handikappvänliga, ljusa med öppen planlösning. De uppfyller hög standard med bl.a vattenburen golvvärme (från egen bergvärme/pump), ekparkett, vitlaserade paneltak (med snickarglädje), rejäla siden-gröna Kristina kök med varmluftsgn, diskmaskin, kakel och klinkers i badrum, rejäla soliga balkonger (ca 15 m²), antennanslutning via MCA.
Fastighetens utsida är stenputsad. Lägenheterna har mekanisk ventilation samt sprinkleranläggning. Bolagsvederlag utgör 1,70 €/m².
Köparen står för kostnader om köpebrev samt överlåtelseskatt 1,6%. (Eventuellt tas lägenhet, fastighetsmark, stugtomt som delbetalning).
FAB Villa West tel 040 502 6588

Självförhävelse eller bara överspändhet?

■**Replik till Magnus Jansson** (åf).
Under ett års tid har centerns valprogram tagits fram i demokratisk ordning och godkänts av vår centralstyrelse. Arbetet har varit stimulerande och det går inte att ta miste på framåtandan och framtidstron bland våra medlemmar på fältet. Vi har många nya, duktiga och entusiastiska kandidater, fler unga och fler kvinnor än tidigare. Alla drar vi våra strån till stacken med glädje och glimten i ögat. Håromdagen undrade en politikerkollega

varför vi i centern skattar så mycket på våra möten ...

Jag vet inte hur ni har det på era möten, Magnus, men att döma av det ni skriver så verkar det dystert. Det kan inte vara trevligt att bara fokusera på det som varit, söka fel och brister och skylla på andra. Men du behöver i varje fall inte oroa dig för att ”centern är på glid”, som du skriver i din insändare. Hur många tror du lyssnar på era evinnerliga klagosånger och klumpiga försök att svärta ner centerns namn? Vi står fast på samma värdegrund som

alltid, det vill säga värnandet av välfärden, svenska språket och självstyrelsen, det vet alla som följer med i debatten. Centern har denna gång en mycket kraftig uppslutning kring partiets valprogram!

Hur du, Magnus Jansson, kan komma till att vi inte ”värnar om svenska språket och våra ungdomars framtid” är för mig en gåta. För övrigt kan centern samarbeta med alla partier från vänster till höger, det är känt och bevisat i trettio års tid. Det vi däremot klart och tydligt tar avstånd ifrån är självständighet.

Intervjun med er partiledare **Anders Eriksson** i torsdagens Nyan bekräftade tyvärr åf:s tjurskallighet. Att som han på frågan om självständighet ska finnas med i nästa regeringsprogram, utgå ifrån, ”att andra partier inte håller fast vid sin linje när det gäller”, tyder på politisk omognad och självförhävelse, eller är det bara ett uttryck för överspändhet inför valet?

Tobben Eliasson
lagtingsledamot (c)
www.tobben.ax

Politiker ska visa respekt för lagen

■**Läste** din intressanta insändare i Nyan (27.9), **Lis Karlsson**. Kan bara säga att jag håller med dig, möjligen med reservation för vad du säger om stöd till företag, föreningar osv. Medlen för sådana stöd räcker inte till alla. Då måste man prioritera och någon får mindre eller blir utan.

Men i övrigt beklagar jag precis

som du att folk ger upp så lätt. Låter sig köras över, finner sig i orättvisor. Jag tycker inte att man ska låta fräckhet och en bristande respekt för rättsordningen ta över. Många makt-havare har lärt sig att det går bra att strunta i regelverket, det gäller bara att stå ut ett tag så blåser det över. Vi får fler och fler så kallade ”teflonpolitiker”, som har lärt sig att stå ut med

kritik. Det hör ju liksom till ”yrket”.

Men i ett rättssamhälle måste man ha en sådan självdisciplin och ett sådant tålamod att man följer i demokratisk ordning antagna lagar, förordningar och avtal sådana de gäller. Anser man t.ex. att anställningsskyddet är för starkt för ledande tjänstemän, ändrar man lagen. Först därefter kan man till-

lämpa de nya reglerna (fallet **Olof Erland**).

Om jag väljs in i lagtinget, kommer det, vid sidan om målet att slå vakt om välfärden för de sjuka, de olycksdrabbade och de gamla, att vara en hjärtesak för mig att söka återupp-rätta respekten för rättsordningen, i stort som i smått.
Jörgen Erlund (ob)

(S) låsta i tandvårdsfrågan

■**Det smärtar** mig att se att socialdemokraterna verkar vara så låsta i tandvårdsfrågan och så fast beslutna att stöpa om den åländska tandvården efter finsk modell. De vägrar att lyssna på den åländska tand-läkarkåren, lära sig av Finlands misslyckande på området, eller möta oss inom liberalerna på halva vägen.

Socialdemokraterna hävdar bestämt att alla, oavsett inkomst, bör ha rätt att gå till den offentliga tandvården. Det

spelar ingen roll vilka praktiska konsekvenser detta har. För socialdemokraterna är detta en principfråga. När alla har rätt att uppsöka ÅHS för vanlig sjukvård, skall alla ha samma rätt när det gäller tandvård. De ser inte det orimliga i att ge alla, oavsett inkomst, denna rätt.

Med socialdemokraternas förslag skulle välbärgade personer, som i dag har råd med privat tandvård, söka sig till den

offentliga tandvården. ÅHS skulle omöjligt ha kapacitet att ta emot alla, och långa köer skulle uppstå. Jag tycker detta är orimligt. Ett bättre förslag är att införa en tandvårdscheck där personer med lägre inkomster får tillbaka en fast summa av sina tandläkar-räkningar. Enkelt, men genialt.

Fredrik Gustafsson (lib)
Doktorand i ekonomisk historia

Visioner finns!

■**Kommundirektörerna** i skärgården ordnade en form av ”hearing” av partierna häromdagen, lite väl internt kan jag tycka, men bra att något görs.

Lite fundersam blir jag när kommentarerna, åtminstone de som synts i tidningarna, är att partierna inte har visioner för skärgården. I socialdemokraterna finns en grundanalys av att de som bor i skärgården är en grupp som pga av sitt perifera läge har svårt att påverka och utöva inflytande. Därför läggs extra engagemang inom partiet för skärgården och vi har valt att både jobba fram en vision och ett speciellt program.

Visionen är viktigt, den pekar åt vilket håll man ska sträva. Programmet pekar ut viktiga områden som kräver stöd och förändring, som t ex ett helt nytt skärgårdstrafiksystem, ett starkt stöd för unga i skärgården.

Vår vision är att år 2020 ligger skärgården mitt i världen, där finns goda förutsättningar

för nytänkande och framtidstron är stark. Invånarantalet har ökat och ungas åsikter och idéer tas till vara. Hållbar utveckling är en grund för de politiska besluten och det globala perspektivet finns alltid med.

Skärgårdsborna lever ett miljövänligt och modernt liv nära naturen och kulturlivet blomstrar. Boendet och kommunikationerna, ja hela livet bygger på de senaste inom teknikutvecklingen och skärgården är den första regionen som fungerar helt enligt ett modernt kretsloppssamhälle. Skärgårdsborna kombinerar gammal traditionell kunskap om naturnära liv med ett solidariskt liv med natur och andra människor. Skärgården ses av hela Åland som en attraktiv resurs med en småskalig infrastruktur och ett fantastiskt läge.

Läs vårt program www.socialdemokraterna.ax

Mia Hanström (s)
<http://miahanstrom.blogspot.com>

Bio Savoy – Socis i repris

■**Filmklubben** Chaplin frågar i en insändare 21.9 var alla kämparna för Socisbevarande finns nu.

Lika ensamma och övergivna kände vi oss också 1975, när vi förtvivlat kämpade för Socis bevarande.

Bio Savoy är en unik byggnad, lika oersättlig som Socis. Biografbyggnaden kan absolut bli något alldeles speciellt i små filmfestivalssammanhang, det har ju Vera-festivalen visat. Och även om byggnaden kan tyckas ful av somliga så är den en fantastisk representant för funkisstilen, säkert en sevärdhet i framtiden.

I Falun försöker man rekonstruera byggnader rivna på 60-70-talet för att öka trivseln i staden. Hoppas det inte måste gå lika långt här!

En av Sociskämparna

Isabel Kvarnfors

Barnomsorgspeng blir en kvinnofälla

■**Fs:s förslag** om en barnomsorgspeng på 600 –1.000 euro i månaden, som också omfattas av Ålands framtid och de Obundna, är en av de värre kvinnofällorna.

Den låga summan och bristen på pensionsskydd leder till att kvinnor som skulle välja Fs:s barnomsorgspeng riskerar att på sin ålders höst befinna sig under den relativa fattigdomsränsen. De nyligen publicerade utredningen om ”Social utsatthet och bistånd på Åland” talar sitt tydliga språk.

Den största gruppen som tvingas leva på minimala

Inger Mattsson (s)

Höj studiestödet!

■**När jag** har pratat valfrågor med unga väljare på Åland och i Åbo finns det en fråga som överskuggat alla andra: studiestödet.

Den åländska studiepenningen är låg och har inte höjts på flera år - 266 € i månaden. Detta och bostadsbidraget (max. 201 €) förväntas en högskolestuderande leva på, ofta i en storstad. Förståeligt nog väljer många att ta studielån eller att jobba vid sidan av studierna för att få det hela att gå ihop. **Men:** om man råkar jobba lite för mycket försvinner studiestödet. Inte ett system som uppmuntrar till driftighet, direkt.

”Som arbetslös skulle jag ha mer än det dubbla beloppet och inte ha några prestationskrav”, konstaterade en åländsk studerande i Åbo.

Den borgerliga regeringen i Finland har insett orimligheten och höjer alla studiepenningar

Wille Valve (Fs) Nr. 22 www.wille.ax

Arbetande invandrare

■**För exakt** 20 år sedan kom jag hit till Åland som ”båtflyktning” från Sverige. 9 av 10 ålänningar behandlar mig som ålänning.

När jag sökt nytt jobb kommer jag **alltid** långt ner på listan, eftersom det alltid finns någon skolkompis, granne eller mosters kompis som är mer lämpad för jobbet än svenske Mats. Oavsett meriter och personliga egenskaper. Och jag är svensk! Min ryska fru har inte på långa vägar samma möjligheter som jag. Tro mig.

Visst diskriminerar vi invandrare på Åland. Trots allt fint prat så här i valtider så är vi

Mats Granesäter (s)

Bussavgift mest rättvist

■**Åsubs** enkätundersökning ”Bussiga stan? (2002:9)” visar ganska tydligt att många av dom som åker med stadsbussen sedan den blev avgiftsfri gör det istället för att promenera eller cykla. Undersökningen har ett par allvarliga brister (ur miljösynpunkt) eftersom den inte återger ifall dom som uppger att dom skulle ha åkt bil inte samtidigt uppger om dom skulle ha samåkt eller kört bilen helt ensamma. Då 65 procent av de svarande upp gav att dom inte ens har körkort så kan man väl anta att dom skulle ha samåkt. Dessutom finns ingen information hur mycket fordonstrafiken minskat i staden.

Petri Carlsson 549 (fs) http://petricarlsson.wordpress.com

pensionsinkomster utgörs av kvinnor som prioriterade barn och familj en gång i tiden. Alternativet är att kvinnorna ges jämlika villkor med männen att tjäna in en god arbetspension.

Den kommunala barnomsorgen är generös, välfunderande och trygg. Jag har själv under många år kämpat för att alla skulle ha samma rätt till barnomsorg i offentlig regi. Också den gången kom motståndet från Fs.

I dag är jag glad att unga kvinnor kan välja både jobb och familj. Det var inte möjligt när jag var ung.

Exploatering ger levande skärgård

■**Skärgården** förknippas med vatten, vårjakt, sommarfester och dyra samhällslösningar. Det sistnämnda går att ändra på!

Om man glömmer bilden av hembygdsmuseum och faktiskt börjar med en viss exploatering av skärgården kan den bli en levande del av det åländska landskapet. Genom lagstiftning kan man ge skärgårdsborna själva möjligheten att utveckla skärgården.

1. Näringsrätten. Ge utom-åländska företag rätt att idka

näring på Åland. Då har vi åtminstone en liten chans att ett fastländskt företag utlokalisera en del av verksamheten i skärgården eller flyttar hit helt och hållet. Då slipper vi även problemet med ”bulvaner” eller ålänningar som går med i en styrelse bara för syns skull.

2. Jordförvärvslagen. Gör det ännu lättare för icke-ålänningar att förvärva mark och bostäder på planerade områden. Folk från fasta Åland vill inte ens ha stuga i skärgården p g a att det är jobbigt att

resa med färja. Det är deras rättigheter vi skyddar i jordförvärvslagen. Ändå finns ett intresse från icke-ålänningar att flytta till skärgården, men lagarna hindrar dem att göra det fullt ut.

Dessa åtgärder förutsätter naturligtvis att skärgårdsborna välkomnar inflyttare.

Det är även nödvändigt att effektivisera skärgårdstrafiken. För norra skärgårdens del finns förslag på nytt färjfäste i Bärö/Kumlinge. Detta skulle göra rutten kortare för Norra

linjen. Linjen Åva -Osnäs skulle ändras till Åva-Heponniemi, ett tjugominuter längre färjpass.

Fördelen med detta skulle vara att bilvägen till Åbo skulle bli kortare, man slipper de dåliga vägarna på Vartsala och väntetiden vid vajerfärjan mellan Kivimaa och Vartsala. Heponniemi kunde fungera som hamn för flera linjer och Åland skulle bindas ihop med Skärgårdens Ringväg.

Nina Smeds liberal lagtingskandidat nr 111

Enhetslån bäst för hyresbostäder

■**Olof Erland** och **Mats Perämaa** argumenterar i en insändare att det är fel att dränera pensionsfonden på pengar till hyresbostäder. Tanken är inte att använda hela pensionsfonden till byggande utan att utreda om det är möjligt att använda en del av den. Med den aktuella bostadsbristen är allt byggande välkommet.

I den av regeringen tillsatta arbetsgruppen för bostadsfrågor var socialdemokraterna och centern rörande eniga om att enhetslånen fortsättningsvis

skall användas i hyresbostadsbyggandet. (fs) är däremot helt emot dem. Att bygga med medel ur pensionsfonden är deras hjärtefråga. Huruvida det är lönsamt för pensionsfonden att avsätta medel för byggandet av hyresbostäder är sist och slutligen en fråga för pensionsfonden att ta ställning till.

Personligen tror jag att avkastningskravet kommer att försvåra för pensionsfonden att bygga vanliga hyresbostäder. När vi presenterade vår slut-

rapport till regeringen avslutade jag med att poängtera att vi i byggandet av hyresbostäder måste tänka på vilka vi bygger åt och vad de kan betala i hyra.

Men i den diskussionen verkar (fs) vara av den inställningen att har man inte råd med hyran så är det väl bara jobba mera. En inställning som jag ser som mycket verklighetsfrämmande. Äldre pensionerade kvinnor kan inte ge sig tillbaka ut i arbetslivet för att kunna betala hyran. Lågavlönade ensamförsörjare ska inte vara

tvungna ta ett andra jobb för att kunna betala hyran. Och personer med svåra funktionshinder som gör att de ej är arbetsföra kan bevisligen inte arbeta.

Med de byggnadskostnader vi har i dag är enhetslån det enda realistiska. För även de med goda inkomster ser det knappast som ändamålsenligt att betala en betydligt högre hyra än vad ränta, amortering och bolagshyra skulle vara i en aktielägenhet.

Eva Ringwall (s)

Falska förhoppningar om självständighet

■**Det mesta** med Åland i dag är negativt i Ålands framtidsmassiva reklam, som egentligen borde kallas skrämselpropaganda.

Systemet med klumpsumma och skattegottgörelse sägs invagga oss ”i en falsk trygghet”. Tryggheten i den åländska ekonomin i dag är dock, som olika utredningar har visat, en realitet och inte någon inbillning.

Kommunernas självständiga beskattningsrätt, landskapets övriga inkomster och avräkningen med riket ger den offentliga sektorn och välfärden på Åland en stabil ekonomisk grund.

Liberalerna och andra partier står bakom en utredning av konsekvenserna av utökad beskattningsrätt och vi är bredda på reformer inom ramen

för självstyrelse om det blir förbättringar för företagen och medborgarna.

Att byta spår till självständighet förutsätter konfrontation med omvärlden och garanterar inte på något sätt bättre ekonomiska förutsättningar för ålänningar eller det åländska samhället i sin helhet. Tvärtom, genom att överta alla behörighetsområden kommer den offentliga sektorn och

byråkratin att växa och detta om något kostar.

Kostnaden för utökad förvaltning med självständighet har beräknats till 150 miljoner euro.

När Ålands framtid talar om självstyrelse som ”falsk trygghet” vill jag nog påstå att självständighet är en fråga om falska förhoppningar.

Raija-Liisa Eklöw, lib

Företagsam Skärgård behövs i skärgården

■ **Skärgårdskommunerna** bjöd i tisdags in till diskussion och en viktig fråga som diskuterades var föreningen Företagsam Skärgårds framtid.

Företagsam skärgård har varit ett EU-finansierat projekt och har bland annat fungerat som rådgivare åt företagare i skärgården. Detta är en mycket

viktig uppgift och har genererat en mängd nya företag.

Skärgårdens företagsrådgivare hotas nu av nedläggning pga att det saknas finansiering. Ålands handelskammare och Ålands företagarförening sysslar i stor utsträckning med samma sak som Företagsam Skärgård och finansieras i dag

med 40.000 €/år av landskapsregeringen.

Om vi har två stycken rådgivande organisationer i staden tycker jag att vi via landskapsregeringen kan finansiera en sådan för skärgårdens företagare också. Dessa tre organisationer samt rådgivningen

på Ålands lantbrukscentrum borde dessutom slås ihop till en samordnad enhet för att optimera rådgivningen. Ett levande näringsliv på hela Åland skapar ett rikare Åland.

Det ska vara rikt att leva!

Victoria Sundberg, Fs

Förbättra busstrafiken, bygg väntrum

■**Jag har** påtalat det här tidigare, men ingenting har hänt. Jag anser att om man verkligen vill öka resandet med kollektivtrafiken, bör man också underlätta för resenärerna.

För det första bör man ha tät busstrafik mellan bland annat Godby och Mariehamn, till exempel med minibussar under perioder på dagtid med låg trafik. Det skall också vara matartrafik med minibussar, med avgångar flera gånger dagligen till och från Godby till de längre bort belägna delarna av grannkommunerna

på Norra Åland. Dessutom bör man återinföra möjligheten att åka buss till och från Mariehamn även en sen lördags- eller söndagskväll.

Dessutom saknar vi en ordentlig busstation i Mariehamn. Ett ljus och trevligt väntrum där man kan sitta och läsa en tidning medan man väntar, med ett kafé där man kan köpa något att äta eller en kopp kaffe, och där det finns en tidningskiosk!

En busstation skall inte vara stängd kvällstid eller

helger. Den skall hålla öppet från tidiga morgonen till sena kvällen alla dagar i veckan, så att resenärerna verkligen har någonstans att ta vägen medan de väntar på vidaretransport, och inte bara är hänvisade till att vandra Torggatan upp och ned släpande på sina resväskor.

I busstationen skall också finnas förvaringsboxar. I dag måste landsortsungdomarna som far till Mariehamn på fritidsaktiviteter efter skoltid gå och bära på sina bagar hela eftermiddagen då det inte finns något förvaringsställe som är

öppet på kvällarna. Och de resenärer som kommer från annan ort har ingenstans att lämna sitt pick och pack tills de skall fortsätta resan med buss eller båt. Alla resor går inte under kontorstid!

Nej, tillsatt en arbetsgrupp som ser över hur kollektivtrafiken kan förbättras. Låt endast fantasin sätta gränser för hur vi skall utöka och förbättra kollektivtrafikresandet på Åland!

Runa Lisa Jansson

Nyankortsvinnare:
Cecilia Johansson Emkarby
Vinner en Sverigelott. Vinsten skickas på posten.



debatt

”Man kan undra om det grekiska bolag som skulle köpa Roslagen har åländsk anknytning.

MESS FRÅN 040

Regeringen enig om högre studiestöd, barnbidrag, tillägg till pensionärer

■**Enligt** tidningen Ålands ungdomspanel är studiestödet den viktigaste valfrågan. Under vår mandatperiod har studiestöden höjts och Åland har gett sina studerande bättre förmåner än kringliggande regioner. Från och med nästa år höjs studiepenningen i riket. Regeringspartierna har därför enats om att höja studiepenningen för högskolestuderande och gymnasialstuderande med

12 procent år 2008. Från och med 2009 kopplas beloppet till konsumentprisindex, vilket gör att studiestöden årligen höjs per automatik. Åländska studerande har därtill ett förmånligare system för egna inkomster under studietiden.

Efter rapporten om hushållens ekonomiska situation har vi ägnat mycket tid åt vilka åtgärder som ska vidtas för att

hjälpa individer och grupper som lever under den relativa fattigdomsgränsen. De grupper som har det svårast är barnfamiljer, ensamförsörjare och folkpensionärer. Vi föreslår en höjning av barnbidraget från 2008 med mellan 4,3 - 14,7 procent. Ensamförsörjartillägget höjs från 37 euro till 50 euro per månad.

Vi vill också höja utkomststödet och bostadstillägget. Dessa

två kräver ytterligare utredningar för att kunna moderniseras och nivåjusteras.

För folkpensionärer vill vi införa ett tillägg, men det är svårt att hitta ett bra system. Behörigheten är delad mellan självstyrelsen och riket, vilket gör situationen svår. FPA kräver höga summor för att förändra sina system för Ålands del.

Landskapsregeringen vill

ge mindre bemedlade pensionärer ett tillägg på pensionen, utan att andra stöd samtidigt sänks. Många fattiga pensionärer har t.ex bostadsbidrag. Om landskapet ger ett stöd på 100 euro i månaden sjunker bostadstillägget med 60 euro. Detta är inte tillfredsställande. Målet är att verkligen ge pensionären mer i plånboken. De partier som utlovar ”ålandstillägg” bör därför tala

om **hur** det i praktiken kan genomföras. Regeringen och dess förvaltning har försökt hitta ett hållbart system, men ännu inte lyckats. Tveklöst är att den politiska viljan finns och att vi fortsätter att försöka finna en lösning.

Ålands landskapsregerings samarbetspartier
Åländsk Center, Ålands Socialdemokrater, Frisinnad Samverkan

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

■ ■ Beatrice, Maria och Mikael det tycks vara okej med ert reningsverk, det är en turistragande infrastruktur. Kan ni inte gnälla på något annat än motorsport? **Pallervantar är ni.**

■ ■ Hör du Nina! Hur tror du Finland har råd med tjänstemän för beskattningen? **0400.**

■ ■ Nä, nya Viking skall heta Judas Priest tycker jag. **0400.**

■ ■ Jag kan inte berätta om det blir pengar kvar ännu då allt inte är betalt. Diesel ska fortfarande operera bort spikarna den 16 oktober och förra veterinärbesöket har jag inte betalat ännu då den summan skall slås ihop med nästa räkning som kommer, så jag betalar allt den 16. Efter det vet jag inte om det behövs fler veterinärbesök så kort och gott så vet jag varken ut eller in själv ännu. Diesel mår bara bra, stöder lite grann på benet men inte helt ännu. **Mvh Diesels matte.**

■ ■ Politikérfråkt? Javisst! **040.**

■ ■ Vem är du tjejen som stod och kollade på mig vid landgången i Eckerö i torsdags? **Killen i svart.**

■ ■ Har ingen sett katten Loppan? Hon försvann från Skarpansvägen för två veckor sedan. Hon är en 1-årig svart, gul och vit, kelig katt. Ev. har hon tappat sitt lysrosa halsband med bjällra och namnbricka. Om du sett katten någonstans snälla ring 040 5462108. Titta också i garage och förråd! **Hittelön 200 euro!**

■ ■ Du som messade in om att livets bästa stunder är nyktra, har du aldrig tagit en kall, eller känt hur det är att vara full och leva i 7 himlen? **Kom och prova.**

■ ■ Kerstin, inte finns det väl bara kvinnor i styrelsepositioner inom värden? Och läkare som är män finns det väl? **Ron.**

■ ■ Det var väl ett himla tjafsande om DIESELS pengar! Mikaela har ju redan redogjort hur mycket euron som gick åt till operation och medicin och eftervård. Kan ni inte läsa! Diesel ska på en operation till för att få bort grejerna i benet. Mikaela kommer säkert med en rapport sen. Ge er till tåls nu förföljare!**FATTA!**

■ ■ Om katten Loppan inte är steriliserad, kan det hända att er kisse är ute på "singelträff" för katter. Om den däremot ÄR steriliserad är det svårare att förklara hur den varit försvunnen i tre veckor. Hoppas Loppan kommer hem snart. **Mvh. annan kattägare.**

■ ■ Eller skänk Älfen till stan eller någon turistidkare och gör den till flytande vandrarhem. Dvs ett billigare alternativ till hotell, det behövs nog fler billiga alternativ för turister och speciellt barnfamiljer som kommer hit. Då menar jag billigt. Kunde gå att tjäna på tror jag. **0457.**

■ ■ Jag har också gått i GHS även då fanns pricksystem. Nu har föräldrarna mer insyn och kontroll när det börjar eller om det börjar bära iväg för eleven, det hade de ej förut då du kunde ha fyra prick per vecka som nollställdes varje ny vecka då klarade du dig utan kvarsittning. Sen kanske föräldrarna fick en mindre kul överraskning i slutet av terminen då de såg betyget. Bättre nu. **Från tidigare elev.**

■ ■ Svar till "betagen": sorry, hon har inte varit singel det senaste halvåret. (; h. **Den andra praktikanten.**

■ ■ Mobbing på åländska arbetsplatser är mycket vanligt och det finns ett kompakt motstånd mot utredningar. Det är fullständigt olämpligt att låta mobbade mellanchefer och arbetsledare "utreda" mobbningen. **040.**

■ ■ Skillnaden mellan den ZL-1 Corvette som såldes 1968 och den från -69, är att motorerna har helt olika cylindlock och kompressionsförhållande mm. Motorerna fanns i en mängd olika utföranden och effektnivåer. **040.**

■ ■ Att jämföra burnouttävlingar med drifting var en mycket långsökt jämförelse. Det vet nog Danne om. **0457.**

■ ■ Den Wilde som körde racer förbi övergångsstället på väg mot Östernäs och höll på att ta med dig både hund och ägare på bilhuven, du är läkare va? Bra, det var så nära att vi hade behövt dina kunskaper, som du kör. **0457.**

■ ■ Såg ett under till skapelse i torsdags på Fantasia. Damen i fråga jobbar i köket och heter Jenny. Känns fånigt att fråga på det här sättet, men är hon singel? **Mvh Målar pojken.**

■ ■ Rätta siffrorna för ungdomskandidaterna per parti är: obs 21%, sos 14%, fs 13%, c och åf 10%, lib 8%. Kolla gärna hur många ungdomar i styrelser med mera och vad som hänt med ungdomarna efter tidigare val, tack och adjö, nu sköter vuxna resten? **0457.**

■ ■ Du tjuvtittande tjej. Du kan sluta glo direkt! Han är jävligt upptagen! **Hans sambo.**

■ ■ Man kan undra om det grekiska bolag som skulle köpa Roslagen har åländsk anknytning. **040.**

■ ■ KLÄTTERVÄGG! Åland hör inte till Skandinavien (en petitess dock.) **Kerstin.**

■ ■ Men förstå! Vi vill inte ha kvar bio Savoy! Det är säkert många med mig som helt enkelt slutat intressera sig för bio p.g.a den dåliga kvalitén där. Nå, låt någon privatperson satsa på en ny bio så ska ni se att antalet besökare ökar. **Sorkis.**

■ ■ Hittelön till den som hittar mina Gucci solglasögon i svart fodral. **040 726 5666.**

■ ■ Sex av åtta tillfrågade tycker att det är bra att åldersintegreringen tas bort. Ändå indikerar rubriken motsatsen. **Skärpning journalister!**

■ ■ I USA namnges vinterns virvelstormar i alfabetisk ordning. Vore det inte bra att namnge vindkraftverkens installationspark i Nyhamn efter liknande mall. Som den tidigast ibruktagna parken, efter den modellen, skulle alla parkens vindsnurror ha namn med begynnelse- bokstaven A. Om en andra grupp snurror, i en annan park, namnges senare ges de namn med begynnelse- bokstaven B o.s.v. Det skulle verka vuxet, oberoende, kontrollerat, stiltigt, storslaget! **K.S.-07**

■ ■ Bilisterna borde kolla upp belysningen på bilarna. Alltför många har trasiga lampor både fram och bak. **Mvh Månen.**

■ ■ Kerstin: att det finns så lite män i värden beror nog mera på att det är så låga löner och hårt arbete utan större möjlighet att avancera. Och de låga lönerna beror förstås på att det inte är jämställt: kvinnodominerat yrke = dåliga löner. Har nog mycket lite att göra med att män inte skulle släppas in att arbeta inom värden. Och vad är det som hindrar att man arbetar för både och? Fler kvinnor på höga befattningar, fler män i värden! **Mvh Anna.**

■ ■ Om Åland inte är en "grön" ö, varför inte göra den till en sådan? Ställ högsta möjliga (realistiska) miljökrav på allt, även motorbanan. Skaffa kunskap, ge Åland en ny profil, sätt Åland på kartan som det mest miljömedvetna samhället i Norden! I världen! **Älanning - världsmedborgare.**

■ ■ Politikerna lovar förbättringar för sjukpensionärerna och övriga som ej längre arbetar! Har en känsla av att det blir knäpptyst efter 21 oktober! Det som är mest fantastiskt är att de ej vet vad de pratar (tjafsar) om! Nå, hoppas vi fattiga kan bli positivt överraskade! Men ärligt så är ju de sjuka och gamla en ointressant grupp eller hur? **050.**

Öppna frågor om åldersintegrerat i Övernäs

■ **Skolnämnden** i Mariehamn har fattat beslut om att lägga ner den åldersintegrerade undervisningen i årskurs 1-3 vid Övernäs skola i Mariehamn från och med höstterminen 2008.

Med anledning av beslutet vill vi rikta oss till skolnämndens ledamöter och i synnerhet till de politiker som drivit på detta beslut, och be er redogöra för era argument och bevekelsegrunder för nedläggningen. För att hjälpa er listar vi nedan några tänkbara argument, med tillhörande korta kommentarer.

Ekonomiska motiv. Anser ni att det blir billigare? I så fall hur?

Administrativa motiv. Blir det lättare att administrera? Hur?

Personalmässiga. Vad vi vet är det inget problem, det finns flera professionella lärare med

intresse, kunskap och kapacitet för den undervisningsformen att tillgå.

Pedagogiska/vetenskapliga. Fackkunskapen är delad på området. Men den så kallade undersökning som gjorts om Övernässkolan är en ren partsinlaga från en person som till största delen bygger på en bok av en författare som är uttalat kritisk mot åldersintegrering.

Ingen objektiv professionell utredning har gjorts, som försökt ta reda på vad lärare, föräldrar och barn tycker om åldersintegreringen vid skolan, och vad den inneburit för elevernas kunskapsinhämtning och sociala utveckling.

Utvecklingen i omvärlden. Om ni påstår att åldersintegreringen är på väg bort i omvärlden, var är era belägg för detta? Vad vi vet förs ingen statistik över detta, så var är källorna till detta påstående?

Ideologiska motiv. Ser ni undervisningsformen som ett hot mot er politiska syn eller er människosyn? Hur i så fall?

Föräldraopinionen. Ingen har gjort någon systematisk undersökning över stödet för eller emot åldersintegreringen. Om ni anser er ha stöd i opinionen, hur vet ni det?

Personliga motiv? Så länge ni inte presenterar argument som håller för en närmare granskning, väcks misstankar att ni haft personliga motiv att driva genom er vilja i den här frågan.

Slutligen vill vi fråga på vilket sätt ni tycker att detta beslut tagits i demokratisk anda? På vilket sätt har ni tagit hänsyn till de berörda barnens, föräldrarnas och lärarnas åsikter i denna fråga? Framför allt: på vilket sätt anser ni att ni tagit tillvara våra barns bästa?

Föräldrar till barn i Övernäs skola

Rött till stöd för Burma

■ Detta mess kom till Messa nyan: "In support of our incredibly brave friends in Burma: May all people around the world wear a red shirt on Friday, September 28. Please forward." ("Till stöd för våra otroligt modiga vänner i Burma: Må alla människor i världen bära en röd tröja fredagen den 28 september. Skicka vidare.")

Ovanstående mess har cirkulerat runt världen för att uppmåna folk att bära en röd tröja, och på detta sätt visa sitt stöd för människorna i Burma och under gårdagen visade extra många röda tröjor att budskapet även nått Åland.

Det var munkar, klädda i rött, i Burma som började protestera mot det militäriska samhället genom att gå ut på gatorna och be. De



Röda tröjor. Oona Pipping och Sarah Wideman som går i Ålands Lyceum stödjer människorna i Burma genom att klä sig i rött. Foto: ANNICA CARLSSON (prao)

fick fler och fler att följa deras exempel och demonstrationer startades. Nu har

militären börjat använda våld för att stoppa dessa demonstrationer.(ls/ac)

Frihet satt ur spel

■ **En rondellhund** föreställande Rondell-Runar placerades av undertecknad i rondellen i Dalbo. Land-

skapsregeringens censur ryckte omedelbart ut och avlägsnade konstverket. Samma öde råkade en konstnärlig skylt vid Långträsk ut för. Skylten visade var turister och ortsbor kunde fånga färsk fisk.

Guppgårds text på ett trafikhinder ledde till polisanmälan, åtal och böter. Tryckfriheten på Åland är satt ur spel.

Erik "Säljis" Ahlström

Journalister har större förtroende för politiker än vad folk i allmänhet har. Och bland de journalister som bevakar politik är förtroendet ännu högre. Även politiker vinner på närmare bekantskap. **BARBRO HEDVALL I DN**

ledare



Harriet Tuominen
Epost: harriet.tuominen@nyan.ax
Telefon: 528 464



Bland folk

Harriet Tuominen

Valvindar friska

Det slår aldrig fel. Det vill säga att samma sak har hänt tre gånger i rad nu.

Första gången var på sensommaren, när två av vindkraftverken på Båtskären var i gång. Följande gång var fyra snurror uppe och senast alla sex, även om en fortfarande stod stilla.

Varje gång har folk tystnat, börjat titta och sedan kommenterat. Ett bord hade en rätt lång diskussion om varför någon kan ha något emot vindkraftverk. Och någon annan hade läst sig till att det handlade om fåglar.

Men då visste omedelbart en tredje att fyrarna minsann var betydligt farligare för fåglarna, som flög in mot ljuset och dog.

Det är från cafeterian ombord på eftermiddagsfärjan till Åbo jag har hört kommentarerna. Det är uppenbart att folk i allmänhet, det vill säga de som rör sig på sjön färjledes, inte har något emot mölorna. Snarast tvärtom.

Samma är det med mig. Jag tror det är det faktum att de rör på sig som gör att de drar blicken till sig. Det är något lätt magiskt över skapelserna, som står där ute på några kobbar och lever.

Men visst. De som tycker att de inte riktigt passar in har rätt på sitt sätt. Nyhamns gruvborn har krympt åt det gruvligaste.

Å andra sidan har inte heller gruvborn varit någon stor skönhet, arkitektoniskt sett, så frågan är hur många som sörjer.

Om landets miljöminister **Paula** vet hur ett vindkraftverk ser ut undandrar sig min bedömning. Jag tvivlar. Men hon tror inte vi klarar oss utan dem på sikt. Tvärtom borde vindkraftens andel av energin mer än tiodubblas de närmaste tio åren. De säger hon. Och finländarna måste enligt henne acceptera att i framtiden bo granne med någon "bytta" som producerar energi.

Bytta?

Bytta!

Hur skulle det vara om någon bjöd henne på en kryssning till Åland, så hon på nära håll kunde se det hon talar om.

Får inget längre vara heligt, undrar en insändarskribent. Nej, det verkar inte så.

Vad som skulle hända om en nordkoreansk bonde satte upp en kopia av **Kim Jong Il** som kråkskrämma vet jag inte, det skulle möjligen inte vara så välbetänt. Men i övrigt börjar det vara någorlunda fritt fram.

En gång i världen trodde jag att man skulle slå vakt om språket, för att det på något sätt var själen. Men när det blev ok att skriva innan istället för före så gav jag upp. Nu odlar jag min själ tyst för mig själv och låter andra göra som de vill. Vilket de gör.

Har ni bästa läsare en aning om hur många som struntar i att sätta mellanslag mellan punkt och stor bokstav i meningens efter? Många. Så här gör de. Skriver ihop. Sparar utrymme.

Och här sitter jag och läser igenom insändare efter insändare och petar in mellanslag. Vad skall man kalla det? Förspilld kvinnokraft? Nej. Valarbete.

Satsar regeringen på förlängning?



Pigga på att fortsätta? Det verkar nästan så med tanke på att partierna i landskapsregeringen går ut gemensamt och berättar om höjda stöd och bidrag nästa år. Och kallar sig samarbetspartier. Bilden togs ett tidigare sammanhang. Foto: ERKKI SANTAMALA

De kommer på rad nu, samförståndsutspelen från den sittande landskapsregeringen. Siktat man på fortsatt regerande efter valet?

Först kom en gemensam insändare om allt det goda landskapsregeringen har gjort för skärgården under sin mandatperiod. Detta som motvikt till ett visst missnöje, eller kanske pessimism, hos "vissa kommundirektörer" i skärgården.

Och nu kommer utspelet om högre studie-stöd, högre barnbidrag och högre ensamförsörjartillägg.

Allt detta kommer tydligen i budgeten för nästa år, som läggs fram av den sittande landskapsregeringen. Och partierna bakom detta kallar sig Ålands landskapsregerings samarbetspartier.

Visst ger det en känsla av att de tre vill uppträda gemensamt. Eftersom de gör det. Samtidigt som centerledaren **Roger Nordlund** och fs-ledaren **Johan Ehn** ser en borgerlig regering som första alternativ för dem efter valet. Ingendera utesluter för den skull fortsatt samarbete med socialdemokraterna.

Och socialdemokraternas **Barbro Sundback**

säger att ett samarbete med liberalerna är första prioritet, men hon kan också ta med de frisinnade. Centern säger hon inget om.

Och i bakgrunden har vi fortfarande planerna på ett mitten-högersamarbete med centern, frisinnade, obundna och Ålands framtid. Men då får inte Ålands framtid ta med självständighet i regeringsprogrammet.

Frågan är alltså vad som är på gång. Är något på gång? Eller håller man just nu alla dörrar öppna i väntan på vad som kommer?

Utåt har samarbetet mellan de tre regeringspartierna fungerat rätt friktionsfritt om man fränsar kontroversen mellan Nordlund och **Camilla Gunell** (s) om det språkpolitiska programmet i våras. Tycker man kanske att det är enklast att fortsätta som det är, vilket samtidigt betyder att de frisinnade fortsätter bo i sår från de obundna – med undantag för Mariehamn.

Eller skall de obundna komma in på ett hörn? Det finns en viss risk för att centern och

socialdemokraterna tappar i valet och om de frisinnade dessutom stampar på stället så räcker de tre inte till för majoritet.

I vilket fall som helst är utspelet om samarbetspartier en intressant markering. Att politiker pytsar ut pengar inför ett val är inget ovanligt, men här görs det gemensamt, det är inget enskilt parti som tar åt sig äran.

Partierna är också eniga om att ge ett tillägg till dem som har bara folkpension bara man kommer på en bra lösning. Står den enigheten fast om partierna efter valet finns på olika sidor av regeringsbåset?

Harriet Tuominen

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Sticket

Inte skrämselfpropaganda

Centerns ordförande, lantrådet **Roger Nordlund** tycker det är skrämselfpropaganda och felaktig fokusering att tala om vad det kostar att anställa 140 tjänstemän för att bära upp våra skatter.

Han liksom de övriga partiledarna som redan nu säger att de vill ta över beskattningen är väl medvetna om att det kostar. Men det smakar mer.

– Vi vinner på att vi själva kan fatta beslut som tryggar arbetsplatser på Åland, säger Nordlund.

– Jag ser det som en otrolig fördel med ett eget åländskt skattesystem, säger de obundnas partiledare **Gun-Mari Lindholm**.

– De (skattebetalarna) vinner på att vi på sikt kan skapa en bredare skattebas, som i sin tur leder till att skatteuttaget för gemene man kan minska, säger de frisinnades ordförande **Johan Ehn**.

– Det finns så mycket du kan göra. Till exempel när det gäller regionalpolitiken har du helt andra instrument att styra utvecklingen, säger Ålands framtids **Anders Eriksson**.

Hur skall arbetsplatserna tryggas? Vilken är fördelen? Vilka nya skattebetalare skall tas in för att min skatt skall kunna sänkas? Vem skall betala eventuella regionala skattelättnader och hur skall de se ut?

Fyra av sex partiledare har bestämt sig; det blir bra. Men hur det skall gå till håller de för sig själva.

Det är mycket möjligt att de 140 tjänstemännen på ett framtida åländskt skatte- och tullverk drar in mer än 7 miljoner euro extra per år. Det är också möjligt att de inte behöver vara så många som 140, det kanske räcker med 40 om systemet är enkelt.

Men så länge vi inte vet/ får veta så är det rimligt att ställa frågor. Faktum är att hela projektet än så länge känns som att köpa grisen i säcken.

HARRIET TUOMINEN

Nya Åland



Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag och lördag.
Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2006:
7.279 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhetstips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 444
e-post: redaktion@nyan.ax
Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonssavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449
DISTRIBUTION
Vid utebliven tidning: Posten: vard kl 6.30-14, tfn 636 752, lörd kl 11-12, tfn 0400 229 927.
Nya Åland: vard kl 8.30-16.15, tfn 23 444.
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
tfn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Ansvarig nyhetschef:
Ulf Weman
tfn (018) 528 442
sport@nyan.ax
Arkiv: Marita Smeds
tfn (018) 528 465
arkiv@nyan.ax
Familjeredaktör:
Maj-Len Lindholm
tfn (018) 528 449
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportredaktör: Malin Tillström
tfn (018) 528 478
sport@nyan.ax
ANNONSAVDELNINGEN
Delice Lindegren
tfn (018) 528 457
annons@nyan.ax
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef:
Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax

TRYCKERI Consa Print Ab, Mariehamn, ISSN 0359-1414

PRENUMERATIONSPRISER
1.1.2007
Fortlöpande helår..... 164 €
halvår..... 88 €
kvartal 45 €

STOPPTIDER FÖR ANNONSER				
Publiceringsdag	Eller text & mindre annonser	Annonser större än 600 mm	Färgannonser	
Månd	fre kl 12	tor kl 14	tor kl 14	
Tisd	mån kl 12	fre kl 14	fre kl 14	
Onsd	tis kl 12	må kl 14	må kl 14	
Torsd	ons kl 12	tis kl 14	tis kl 14	
Fred	tor kl 12	ons kl 14	ons kl 14	
Lörd	tor kl 14	tor kl 12	tor kl 12	
Target: onsdagar kl 12.00.				
Tel. 0600-9-1219				

Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäterverket. © lantmäterverket, tillstånd nr 364.

TURLISTA 17.9 – 20.12 2007				
M:HAMN 01.50 ²⁾ → 08.00/09.00 ¹⁾ → 11.00 ³⁾ → 17.00/18.30 ³⁾ → 23.20 L	ÅBO M:HAMN 12.55 L	M:HAMN 04.25 → 09.30/17.00 → 13.05 L ¹⁾ → 23.30 L ³⁾ → 06.00/07.30 K → 01.40 → 05.50	STOCKHOLM M:HAMN 23.45	1) Ej 27.9–4.10 2) Ej 28.9–5.10 3) Andrad turlista Silja Europa 23–27.9, kontakta Silja Line för info eller www.tallinksilja.fi . 28.9 avg 14.45!
M:HAMN 23.55 → 09.55/17.00 → 04.15	H:FORS M:HAMN 04.15	L = Långnäs K = Kapellskär		
Passagerare med el. utan fordon skall vara på plats i check-in sen. 30 min före avg. varefter incheck/bilj.försäljn. ej kan garanteras				
Torgg. 14, tel 16 711 eller 06001 74552 www.tallinksilja.fi				



A member of AS Tallink Group

1) Ej 27.9-4.10 2) Ej 28.9-5.10
3) Ändrad turlista Silja Europa 23-27.9, kontakta Silja Line för info eller www.tallinksilja.fi.
28.9 avg 14.45!



TALLINK			
Sthlm - Mariehamn - Tallinn			
18.00 - 00.50	→	01.00 - 10.00	
10.00 - 05.00	←	04.50 - 18.00	
Torggatan 14, tel 16 711. www.tallinksilja.fi Check-in senast 30 min. före avgång			

ÅLANDSTRAFIKEN 20.8-31.12.2007			
MARIEHAMN – KAPELLSKÄR		Fredag – söndag	
Måndag – torsdag			
MARIEHAMN	KAPELLSKÄR	MARIEHAMN	KAPELLSKÄR
08.00	→ 09.30	07.00 1)	→ 08.30
16.00	→ 17.30	13.00	→ 14.30
15.30	← 12.00	19.00	→ 20.15
22.30	← 19.00	12.30	→ 09.00 1)
		18.30	→ 15.00
		00.05	→ 20.30
1) Ej söndagar. Jultrafiken: kontakta vår bokning!			
Buss Sto–Kap avgår från Cityterminalen 1h 40 min före fartygets avgång. Buss Norrtälje–Kapellskär ca 45 min före fartygets avgång. Även buss Kapellskär–Stockholm (färdtid ca 1h 20 min) efter fartygets ankomst. Bussen går via Norrtälje.			
ÅLAND–STOCKHOLM dagligen		ÅLAND–FINLAND dagligen	
ÅLAND	STOCKHOLM	ÅLAND	ÅBO Å H:FORS
01.10 L	→ 06.30	03.30 L 3)	→ 07.35
04.35 M	→ 09.40	14.25 M 2)	→ 19.50
10.15 M 5)	→ 15.30	23.45 M	→ 10.00
14.25 M 3)	→ 18.55	14.10 M	→ 08.45 3)
14.10 M	← 07.45 2)	01.00 L	→ 21.00
23.35 M	← 16.45	04.25 M	→ 17.30 6)
07.45 M	← 18.00 5)		
03.20 L	← 20.10 4)		
2) Ej 19.9 3) Ej 4-19.9 4) Ej 4-18.9 5) Reservation för charteravgång Reservation för charteravgångar, kontakta vår resebutik för info. 6) Julkryssning med annan avgångstid, kontakta vår resebutik. Jultrafiken: kontakta vår bokning!			
Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min. före ord. avgång. Bokad bil skall vara incheckad och klar att köras ombord senast 30 min. (i M:hamn 20 min. vid avg. kl 07.00 och 08.00) före ord. avg. Transfer Mariehamn (Storag. 2)–Långnäs 1 timme före avgång, även Långnäs–Mariehamn, 10 EUR/person.		M=Mariehamn L=Långnäs Boka alltid din resa! VIKING LINE Storagatan 2, tel 260 11, bokn. 262 11 www.vikingline.ax	

LEDIGT ANNONS-UTRYMME

Kontakta Nya Ålands annonsavdelning
tel. *23 444
annons@nyan.ax

Nya Åland
☆☆☆

Turlista t.o.m. 6/1 2008

OBS! Lokala tider			
Från Eckerö			
Alla dagar		13.30	18.30
Fredag–måndag	8.30	13.30	18.30
Från Grisslehamn			
Alla dagar	10.00	15.00	
Torsdag–söndag	10.00	15.00	20.00

Buss: Till Stockholm från alla båtankomster. 8.30-turen via City-terminalen. Från Stockholm (T) Tekniska högskolan 2 h före alla båtavgångar. Till Uppsala 13.30- och 18.30-turen. Från Uppsala Hjalmar Brantingsgatan (Willy's) kl. 8 och 13 till 10- resp. 15-turen. Från Mariehamn 1 h före båtavgång. Till Mariehamn efter båtankomst. **Extra turer fr. Eckerö:** 18/10 kl. 8.30, 6/12 kl. 8.30 och 26/12 kl. 8.30. **Extra turer fr. Grisslehamn:** 5/12 kl. 20.00
Ej trafik 24-25/12 samt 31/12 kl. 18.30 och 1/1 2008 kl. 10.00

ECKERÖ LINJEN

Bokning tel. 28 300, växel 28 000, Grisslehamn 0175-258 00.
Bokning även på www.eckerotinjen.ax

BIRKA PARADISE

Alla dagar	M:hamn 10.00	⇒	Sto 15.45
Sönd-tisd	Sto 18.00	⇒	M:hamn 02.00
Onsd-lörd	18.00	⇒	03.30

BIRKA CRUISES

Ö ESPLANADG. 7. TEL: 27027
FAX: 15118 www.birkaline.com

Ring och

TIPSA!

23 444

DYGNET RUNT

Nya Åland
☆☆☆

RING SÅ KÖR VI!

DAGLIG LASTBILSTRAFIK
till och från Åland. Tel. 24 111

SAMTRANS

LÖRDAG 29 SEPTEMBER 2007

dagens ålänning

”Jag sköter allt där nere”

Tro det eller ej. På landskapsfärjan Frida II, som kör Kumlinge – Enklinge, bjuds underhållning uppe i styrhytten. På en liten tv på styrbords sida visas vid Nyans besök travhästar som springer runt runt.

Roger Laaksonen är maskinist ombord och tillsammans med skepparen Per Nordberg från Enklinge ser han till att fartyget kommer till rätt kaj i rättan tid.

– Jag bor i Mariehamn och i en lägenhet i Småtalls radhus på Kumlinge när jag är i tjänst, säger Roger Laaksonen.

Det är han som trycker igång motorn och ser till att den funkar. Men han vistas inte nere i maskinrummet under hela färden. Det är också hans uppgift att fälla upp och ner bommarna.

– Jag sköter allt där nere, säger han. Per gör resten.

Ni får inte fastna i tv:n så vi far vilse.

– Ingen fara. Vi ligger vi ju vid kaj ibland också.

Här skjuter Per Nordberg in



På väg över fjärden. Roger Laaksonen är maskinist på Frida II, som trafikerar Kumlinge – Enklinge. Foto: ERKKI SANTAMALA

att de nog kan få se något annat, nämligen upp till fem sex havsörnar under en överfart också.

Hur ser dina arbetstider ut?

– Det går från morgon till kväll det, från 06.00 till 22.00. Så kör vi vecka/vecka.

När du inte jobbar, vad gör du då?

– Då håller jag mest till vid ”Old

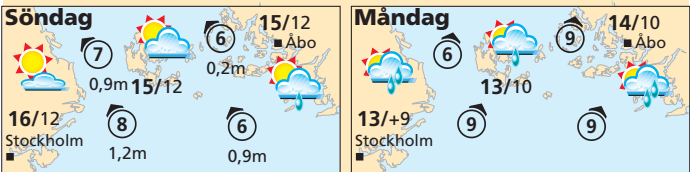
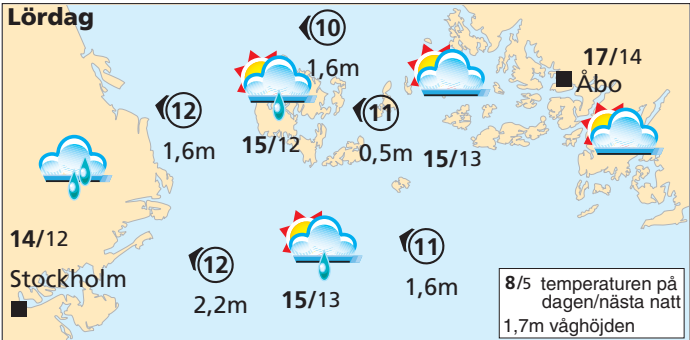
Time Cruisers” klubblokal och pysslar om mitt vrålkå, en Buik -58. En pärla.

Vem hälsar du till?

– Till min flickvän Katarina

”Kattis” Holmqvist.

KIKI ALBERIUS-FORSMAN
kiki@nyan.ax
tfn 528 451



I går kl 15			
Jomala	10	moln.	
Åbo	10		
Helsingfors	11		
Stockholm	10		
Vattenståndet i går kl 15			
Föglö	+8 cm	Åbo	+2 cm
Solen i dag			
Mariehamn	7:39	19:20	
Helsingfors	7:19	19:00	
Stockholm	6:47	18:28	
Max/min temp. 21.9 - 28.9. klo 9			
Jomala	+15,7	21.9.	+2,6 27.9.
Åbo	+18,7	25.9.	+5,3 23.9.
H:fors	+17,4	25.9.	+7,5 23.9.
För ett år sedan			
Jomala	19	sol	moln.
Åbo	16	sol	moln.
Helsingfors	12	sol	moln.
Utomlands i går			
Köpenhamn	13	Paris	14
Oslo	10	Wien	18
Bryssel	15	Madrid	19
Berlin	16	Rom	21
Moskva	21	Aten	28
London	13	Las Palmas	-



METEOROLOGISKA INSTITUTET

Vädertjänsten Tel.0600 10600 3,95 /min +Isa



Currylax

600 g laxfilé
1 påse djupfrysta wokgrönsaker (600g)
1 burk kokosmjölk (4 dl)
3 msk grön currypasta
1 msk fisksås
1 msk brun farin
saft och rivet skal av 1 lime
0,5 tsk salt

Skär laxen i 4 portionsbitar. Lägg de djupfrysta grönsakerna i botten på en lätt smord ugnsäker form. Lägg laxfilébitarna ovanpå. Smaksätt kokosmjölken med currypasta, fisksås, farin och limeskal och -saft. Häll blandningen över grönsaker och fisk. Strö över saltet. Tillaga mitt i ugnen i 225°, ca 20 min. Servera laxen med grönsaker och sås, jasminris och extra limeklyftor att pressa över.

TIPSA 0457-313-4444

MESSA 0457-323-4444

RING 018-23444

Ganes meny

6 95

- XL-dubbelburgare
- Stora pommes frites
- Stor dryck

Gäller 28.9-12.10.2007

HESBURGER

Öppet mån-lör 10.30-19.00, sön 12.00-19.00

STOPPA KNARKET VID GRÄNSEN

RING IN TIPS 0800 14600

Samtalet är gratis Du får gärna ringa anonymt

TULLEN

Invertererings-STÄNGT måndag 1 oktober

Öppet igen tisdag 2 oktober

ÅLANDS FÄRG & TAPETab

Skarpansvägen 28, tel. 19 867. Vard. 8-17 lörd. 9-13

★★★★ KALMERS ★★★★★

MASSOR AV NYA DVD-FILMER

€ 7 /st

€ 18 /3 st

SITTKOFF TEL 28 832

MÅN-FRE 9-17.30, TORS 9-19, LÖRD 10-14

Sjövädret som sms

För aktuell sjöväderprognos skicka: PROGNOS SJÖ KUMLINGE till 173521

Kostnad 0,60€

Fler sjösidstrikt: Bogskär Flötjan Kökars Ören Märket Utö Bengtskär Kumlinge Lågskär Nyhamn Svenska Högarna

Nya Åland